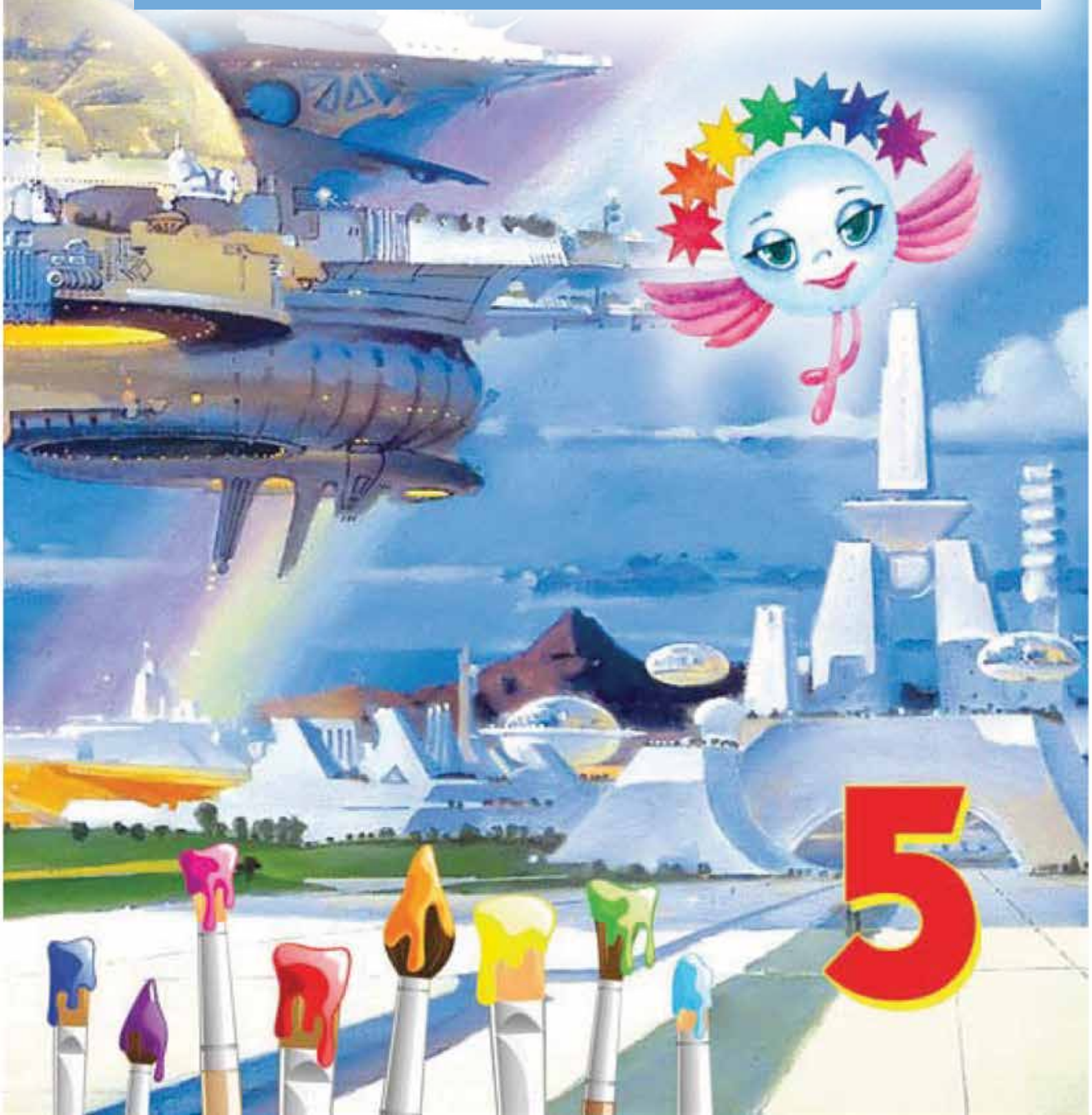

Olena Kalinyicsenko, Ljudmila Maszol

KÉPZŐMŰVÉSZET

Olena KALINYICSENKO, Ljudumila MASZOL

KÉPZŐMŰVÉSZET

Tankönyv az általános oktatási
rendszerű tanintézetek 5. osztálya számára

Ajánlotta Ukrajna Oktatási és Tudományos Minisztériuma

Харків
СИЦІЯ
2013

УДК 73/76(075.3)
ББК 85.1я721
К17

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 04.01.2013 р. № 10)*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Ілюстрації та методичні малюнки
художників **О. В. Калініченко, В. В. Калініченко**

Калініченко, О. В.

К17 Образотворче мистецтво : підруч. для 5 кл. / О. В. Калініченко,
В. В. Сергієнко. — К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. — 224 с.

ISBN 978-966-2542-47-9

**УДК 73/76 (075.3)
ББК 85.103я71**

ISBN 978-966-2542-47-9

© О. В. Калініченко, Л. М. Масол, 2013
© Сиция, 2013
© О. В. Калініченко, В. В. Калініченко,
художнє оформлення, 2013

UKRAJNA ÁLLAMI HIMNUSZA

Zene: Mihajlo Verbickij
Szöveg: Pavlo Csubinszkij

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Refrén:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

KÖSZÖNTELEK, KEDVES ÖTÖDIKES!

Engem Szférának hívnak. Messzi galaxisból érkeztem, mesterséges az intelligenciám.

Vendégségbe jöttem a Föld nevű csodálatos bolygóra, hogy meghívjam lakóit, vegyenek részt a Galaxisközi Művészeti Fesztiválon. Javaslom neked, indulj el erre a csodálatos világúri felfedező útra, hogy a képzőművészet univerzális nyelvén mondhasd el a távoli galaxisok lakóinak, milyen az a világ amelyben élsz, és milyen élményekben volt részed az elragadó utazásod során. A művész ugyanis az alkotásaiban nemcsak rajzol és fest, hanem kifejezi saját benyomásait, gondolatait, érzéseit, érzelmeit.

Indulj hát el a csodálatos utazásra! Ne feledd, szükséged lesz papírra, kartonra, ceruzákra és filctollakra, festékekre, ecsetekre, ragasztóra és gyurmára, valamint más művészeti anyagokra. A legfontosabb azonban az utad során, hogy legyen ihleted, fantáziád, mert e nélkül lehetetlen az alkotás.

Kívánok neked szép élményeket, nagyszerű benyomásokat és sikereket az utazásod során.

Barátod, Szféra

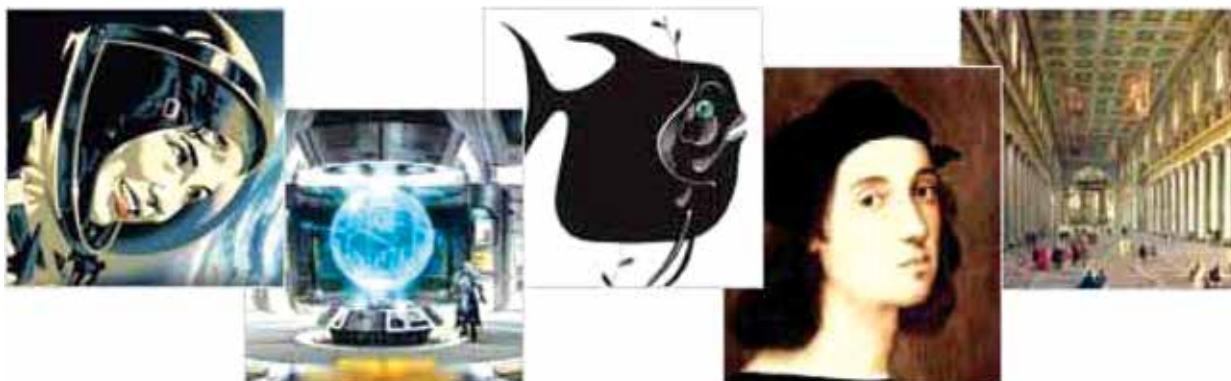

TARTALOM

Fantasztikus utazás a Galaxisközi Művészeti

I. szakasz. A csillagközi utazás kezdete

1. esemény. Meghívás világűrutazásra	10
2. esemény. A csillagközi flottilla sziluettjei	16
3. esemény. Piktogramok a világűr-expedícióhoz	22
4. esemény. A Föld küldötteinek portréja	28
5. esemény. Az űrhajó belső tere	34
6. esemény. A csillagos égbolt képe az űrhajó kerek ablakában	40
7. esemény. Az űrhajó legénységének tagja vagyok	46
8. esemény. Az űrhajó „szíve”	52

II. szakasz. A világmindenség színes terei

9. esemény. A Mars bolygó színhatása	60
10. esemény. A Szaturnusz kontrasztjai.....	66
11. esemény. Világűr-kompozíció szürke színekben.....	72
12. esemény. A világmindenség dinamikája	78
13. esemény. A fantasztikus város látképe	84
14. esemény. Találkozás a csillagbölccsel.....	90
15. esemény. Kozmikus csendélet.....	96
16. esemény. Ellenőrizd magad!	102

III. szakasz. A csillagvilágok harmóniája

17. esemény. A világ első űrhajósa	108
18. esemény. Űrállatok szobrai.....	114
19. esemény. A kozmikus madarak dekoratív szépsége.....	120
20. esemény. Meglepő alakú növények domborműveken	126

IV. szakasz. Felkészülés az ünnepre

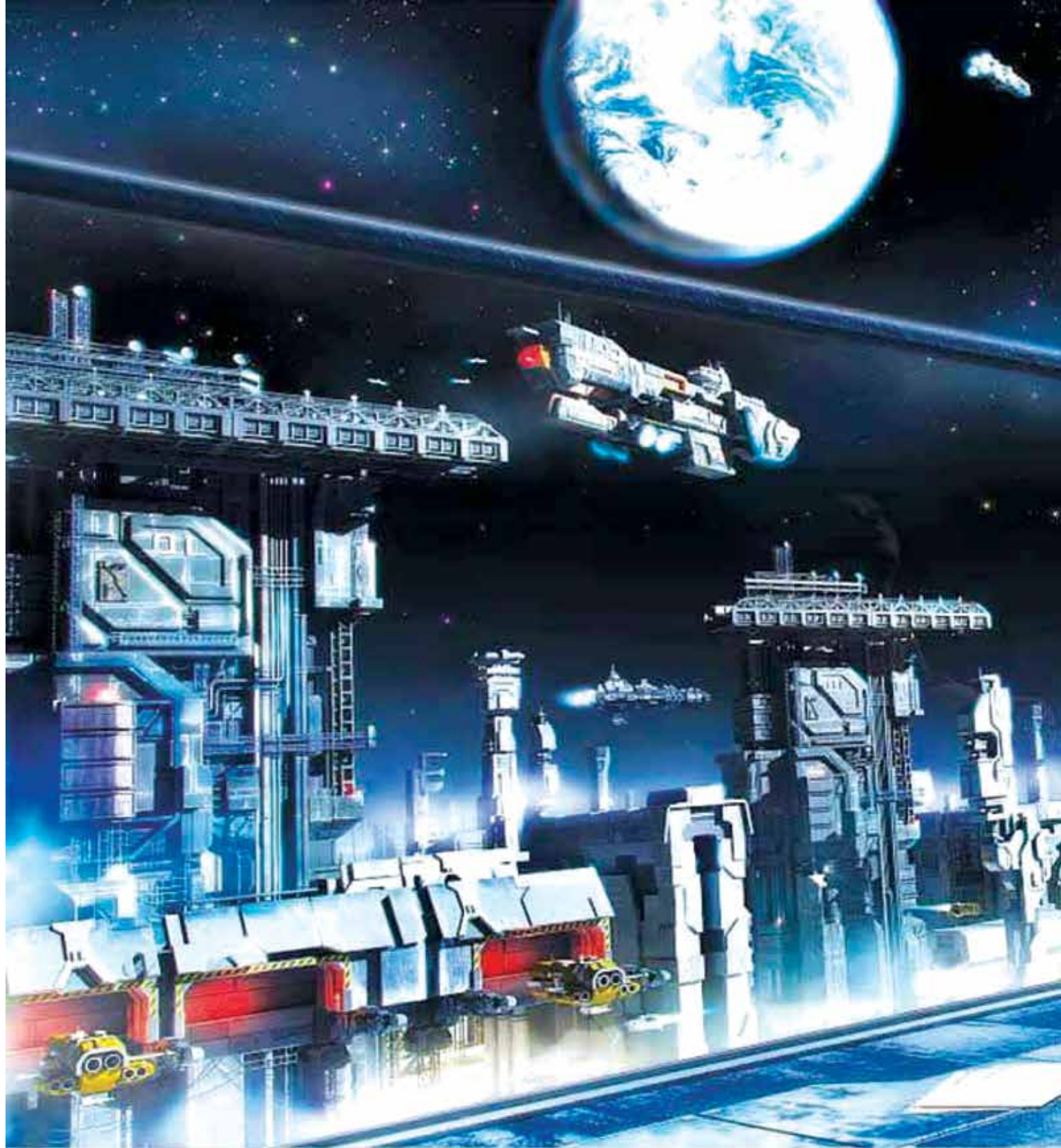
21. esemény. Az úrhajó belső tereinek a díszítése	134
22. esemény. Az úrhajó személyzetének ünnepi öltözéke.....	140
23. esemény. A földlakók névjegykártyája	146
24. esemény. Művészeti ajándékok a világűri barátoknak.....	152
25. esemény. A <i>Föld bolygó</i> dekoratív pannó.....	158

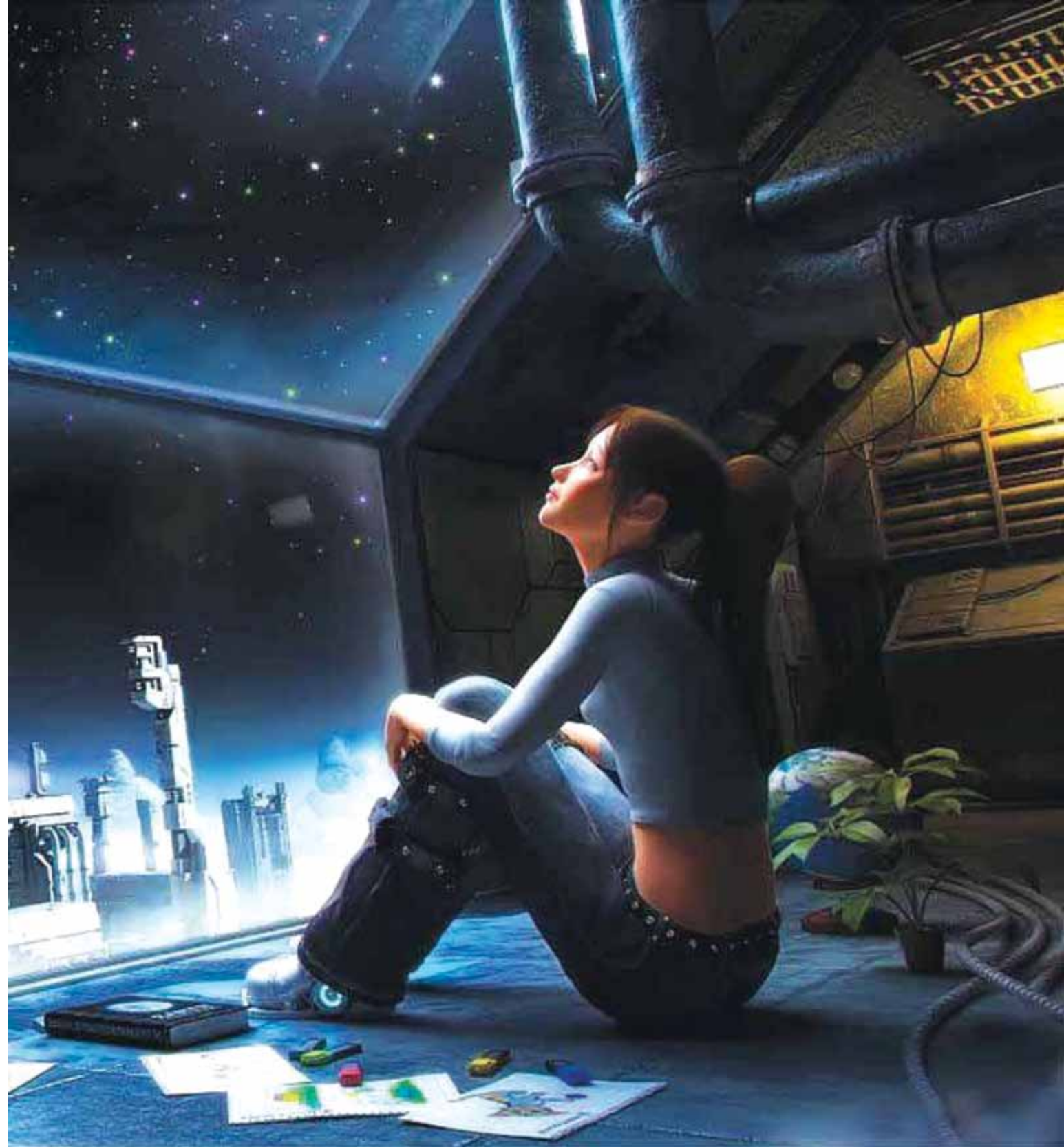
V. szakasz. Galaxisközi művészeti fesztivál

26. esemény. Az űrváros építészete.....	166
27. esemény. A megapolisz épületei	172
28. esemény. Illusztrációk a csillagkrónikához.....	178
29. esemény. A világmindenség színszimfóniája.....	184
30. esemény. A cirkusz napja a fesztiválon	190
31. esemény. Ünnepi gálaelőadás	196
32. esemény. Film az űrutazásról	202
33. esemény. Visszatérés a Földre	208
34. esemény. Ellenőrizd magad!	214
35. esemény. Múzeumlátogatás	218

**Fantasztikus utazás
a Galaxisközi Művészeti
Fesztiválra**

I. szakasz

A csillagközi utazás kezdete

1. esemény Meghívás világűrutazásra

Talán nincs is olyan ember, aki ne álmódott volna életében világűrutazásról, távoli csillagvilágról. Amikor felnősz, részed lehet ilyen élményben, hiszen Ukrajna űrhatalom. Akármilyen szakmát, hivatást választasz magadnak, az jól jöhet a világűr-expedíció során. A legfontosabb, hogy használd a tudásod, készségeidet bolygód és országod felvirágoztatása, dicsősége érdekében. Próbáld ki magad művészként a Galaxisközi Művészeti Fesztiválra tartó utazásod közben.

Mivel kell kezdeni az utazásunkat és azon belül a világűr-expedíciónkat? Ki kell válogatni a résztvevőket, és egy baráti csapatot kell kialakítani belőlük. Ezután tájékoztatni kell a közönséget az űrhajó indulásának helyéről és idejéről, hogy aki szeretne, elbúcsúzhasson az utazóktól. Ebben a *plakát* – sajátos nyomtatott *grafikai alkotás* – lesz segítségetekre.

A művészi bölcsesség tárháza

Grafika – a képzőművészet egyik ága, amelynek az alapját a *rajz* képezi, kifejezési eszközei a pont, vonal, vonás és folt.

A kivitelezés módját tekintve megkülönböztetnek:

eredeti grafikát – a művész által saját kezűleg egy példányban készülő rajzot. A rajz készülhet természet után; festményhez, szoborhoz, építészeti létesítményhez készülő vázlatrajzként és önálló, befejezett kompozícióként. A rajzot elsősorban papírra készítik grafit- és színes ceruzákkal, krétával, pasztellel, vörös krétával, tussal és fémtollal, gél-tollal, markerrel, filctollal;

nyomtatott grafikát – nyomdai módszerrel a szükséges számban készülő ábrázolást például *plakát* vagy *metszet* – a kimetszett vagy felvitt rajzot tartalmazó falemezeről papírra készülő nyomat – formájában.

Rendeltetése szerint a grafika lehet:

festőállványon készült grafika – esztétikai jelentőséggel bíró önálló művészeti alkotás;

könyvgrafika – könyvek művészi díszítése: illusztráció, borító, díszítő elemek;

sajtógrafika – karikatúra, karikatúraként ható utánzat, illusztráció;

ipari grafika – címkék, emblémák, postai és reklámtermékek, bankjegyek;

plakát – reklám, szatíra, agitáció.

A Föld bolygó művészete

A grafikai alkotások rendszerint fekete-fehérek, színeket csak ritkán tartalmaznak. Ezért a grafikában fontos szerepet játszanak a grafikai kifejező eszközök: a pont, vonal, vonás és folt.

ВИЩА ПРОБА

Vaszil Perevalszkij. ▲
Az Erdei rege elbeszélő
költemény illusztrációja

◀ Leonardo da Vinci.
Leányportré

Pablo Picasso. Békegalamb▶

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

A plakátművészetnek több műfaja létezik: reklámhordozó, színházi, cirkuszi hirdető. A plakát hordozhat felvilágosító, a szociális és ökológia problémákra fókuszáló tartalmat.

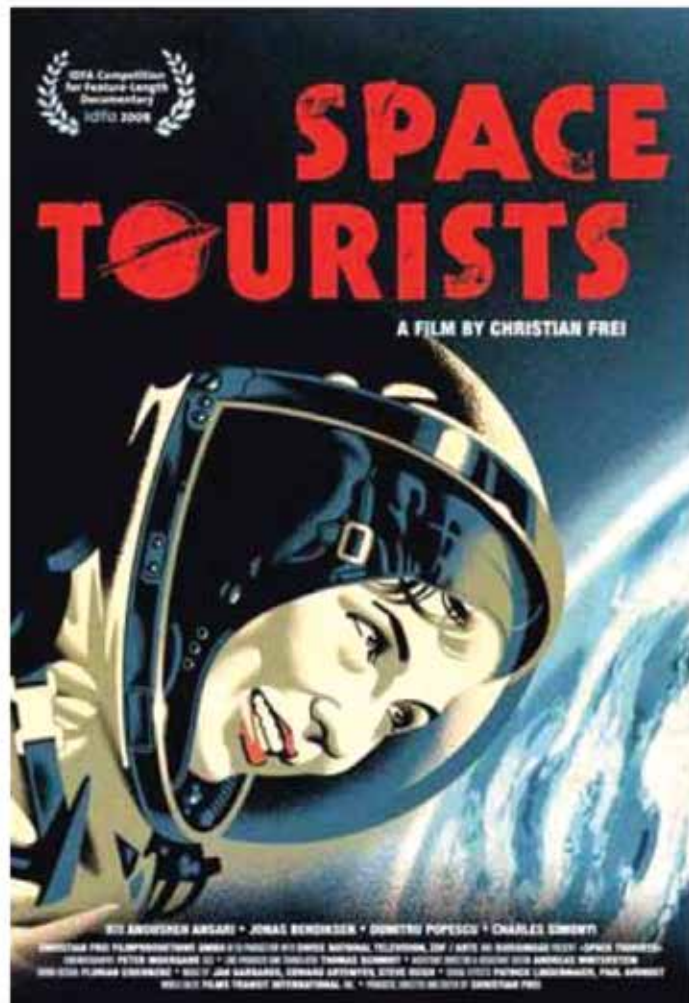
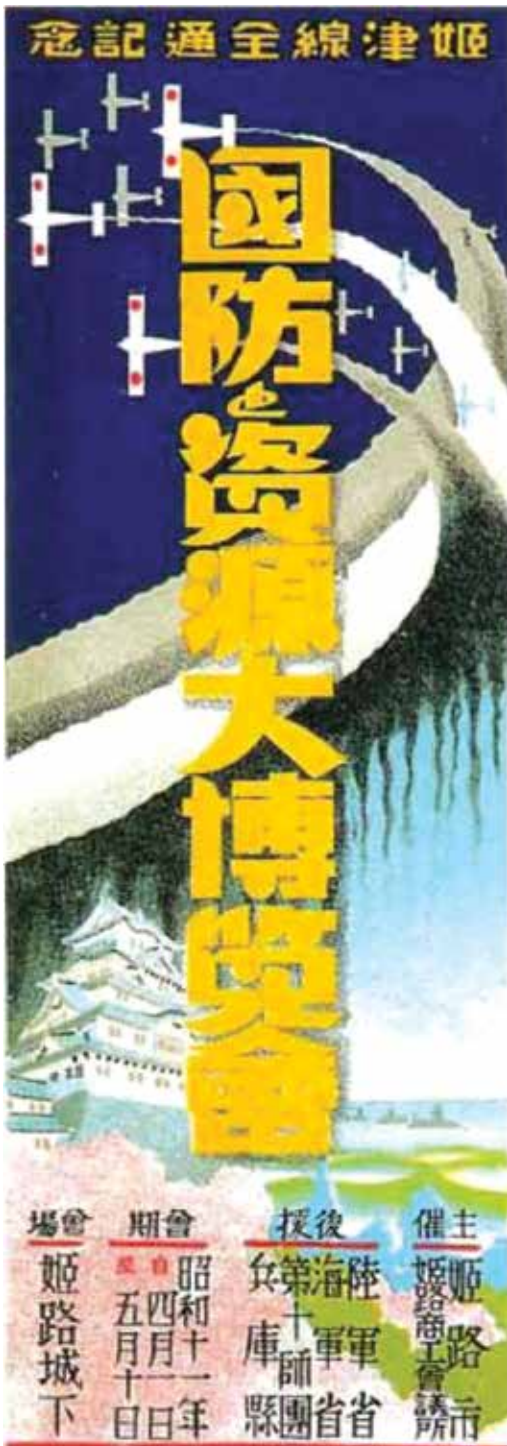
Határozd meg, milyen témák szerepelnek az illusztrációkon látható plakátokon!

Világűri fantáziák

A plakát tartalmának könnyen érthetőnek kell lennie. A figyelmet messziről fel kell keltenie, egyértelműen és gyorsan olvashatónak kell lennie. Ezért a plakáton rendszerint sziluett-ábrázolást, kevés színt, kifejező betűtípust és egyszerűsített teret alkalmaznak. Elengedhetetlen, hogy a plakát kompozíciójában a rajz és a szöveg kölcsönösen kapcsolódjon egymáshoz.

Elemezd, hogyan kapcsolódik egymáshoz a rajz és a szöveg a plakátkompozíciókban!

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

A különböző betűtípusok érzelmi töltetet és gazdagságot kölcsönöznek a szövegnek, fokozzák a plakát kompozíciójának kifejező erejét.

Figyeld meg a világűr-tematikájú plakátfeliratok betűtípusait!

Világűrutazásra hívunk

Világűr-expedíció indul

Világűr-expedíció indul

Repülj a csillagok felé! *Repülj a csillagok felé!*

Figyeld meg az írás és a rajz kompozíciós elhelyezését a plakátokon!

Gyakorlati feladat

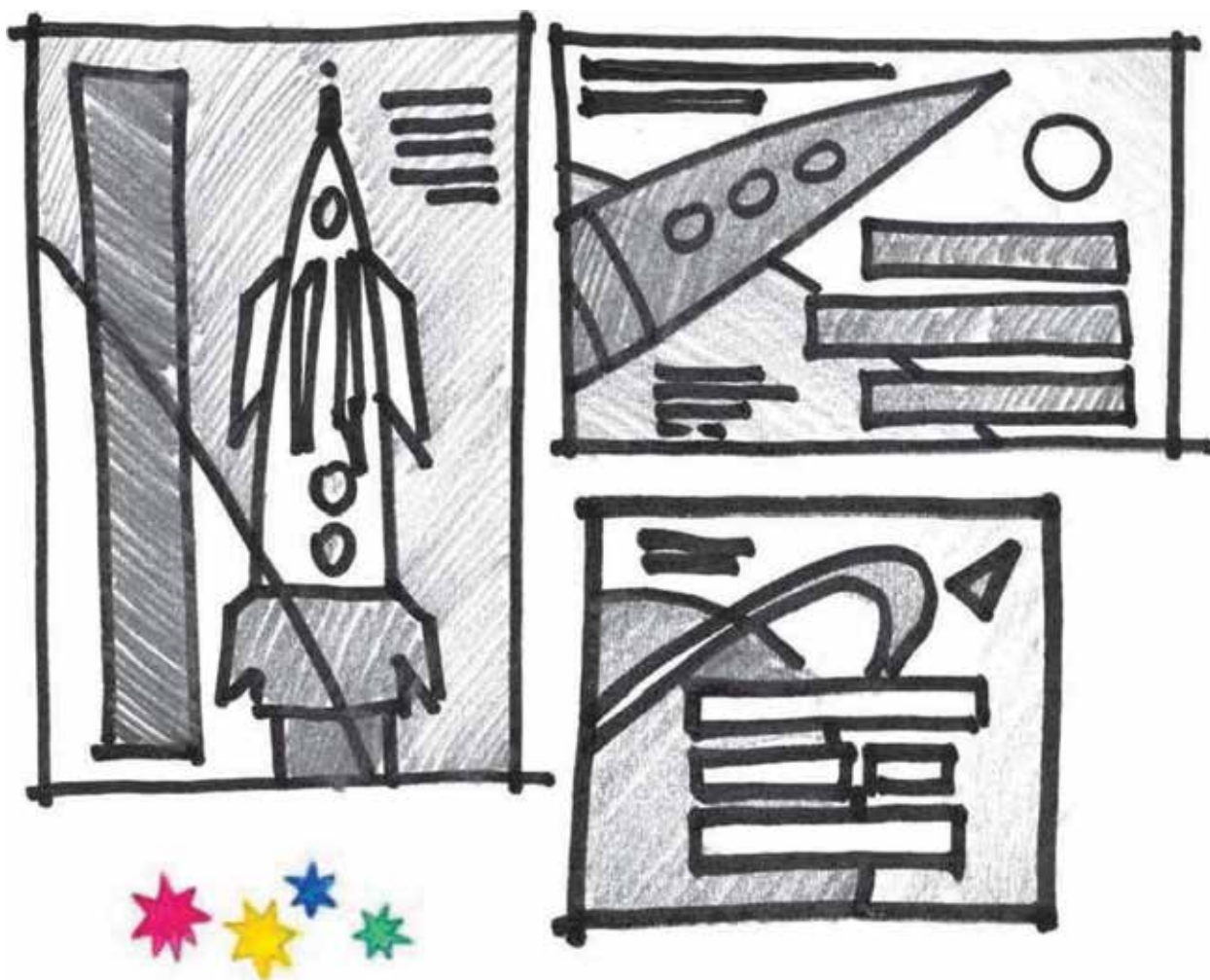
Készíts plakátot, amely világűrutazásra invitál! Használj filctollakat, markereket, szükség esetén színes papírt! Gondold ki a plakát feliratát és válaszd ki hozzá a megfelelő betűtípust!

Tanácsok

Mielőtt hozzákezdenél a kompozíció elkészítéséhez, vess papírra néhány *vázlatrajzot*! Nézd meg, ez hogyan kivitelezhető!

Az elgondolásodnak megfelelően:

- dönts el, vízszintes vagy függőleges helyzetű lesz-e a kompozíció;
- határozd meg, hogyan helyezhetők el a legkifejezőbb módon az ábrázolás elemei, egyeztesd az arányait;
- úgy helyezd el a rajzot és az írást, hogy kiegészítsék egymást;
- emeld ki a kompozíció középpontját méret, tónus, szín, elemisméltás segítségével;
- hozz létre vizuális egyensúlyt a kompozíción!

Útisztár

Képzőművészet – a valóság és a művész képzeletének kifejezése művészeti alkotások által.

Művészi rajz – tárgyak és jelenségek kézzel történő síkábrázolása, amely tükrözi az objektumok alakját, a természet állapotát, az ember hangulatát és érzelmeit.

Vázlatrajz – a művészeti alkotás elgondolását rögzítő előzetes rajzvázlat.

Kompozíció – a művészeti alkotásnak a tartalma, jellege és rendeltetése, egyes elemeinek egymáshoz való viszonya, harmonikus egységbe való szervezésük által meghatározott felépítése; önálló művészeti alkotás.

Plakát – reklámhordozó és agitációs jellegű ábrázolás.

Betűtípus – betűk, jelek, számok meghatározott formájú művészi rajzolata.

Kérdések és feladatok

1. Állapítsd meg, milyen műfajban készültek az illusztrációk grafikái!

2. Mit gondolsz, milyen szerepet játszik a szín a plakáton?

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Figyeld meg a postai bélyegeket és borítékokat! Készíts bélyeg és boríték számára vázlatrajzot az űrhajósok napjára!

2. esemény A csillagközi flottilla sziluettjei

Bizonyára már nagyon kíváncsi vagy a világűr távoli galaxisaiba induló űrhajókra. Nézd meg a képen, hogy az égbolttal a háttérükben, miként magaslanak a hatalmas űrjárművek! A csillagközi flottilla készen áll a rajtra. Milyen csillagközi utazáson szeretnél részt venni? Próbáld meg sziluettekkel ábrázolni egy ilyen utazást!

A művészi bölcsesség tárháza

Sziluett – figurák és tárgyak egytónusú síkábrázolásának grafikai technikája. A sziluett alakját az ábrázolás és a háttér *tónuskontrasztja* adja vissza a síkban. A forma eközben általánosított, a legjellemzőbb vonásai vannak kiemelve. A foltnak és kontúrjának kizárólagos jelentősége van a sziluett-ábrázolásban. Ezek egyfelől korlátozzák a művészt a kifejezés lehetőségeiben, másfelől viszont a művészi ábrázolás új kifejezés-módjainak keresésére ösztönzik.

A sziluettművészet két szín, a fekete és a fehér kontrasztjára épül. Azonban előfordul, hogy a művészek kiegészítő színeket is alkalmaznak a kompozícióikon: kiszíneznek egyes elemeket vagy – leggyakrabban a tájképeken – a háttérrel. A sziluettek lehetnek – tussal vagy fehér festékkel – festettek vagy kivágottak (papírból, kartonból, szövetből) és kontrasztos alapra ragasztottak

Georgij Narbut. Sziluett-kompozíciók

A Föld bolygó művészete

Szilvettechnikával gyakran készítenek *portrét* és más ábrázolásokat: alakokat, tájképeket, illusztrációkat, csatatereket, lakásdekorációkat.

A sziluett kifejezési eszközeit az építészetben, szobrászatban, festészetben, díszítő művészetben is alkalmazzák.

Werner Klemke. Illusztráció

Georgij Narbut. Sziluett-kompozíciók

Fjodor Tolsztoj. Hadművelet

A sziluett-ábrázolások lehetnek *szimmetrikusak* és *aszimmetrikusak*. A szimmetria az egész kompozíció elemeinek a középvonalhoz (szimmetria-tengelyhez) viszonyított elhelyezésénél azok egymásnak való pontos megfelelését követeli meg. Ebben az esetben tükörszimmetriáról beszélünk, míg ha a megfelelés a középpontra vonatkozik, akkor tengelyszimmetriáról van szó. A szimmetrikus forma mindig rendezett. Az aszimmetria a szimmetria hiánya vagy sérülése.

Népművészeti forrásból

Tükörszimmetriás ábrázolás nagyon könnyen készíthető papírból: elegendő félbe hajtani a lapot, és kivágni belőle bármilyen sziluettet, eredményként egymással szimmetrikus két ábrázolást kapunk. Régtől fogva ilyen módszerrel készítik a népművészet mesterei a szimmetrikus mintázatú áttöréses ábrázolásokat. A papírsziluettek lehetnek aszimmetrikusak is.

Figyeld meg a szimmetrikus és aszimmetrikus áttöréses mintázatú ábrázolásokat!

Olena Harcsenko.
Ku-ku-ri-ku!

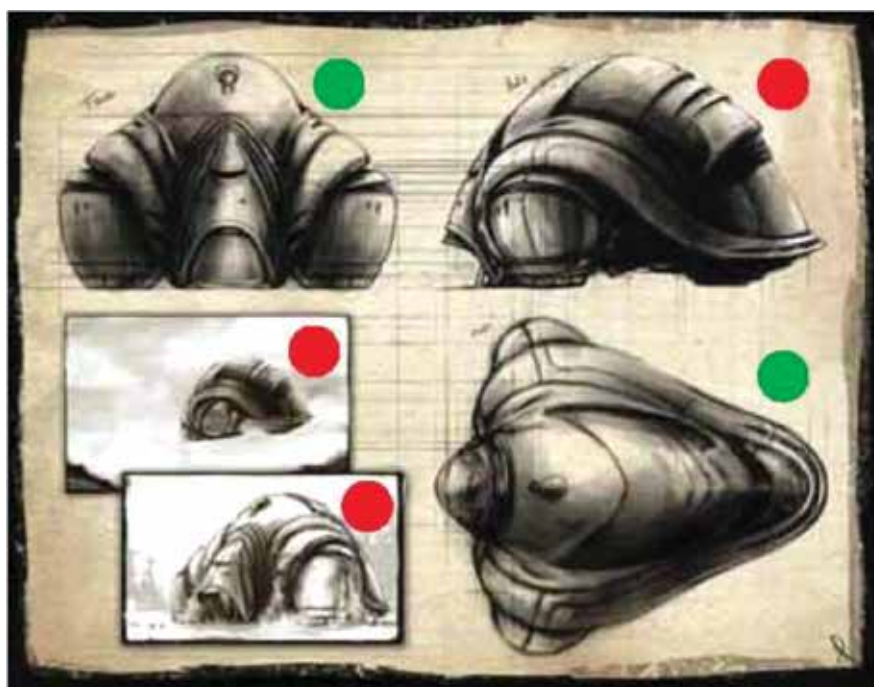
Halina Dudar. Madarak

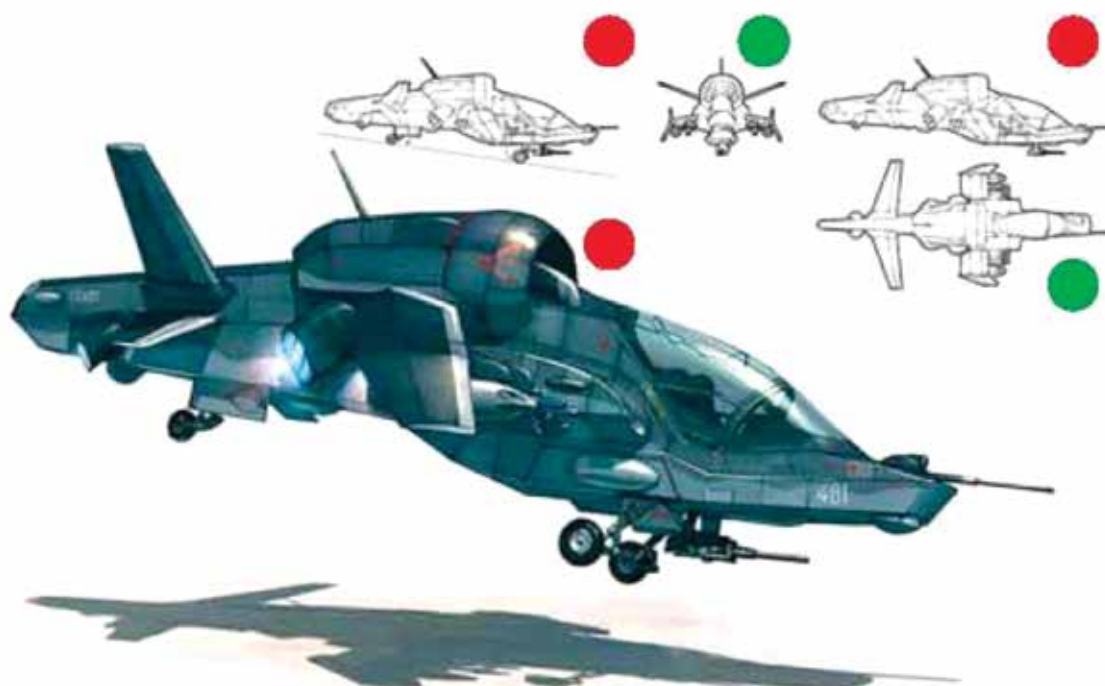
Világűri fantáziák

Egy és ugyanazon tárgy – attól függően, hogyan nézzük – lehet szimmetrikus vagy aszimmetrikus. A frontális vagy szembe nézet (emberi arc, épülethomlokzat) szimmetrikus, az oldalnézet (profil) aszimmetrikus.

Nézd meg az űrrepülőgépek szimmetrikus és aszimmetrikus ábrázolásait!

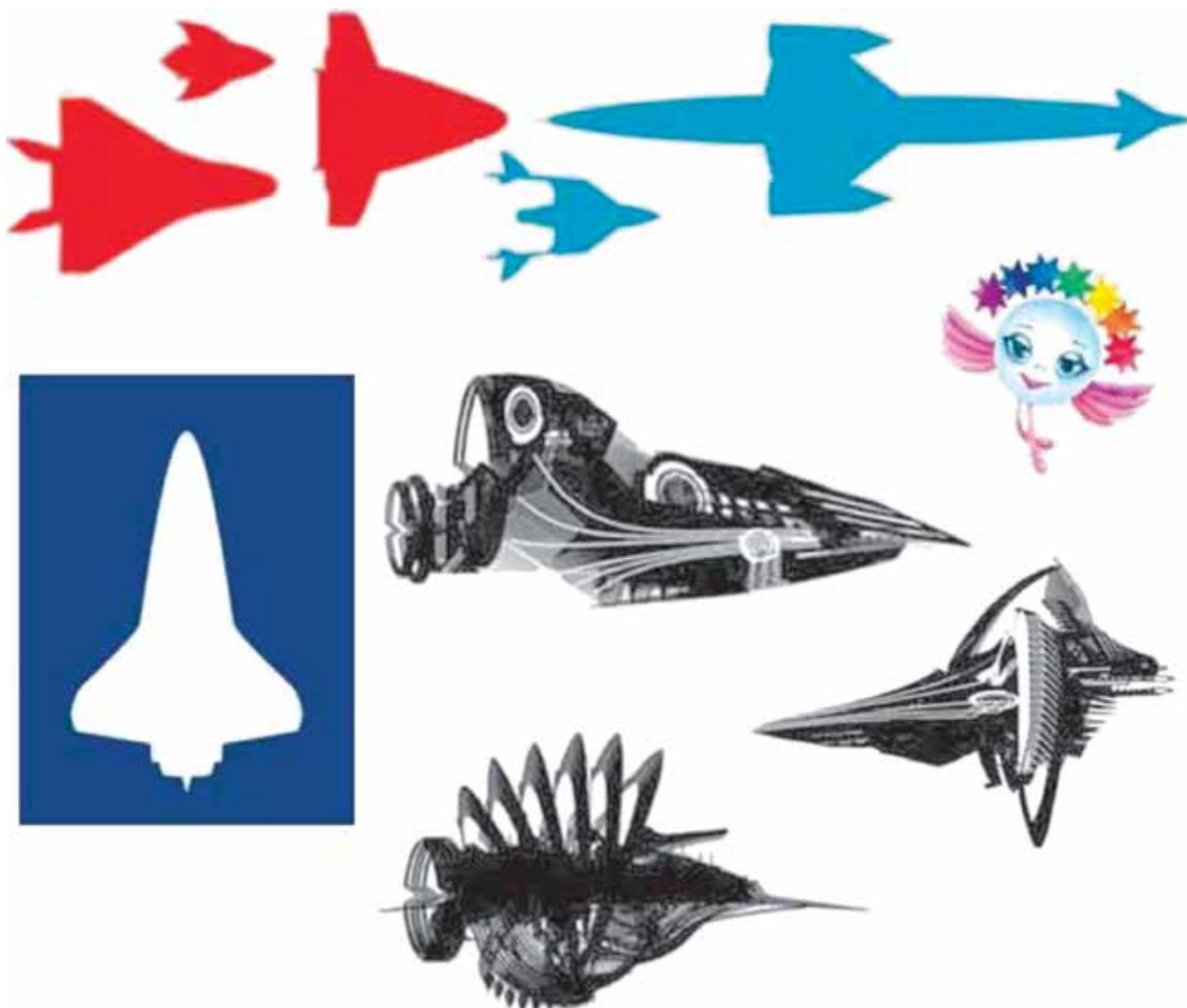

- – szimmetria
- – aszimmetria

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Állapítsd meg, az űrhajók mely ábrázolásai szimmetrikusak és aszimmetrikusak.

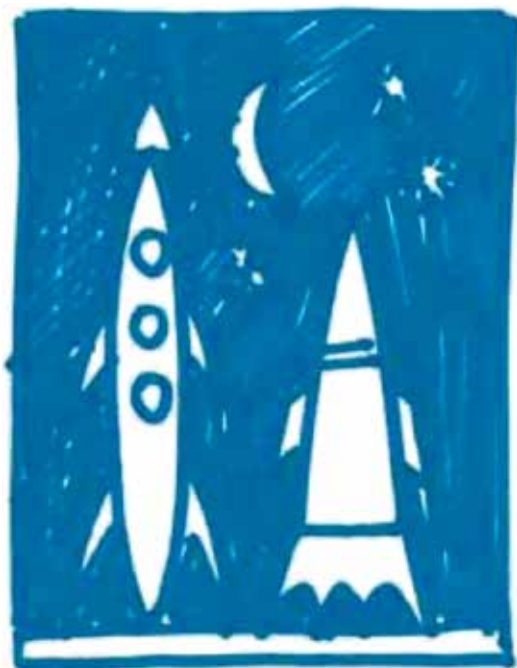

Gyakorlati feladat

Készíts kompozíciót sziluett-technikával *Csillagközi flottilla* vagy *Űrrepülőgépek start-
ra* készen címmel!

Tanácsok

Készítsd el a kompozíció vázlatrajzát! Az űrhajók sziluettjei lehetnek szimmetrikusak és aszimmetrikusak. A kompozíció készülhet applikációs technikával vagy grafikai anyagok – fekete tus és nagy felületek festésére szolgáló ecset, fémtoll a részletek kidolgozásához vagy vastag fekete marker a sziluett befestéséhez és gél toll a rajz pontos részleteinek kidolgozásához – felhasználásával. A sziluett-technika számára hagyományos fekete és fehér színeken kívül alkalmazhatók más színek is, de feltétlenül olyanok, amelyek mellett megmarad a világos alapon sötét vagy a sötét alapon világos kontrasztosság.

Útiszótár

Sziluett – az alappal kontrasztos tónussal kitöltött kivágott ábrázolás vagy kontúrrajz.

Kontraszt – ellentétes jellegű ábrázolások egymás hatását erősítő összeillesztése.

Alap (háttér) – a képzőművészeti vagy díszítő ábrázolás része (környezet, háttér), amely segít a művészi elgondolás megvalósításában.

Szimmetria – az egész kompozíció részeinek a középpont vagy szimmetriatengely két oldalán lévő tükörképe.

Szimmetriatengely – egyezményes vonal, amely a tárgyat két teljesen egyforma, egymás tükörképének számító részre osztja.

Aszimmetria – a szimmetria hiánya vagy sérülése.

Kérdések és feladatok

1. Milyen művészi eszközökkel biztosítható a sziluett kifejező ereje?

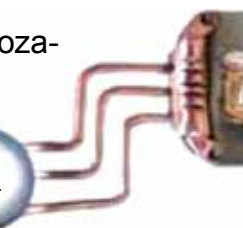
2. Milyen sajátosságai vannak a szimmetrikus és aszimmetrikus formák szerkezetének?

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Idézz fel természetes formákat! Készítsd el ugyanannak a növénynek a szimmetrikus és aszimmetrikus sziluett-ábrázolását!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Próbáld meg kivágni a barátaid, hozzátartozóid sziluettportréját! A jól sikerült változatokat felhasználhatod üdvözlőlapok díszítéséhez!

3. esemény

Piktogramok a világűr-expedícióhoz

Gondolkodtál-e azon, hogy a világűrutazás során az űrhajó többnemzetiségű, különböző nyelveken beszélő személyzete és utasai hogyan fognak tájékozódni az űrjármű helyiségeiben? Hiszen az óriási óceánjárókhöz hasonlóan ott is lesz sajátos kapitányi híd, azaz vezérlőpult, tudományos kutatóközpont, galaxiskönyvtár, űrmelegház, egészségügyi központ, edzőterem, társasági terem, műtermek a művészek számára, utaskabinok. Hogyan oldható meg, hogy a személyzet tagjai ne tévedjenek el az űrhajó labirintusaiban? Milyen művészeti nyelvet kellene alkalmazni, hogy mindenki számára érthető legyen? Ilyen nyelv régóta létezik. Ez nem más, mint a piktográfia, azaz a képírás. Ebben a nyelvben a fogalmakat képek, azaz *piktogramok* – figurák, sémák, egyszerű ábrák – közvetítik.

A művészi bölcsesség tárháza

Az írás feltalálása előtt az emberek állatokat, növényeket, hegyeket, folyókat, embereket ábrázoló rajzokat tartalmazó, pontokból, vonásokból, nyilakból és a napot, vizet, villámot, szemet, kezet jelölő jelképekből álló üzeneteket váltottak egymással, így ábrázolva azt, amit szavakkal szerettek volna elmondani.

A Föld bolygó művészete

A korszerű piktogram a vizuális érzékelés megkönnyítése érdekében leegyszerűsített, stilizált grafikai ábrázolás. A piktogram felerősíti az ábrázolt objektum jellegzetes vonásait, ezért gyakran jelképpé válik, mint például a kórházat jelölő vörös kereszt, az autóparkolót jelző P betű, az információs helyet mutató I betű. Ismert jelképpé vált mára például a szivárvány, babérkoszorú, szigony, horgony.

Manapság a piktogram a nemzetek közötti kommunikáció eszközévé vált, amelynek egyre növekszik a jelentősége. A legismertebb piktogramok a közúti jelzések, a pályaudvarokon, repülőtereken, metróban látható jelek, az egészségügyi intézmények, közszolgáltatási egységek (étkezdék, fodrászatok), intézmények, civil szervezetek szimbólumai, a számítógépek grafikus felületének és a közlekedési eszközök műszerfalának grafikai jelei.

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Figyeld meg, hogy az egy sorozatba, azaz egy témakörbe tartozó piktogramok bizonyos mértani alakzatokba – négyzet, kör, háromszög – illeszkednek. Hasonlítanak egymásra a jelölt objektumok *stilizálásának* jellegét illetően, és hasonló a színük is. A piktogramok sziluett formájában készülnek, így kifejezőbbek.

A piktogramok készítése érdekes, de nem egyszerű munka, hiszen minden egyes képnek meghatározott információt kell közvetítenie.

Világűri fantáziák

Nézd meg a világűr-expedíciók emblémáit, és keress rajtuk sziluett-ábrázolásokat!

Keresd ki a piktogramok közül azokat, amelyek felhasználhatók lesznek a világűrutazásban!

Népművészeti forrásból

Figyeld meg a hímes tojásokon lévő ősi jelképeket! Közülük melyek emlékeztetnek a mai piktogramokra? Melyek lennének felhasználhatók piktogramok készítéséhez?

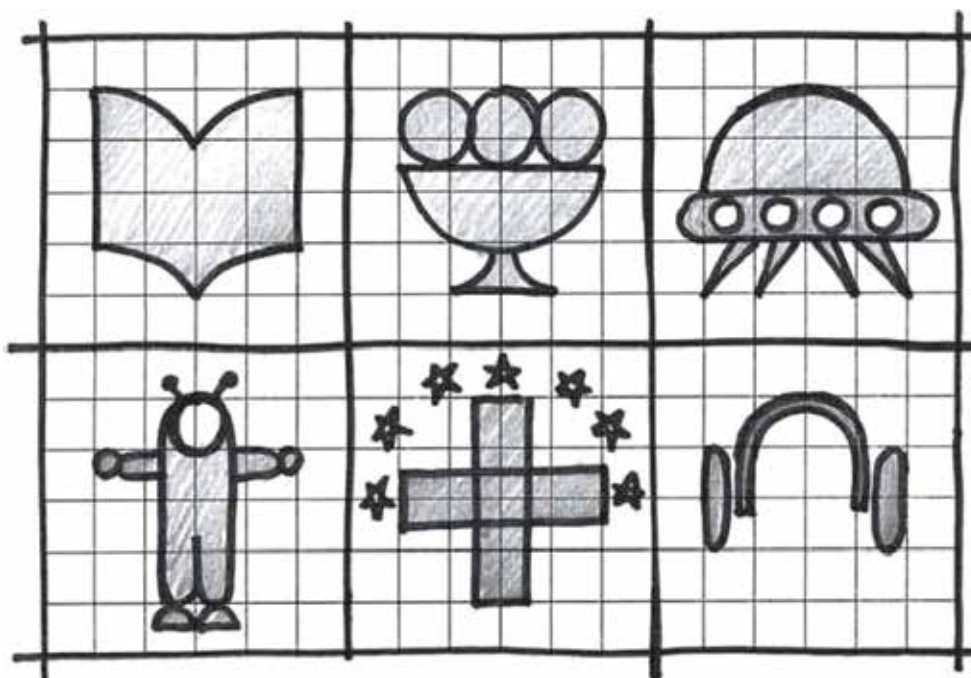

Gyakorlati feladat

Készíts piktogramokat a világűrutazáshoz!

Tanácsok

Először válaszd ki azt a mértani alakzatot, amelybe beírod a jelet! Szimbólumok létrehozása érdekében alkalmazd a stilizálásnak ugyanazokat a módszereit! Ehhez minden rajzot helyezz és készítsd speciális grafikai hálóra, ami biztosítja a stilizálási elv egységét, a forma egyszerűsítésének azonos megközelítését, az alapábrázolásnak és részeinek a típusméretét! Válaszd ki a piktogramok színét!

Útisztár

Piktogram – az objektum, tárgy vagy jelenség legfontosabb vonásait tükröző, azokra leggyakrabban sematikusan utaló jel.

Stilizálás – a tárgy, alak meghatározott stílusban általánosított, egyszerűsített ábrázolása.

Kérdések és feladatok

1. Milyen szerepet játszik a formák stilizálása a piktogramok létrehozásában?
2. Gondolkodj el azon, milyen ábrázolás szolgálhat lapul az általad látogatott szakkör vagy sportkör piktogramjának elkészítéséhez!

3*. Önálló alkotói keresés.

Állíts össze piktogramokból levelet a barátodnak, és ellenőrizd, sikerült-e pontosan közvetítened a szükséges információkat!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Szabadidődben készíts magadnak belépőt az űrhajó fedélzetére! Készítsd el kisméretű, téglalap, négyzet vagy kör alakú papírlapon az űrrepülő nevét, Ukrajna zászlaját, a fényképedet, vezetéket és utónevedet, az expedíció során folytatott tevékenységedet jelölő piktogramot, és mindezt önts művészi formába!

Válogass az űrrepülő nevének felírásához az alábbi betűtípusok közül!

Üstökös

NYÍL

ÜSTÖKÖS

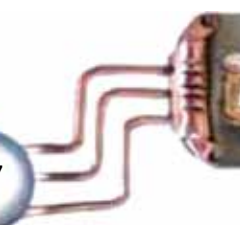
Perun

ÜSTÖKÖS

VILLÁM

PERUN

üstökös

4. esemény

A Föld küldötteinek portréja

Eljött a Földtől, a családtól, barátoktól való búcsúzás napja. Hamarosan útnak indul az űrhajó. Hogyan emlékeznek majd ennek a kiemelkedő eseménynek a résztvevői a kilövés pillanatára? Szükség van a te segítségedre is: meg kell rajzolnod a világűr-expedíció indulása előtt a Föld küldötteinek portréját. A művész saját kezűleg készített ábrázolása őrzi meg és dokumentálja ugyanis az elkövetkező nemzedékek számára az általa látottakat, az érzelmek ellentétességét: a múlttól való búcsúzás szomorúságát és a jövővel történő majdani találkozás örömét.

A művészi bölcsesség tárháza

Portré – a képzőművészet egyik legnépszerűbb műfaja. A portréábrázolás jellegét tekintve megkülönböztetik a hivatalos, ünnepélyes *teljes alakú* portrét (*díszportrét*) és az ábrázolt személy jellemét kidomborító fél alakos *személyes* portrét. Vannak még *állványos* portrék (festmény, mellszobor, grafika) és *monumentális* portrék (falfestmény, freskó, mozaik). A portré ábrázolhat egy személyt, két személyt vagy embercsoportot.

◀ *Jaroslava Muzika*. Olga hercegné

Ivan Brovdi.
Cirill és Metód szobra ▼

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg a csoportos portrékat! Gondolkodj el azon, milyen mód-szerekkel ábrázolta a művész a szakmai közösség tagjai közötti vagy a családon belüli kapcsolatokat!

Francisco José de Goya. ▲
IV. Károly családja

Frans Hals. A Szent György század
tisztjeinek banketje ▼

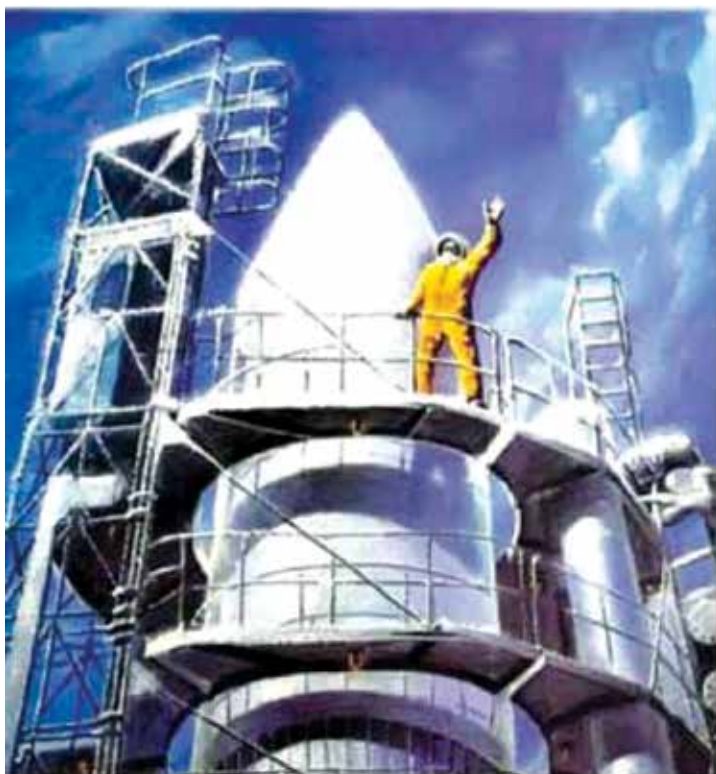
I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Nézd meg az űrhajósok start előtti képeit!

A művészt a személyek képen való helyes ábrázolásában a figura részeinek egymás közötti és a teljes emberi alakhoz viszonyított megfelelő arányainak betartása segíti. Ugyanígy, a megfelelő arányok betartásával ábrázolják a járműveket, mechanizmusokat és építészeti létesítményeket, azaz egyeztetik a kerekek, a járműtest, a kabinok egymáshoz viszonyított méreteit.

Figyeld meg, és hasonlítsd össze az emberek és mechanizmusok méreteit és arányait!

▲ Alekszej Leonov, Andrej Szokolov.
Fellövés előtt

Stefan Morrell. Startolás ►

Világűri fantáziák

A különböző építészeti létesítmények, műszaki berendezések, eszközök, járművek ábrázolásában nagy jelentősége van a lépték – az ábrázolt objektumok méreteknek, közte az ember magasságának való megfelelés – betartásának. Például az űrpilóta ábrázolása az űrhajó mellett elképzelést nyújt a képen látható repülő szerkezet méreteiről.

Alekszej Leonov, Andrej Szokolov. ▲
A Vosztok űrhajó elindult a kilövő állványhoz

O. Jelizarova.
Visszaszámlálás ▼

Népművészeti forrásból

Ukrajnában az első díszportrék a XII. században készültek valós történelmi személyiségekről. És jóllehet a festő feladata a ábrázolt személy dicsőítése, nemesi származásának a hangsúlyozása volt, a portréban igyekezett átadni az ember jellemét, egyéniségét.

*Ismeretlen
művész.*
Danila Jefremov
atamán portréja

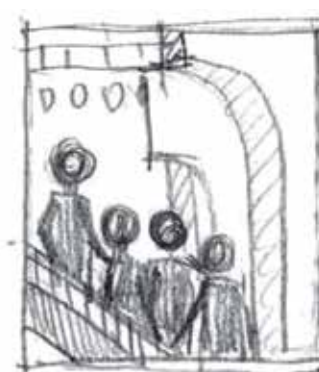
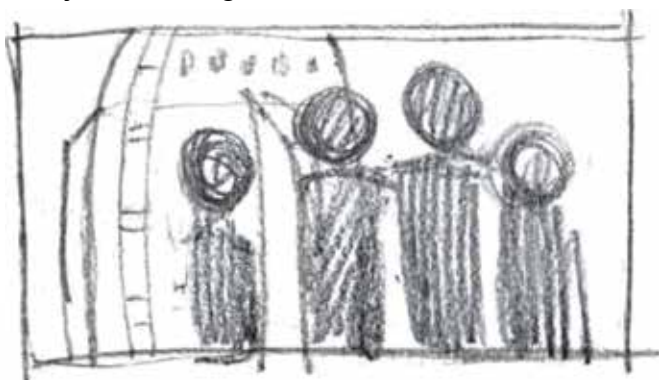
*Ismeretlen
művész.*
Szemen Szulima
portréja

Gyakorlati feladat

Színes ceruzákkal vagy filctollal rajzold le az űrhajó személyzetének start előtti csoportos portréját!

Tanácsok

Ha az embereket az űrhajó előterében szeretnéd ábrázolni, akkor rajzold le az egyik olyan részét, amellyel érzékeltethető a jármű valós mérete. Az űrhajósokat helyezd el az előtérben! Próbáld meg átadni az űrhajó felületének, az űrhajósok öltözetének különböző faktúráját! Szükség esetén alkalmazz kollázst!

Nézd meg a csoportos portrék szimmetrikus és aszimmetrikus kompozícióinak változatait!

Útisztár

Arányok – a forma részeinek egymás közötti és egészében vett törvényszerű méretviszonyai. Megkülönböztetnek építészeti arányokat és az emberi testalkat és arc ábrázolásánál alkalmazott arányokat.

Arányosság – az emberi alak és környezete közötti méretviszony.

Kollázs – a képzőművészetben alkalmazott technikai módszer, amellyel festészeti és grafikai alkotások hozhatók létre valamely alapra attól eltérő színű és faktúrájú tárgyak, valamint anyagok felragasztásával. A kollázs bármilyen anyaggal kiegészíthető.

Faktúra – műalkotás felszínének érzékelést befolyásoló jellege.

Kérdések és feladatok

1. A látott portrék közül melyek tetszettek neked a legjobban, és miért?
2. Mi a kompozíció középpontja a portréban, és azt hogyan emelik ki?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**
Készíts gyűjteményt családi fotókból!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Dolgozd ki tetszésed szerint annak az újságoldalnak a makettjét, amely a világűr-expedíció indulásáról tudósít! Ennek érdekében készíts kollázst! Adj címet az újságcikknek! Ragaszd a fényképed és írásos kompozíciódat a cikkcímmel együtt valóságos újságoldalra, ahol a tudósításodat szeretnéd megjelentetni az esemény helyszínéről az űrhajósok csoportos portréjával együtt! Ne felejtse el aláírni a cikket művészeti tudósítóként!

5. esemény Az űrhajó belső tere

Végre elfoglaltuk a helyünket az űrjármű fedélzetén. Milyen érdekes belülről! Hasonló helyiségeket, folyosókat a hétköznapi életben nem láthatunk. A falak mentén rengeteg műszer sorakozik, egy szokatlan alakú helyiség közepén különleges berendezés található. Ez az űrhajó belső tere. Most megpróbáljuk lerajzolni.

A művészi bölcsesség tárháza

A helyiségek, termek belső terének – *enteriőrjének* – ábrázolása a grafika és a festészet népszerű műfaja. A művészek a belső terek ábrázolása révén hagyományozták ránk a régmúlt idők divatjával, mindennapi életével, bútoraival, edényeivel kapcsolatos ismereteket, és részletezték a tulajdonosaik ízlését, kedvtelését.

Luigi Premazzi. Az Új Ermitázs belső terei. A francia művészet terme.

A Föld bolygó művészete

A belső terek ilyen valóság-hű, azaz realisztikus ábrázolásában a művészeknek a perspektíva törvényei segítenek. Ezeknek köszönhetően látjuk úgy, hogy a tárgyaknak a térben a távolsággal arányosan csökken a méretük egészen a horizont vagy látóhatár vonaláig, vagyis a szemmagasságban lévő egyezményes vonalig, amely a kép perspektíva-szerkezetének alapjául szolgál. A belső tér ábrázolásához célszerű lineáris perspektívát alkalmazni.

A belső teret gyakran ábrázolják frontálisan, amikor a helyiség három fala látszik. Ekkor a frontális fal közepén, a horizontvonallal párhuzamosan helyezkedik el.

*Német
belsőépítészeti
iskola.
Kiállítási csarnok
München környékén*

*Giovanni Paolo
Panini.
A Santa Maria
Maggiore enteriőrje*

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

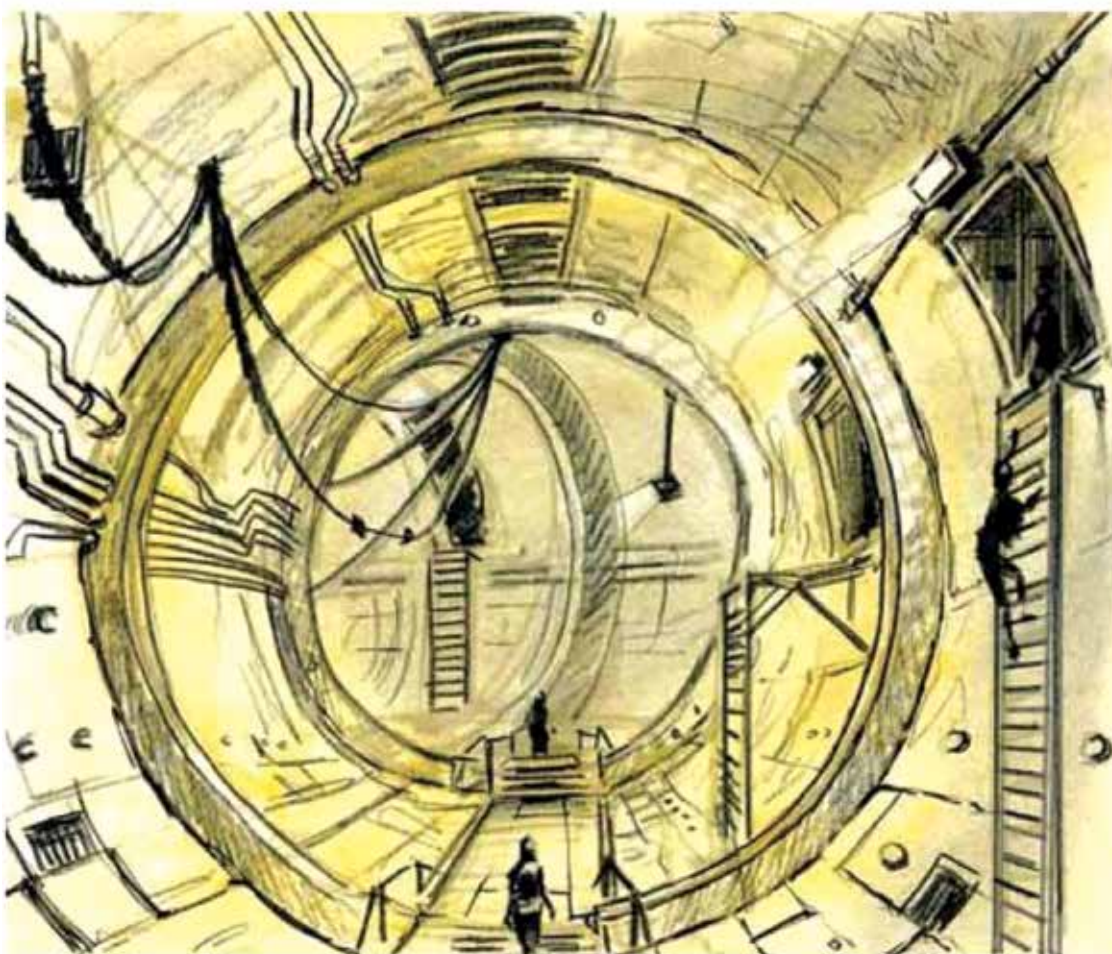
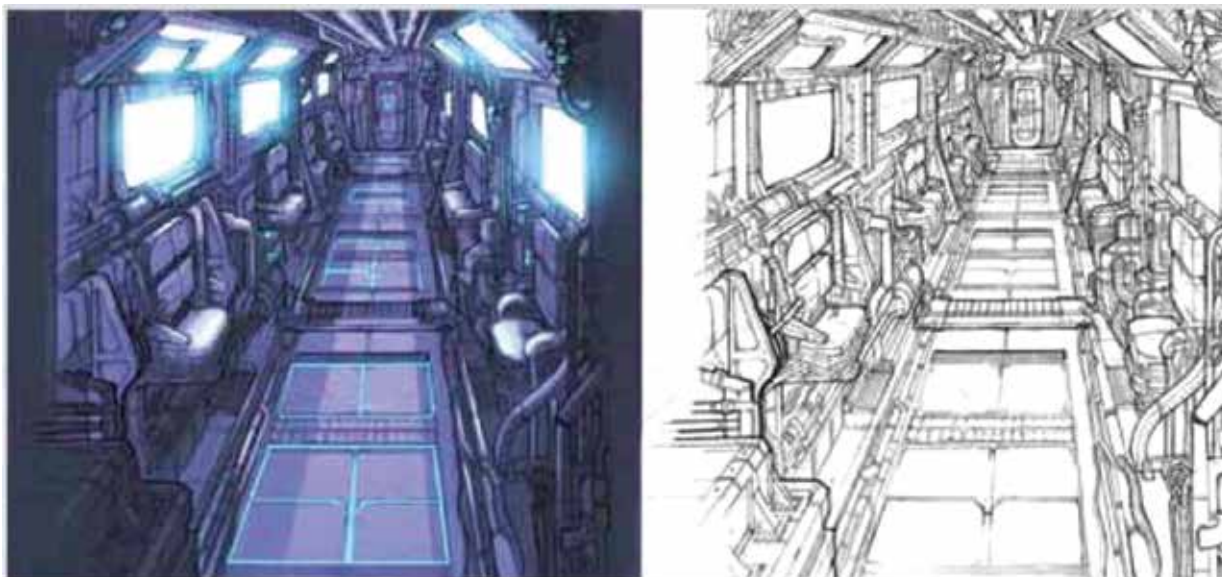
A belső tér távlati rövidülése a horizont helyzetének a változásától függ. Ezért a művészek először kiválasztják a helyiségre nyíló látószöveget, meghatározzák a horizontvonal helyét, és megkeresik rajta a perspektíva vonalak találkozási pontját, az *enyésszpontot*. Az oldalfalak és az őket jelölő vonalak a horizontvonal felé távolodva ebben a pontban futnak össze. Amikor elkészül a „váz”, elkezdődik az ablakok, ajtók és a belső tér egyéb részeinek perspektivikus megszerkesztése. Minden, ami a falakkal, padlóval, mennyezettel párhuzamosan helyezkedik el, a vonalak metszéspontja felé irányul. Frontális perspektívában a függőleges és vízszintes vonalak nem változtatják az irányukat.

Figyeld meg, hogyan változik a belső tér képe az enyésszpont középső vagy oldalsó helyzetétől függően!

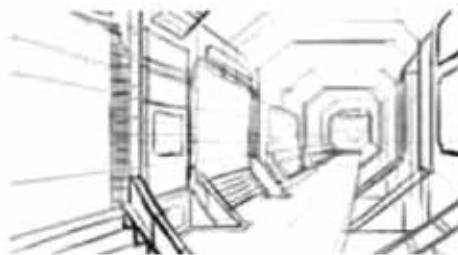
Világűri fantáziák

A vonal ugyancsak jelentős szerepet játszik a kép perspektíva-szerkezetének kialakításában. Az előtérben vastag, telített, távolodva pedig vékonyodik, világosodik. A vonás ugyanígy változik.

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Nézd meg az űrhajó belsőtér-ábrázolásának különböző változatait!

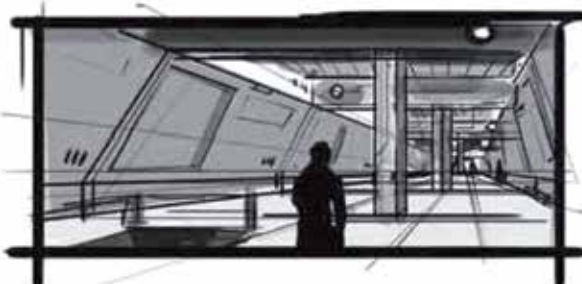
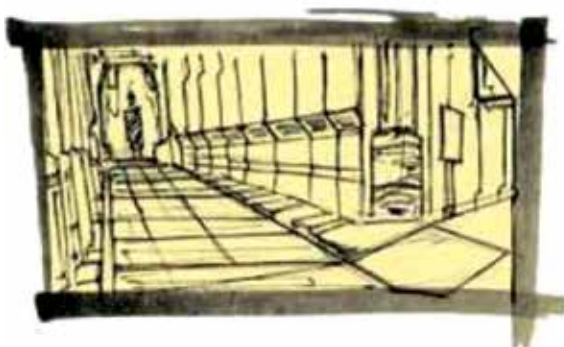

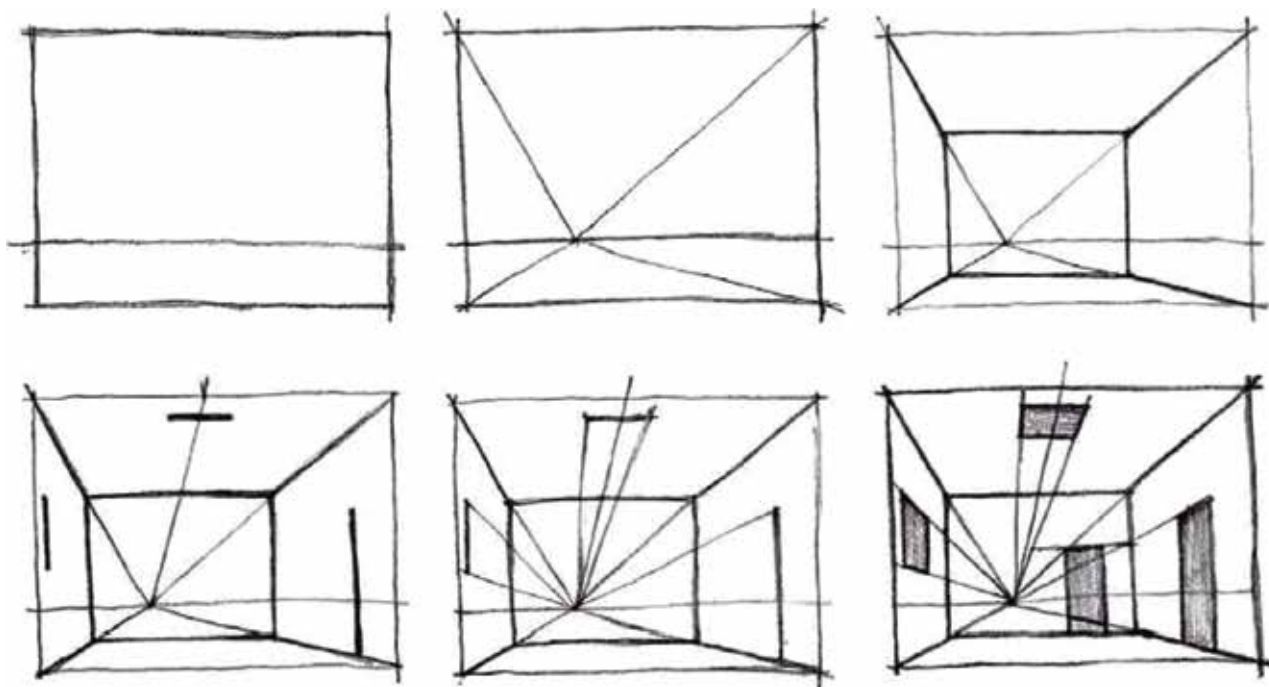
Gyakorlati feladat

Grafit vagy színes ceruzákkal rajzold le az űrhajó belső terét!

Tanácsok

Rajzold le az enteriőrt frontális helyzetben! Húzd meg a horizontvonalat, és jelöld ki rajta az enyészpontot! Először húzd meg hozzá a falakat, padlót és mennyezetet határoló vonalakat! Ezután ugyanígy jelöld ki az ajtókat, ablakokat, mennyezeti világítótesteket, padlómintázatot! Fokozatosan dolgozd ki az ábrázolás részleteit! Alkalmazz különböző vonalvastagságokat a távolodási rövidülés érzékeltetése céljából! A fény és árnyék felületeken való megjelenítésére használj vonásokat!

Útiszótár

Enteriőr – helyiség belső tere.

Perspektíva – távlat, a tőlünk távolodó tárgyak méreteinek csökkenése; a tárgyi világ képsíkban való ábrázolásának módszere a különböző tárgyak ember általi vizuális érzékelését meghatározó törvényeknek megfelelően.

Lineáris perspektíva – a tárgyak képsíkban való ábrázolásának módszere méreteiknek a nézőtől történő távolodásuk által meghatározott feltételes változásától függően.

Enyészpont – a horizontvonal feltételes pontja, amelyben a kép szerkesztése során összefut a háttérbe tartó minden párhuzamos vonal.

Távlati rövidülés – tárgyak, alakok, formák kinézete meghatározott perspektivikus nézőpontból szemlélve.

Kérdések és feladatok

1. Állapítsd meg, melyik a frontális, és melyik a sarokenteriőr!
2. Nevezd meg a lineáris perspektíva megszerkesztésének fő szakaszait!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Gondolkodj el azon, hogy célszerű lenne-e megváltoztatni az osztálytermetek enteriőrjét! Ha úgy véled, igen, akkor ezt indokold meg, és készíts ennek megfelelő vázlatrajzot az osztályfőnököd számára!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Vitassátok meg az osztálytársaitokkal közösen, hogyan lehetne javítani az iskolai étkeзде enteriőrjén! Meg kell-e ennek érdekében változtatni az asztalok helyét, vagy akár más alakú asztalokra lenne szükség?

6. esemény

A csillagos égbolt képe az űrhajó kerek ablakában

Az űrhajó elhagyta a Földet. A világűrbe értünk. Mint mindig, amikor utazunk, most is ki akarunk tekinteni az ablakon, hogy lássuk, mi van odakint. Te is nézz ki az űrhajó kerek ablakán. Csodálatos látvány tárul a szemed elé: a végtelen csillagos ég, amelyet fényes csillagképek szőnek át. Azonnal rajzold le ezt a szépséget, így örökítve meg kompozíció formájában első érzéseidet és benyomásaidat!

A művészi bölcsesség tárháza

A művészeti alkotás szépsége nagymértékben függ attól, hogy mennyire harmonikus a szerkezete. Nem érezzük befejezettnak az alkotást, ha a részei vizuálisan kiegyensúlyozatlanok. A művészeti alkotás kiegyensúlyozottsága a kompozíciótömeg középpont-hoz viszonyított megoszlásától függ. A kiegyensúlyozott kompozíció nyugalmat, magabiztosságot, stabilitást sugároz.

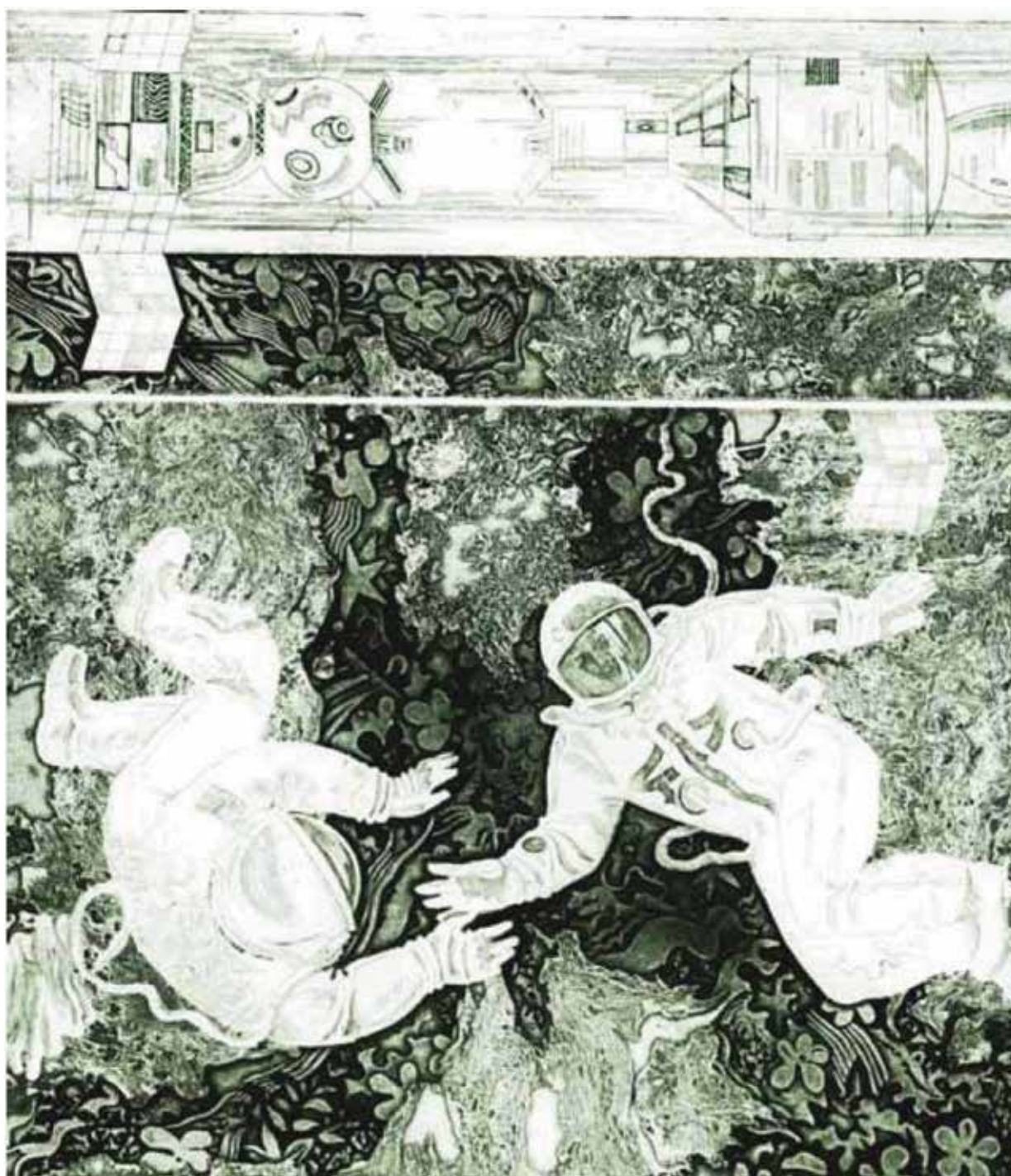
Andrij Csebikin.
Gyerekkori emlék

A Föld bolygó művészete

A grafikai kompozícióban az egyensúly a következő módon érhető el:

- a nagy és kis, világos és sötét foltok egymásnak való kölcsönös alárendelésével;
- a vonalvezetés irányával, a vonal vastagságával és jellegével;
- a pontok, vonások sűrítésével vagy ritkításával

Andrij Csebikin. Világűr a béke szolgálatában

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

A szimmetrikus kompozíció mindig kiegyensúlyozott, mivel a szimmetria-középpont körül vagy a szimmetriatengely két oldalán összpontosul. Azonban az aszimmetrikus kompozícióban is elérhető a kiegyensúlyozottság az ábrázolás részeinek – a méreteik, konfigurációjuk, színük, tónusuk általi – egymással történő kiegyensúlyozásával. Nézd meg, hogyan sikerült elérni a kompozíciós egyensúlyt a képen a világos és sötét foltok egymást kölcsönösen kiegészítő elhelyezésével.

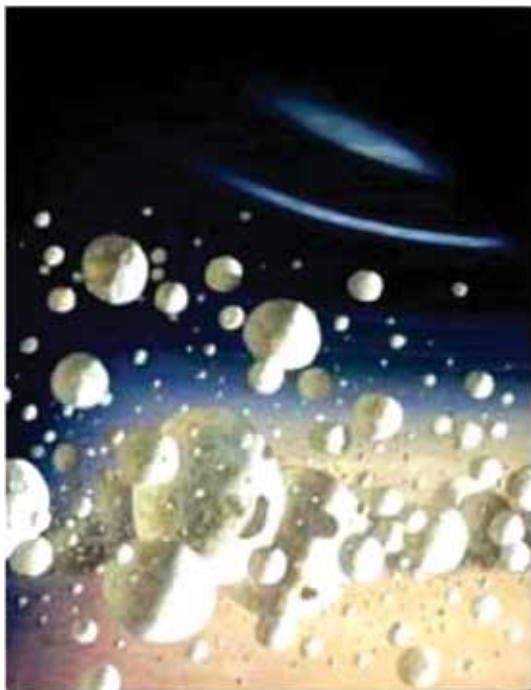
Andrij Csebikin. Világűr-Föld sorozat. Távol-közel

*John Carver.
Világűri látkép*

Világűri fantáziák

A harmonikus kompozíció létrehozásának elengedhetetlen feltétele az egységesség elérése, amikor a kompozíció minden alkotóeleme úgy van egymásnak kölcsönösen, megoszthatatlanul alárendelve, hogy semmit elvenni belőle nem lehet, és semmit hozzáadni sem lehet.

Alekszej Leonov. Napszél

H. L. Harwood. Részecskék

Nézd meg a csillagokat a kozmikus térben!

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Nézd meg a végtelen csillagos teret, csillagképeket és galaxisokat!

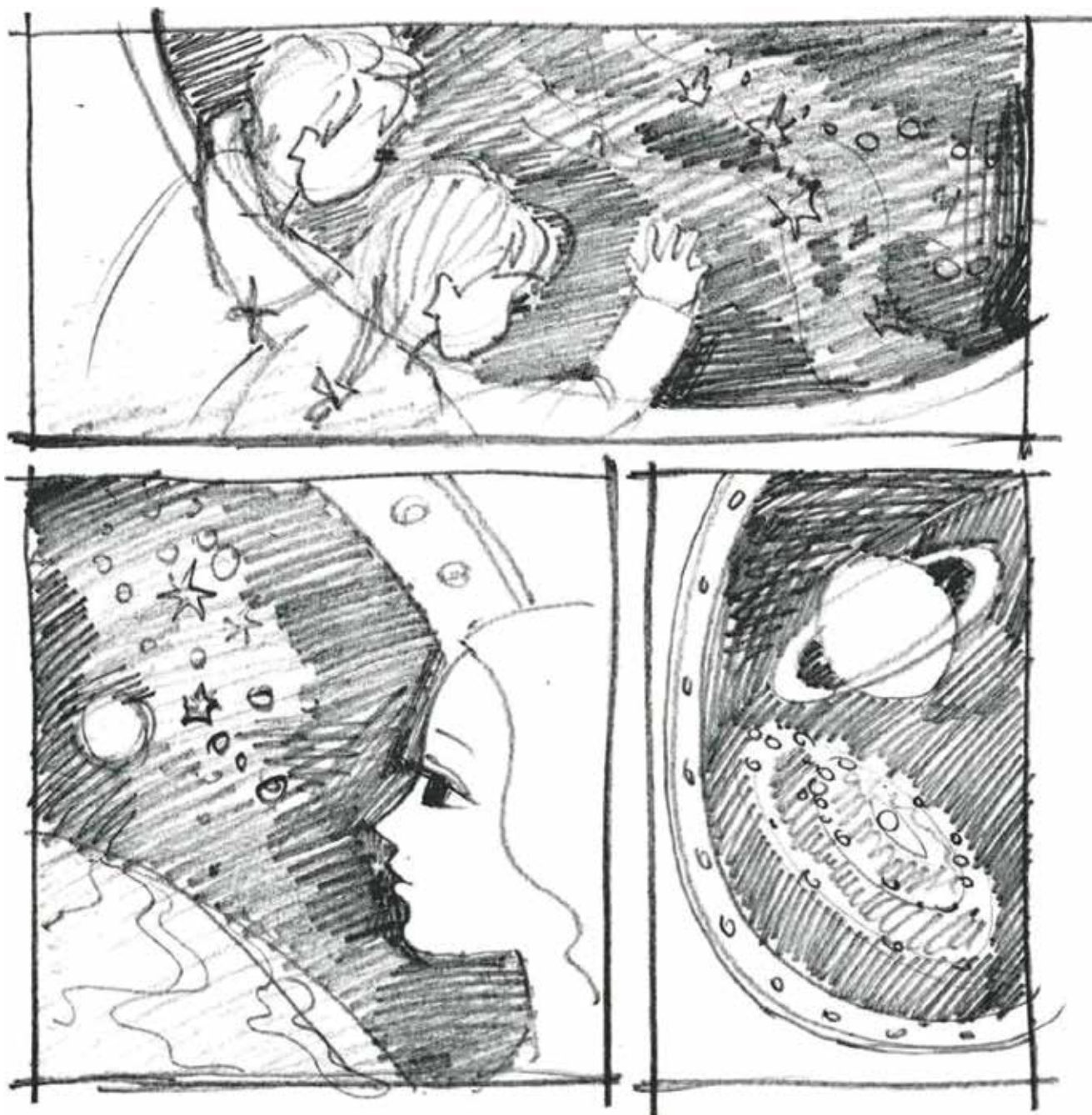
Gyakorlati feladat

Rajzolj csillagos égboltot az űrhajó kerek ablakából nézve! Alkalmazd a grafika kifejező eszközeit: különböző nagyságú, vastagságú pontokat, vonalakat és foltokat! Válassz az elgondolásodnak megfelelő művészeti anyagokat: fekete filctollakat és markereket; papírt és fehér vagy fekete guást; ecseteket!

Tanácsok

A kompozíció megszerkesztését tekintve a legfontosabb, hogy hozd egyensúlyba az űrhajó kerek ablakának fekete foltját fehér színű háttérrel és elemekkel! Helyezd el a csillag-pontokat véletlenszerűen vagy rendezetten – ködszerűen vagy csillagképek alakjában! Tetszésed szerint rajzold magadat (lehet a barátaiddal együtt) az űrhajó kerek ablakához! Jegyezd meg: a kompozíciónak kiegyensúlyozottnak kell lennie, hogy egységesség és befejezettség érzetét keltse!

Készíts néhány vázlatrajzot, ezek segítségével lesznek a legjobb kompozíciós megoldás megtalálásában!

Útiszótár

Egyensúly – olyan formai állapot, amelyben a kompozíció minden eleme egyensúlyban van egymással.

Kérdések és feladatok

1. Milyen szerepük van a grafikai kifejező eszközöknek a kompozíciós egyensúly kialakításában?

2. Mi a lényege a harmonikus kompozíció felépítésének?

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Figyeld meg a könyvillusztrációkat, és elemezd kompozíciójuk szerkezetét! Határozd meg, a kompozíció milyen elemeinek köszönhető a kiegyensúlyozottság!

7. esemény

Az űrhajó legénységének tagja vagyok

A csillagközi térben haladó űrhajó legénységének tagja vagy. Mindegyik űrhajós sokat dolgozik, állandó elfoglaltsága van, fontos feladatokat teljesít az űrjármű karbantartásával kapcsolatosan. De most eljött az ideje a pihenésnek, és annak, hogy a legénység tagjai megismerkedjenek egymással, hogy jó csapatot alkotva könnyebben menjen mindenkinek a munka. Javasolj a kollégáidnak egy érdekes ismerkedési módszert: rajzoljanak önarcképet. Ebben a grafika nyelvén közvetítheti mindenki, hogy milyen az érdeklődési köre, melyek a házi kedvencei. A legénység valamennyi tagjának önarcképéből készíttetek egységes kompozíciót! Mindegyiketek számára nyilvánvalóvá válik, hogy igaz barát áll mellette, és mindenki együtt egy csapatot alkot.

A művészi bölcsesség tárháza

Talán nincs is olyan művész, aki ne készített volna magáról **önarcképet**. Ebből a célból vizsgálta magát a tükörben, hogy valóságghűen tudja az arcát ábrázolni papíron vagy vásznon, de volt olyan művész, aki az elképzelése szerint rajzolta, festette meg magát, és tükrözte képletesen az ábrázolásban saját nézeteit, ízlését, érzéseit.

Viktor Bahtin. Portré cicával ▲

◀ *Raffaello Santi.* Önarckép

Gustave Courbet.
Önarckép fekete kutyával ▼

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg a művészek önarcképeit! Az önarckép lehet teljes alakos, melltől, válltól kezdődő vagy a kezeket is mutató ábrázolás.

Frida Kahlo. ▲
Önarckép
kibontott
hajjal

▼ *Albrecht
Dürer.*
Önarckép

◀ *John Lennon.*
Önarckép.
A harmadik
szem
látása

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Az önarckép gyakran pszichológiai jellegű, a művész érzelmi állapotát tükrözi. Ezért nagy jelentősége van az arcképen a szemek ábrázolásának, a szemöldök ívének, az ajkak mozdulatának és az egész arc kinézetének.

Zinaida Szerebrjakova. Önarckép

Leonardo da Vinci. Önarckép

Paul Gauguin. Önarckép

Tarasz Sevcsenko. Önarckép

Gyermekportrék

Figyeld meg a gyermekarcok arányainak sajátosságait!

Vaszilij Tropinyin. Fiam portréja ▲

John Calcott Horsley. Celia Brunel portréja ►

Oreszt Kiprenszkij. Bajauszta, a kalmük lány ▼

K. Hajova. Húgom portréja ▲

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Figyeld meg a vonalak, vonások, foltok alkalmazását a gyermekportrékon!

▲ Illusztráció – portré:
Ronald Weasley és
Harry Potter

Werner Klemke. ▼
Illusztráció a
Báránfelhőcske
c. meséhez

◀ J. Schuhmacher.
Unokám portréja

C. Holland. ►
Leányportré

Gyakorlati feladat

Színes ceruzákkal rajzold meg az önarcképed!

Tanácsok

Először dönts el, hogyan akarod magad ábrázolni: a külső hasonlóságot vagy bizonyos vonásaidat – vidámságodat vagy komolyságodat – akarod-e visszaadni, vagy a vonzalmaidat is szeretnéd-e tükrözni! Ezt vedd figyelembe a kompozíció megszerkesztése során. Természetes, hogy a portréban a legfontosabb az arc. Ezért igyekezz helyesen ábrázolni az arányokat – az egyes részek méreteinek egymáshoz és a fej szélességéhez, valamint magasságához való viszonyát. Figyeld meg az arc általános felépítését! A vonalaknak és vonásoknak ki kell emelniük az arc formáját. A vázlatrajzok segítenek meghatározni, hogy milyen legyen a kompozíció.

Útisztár

Önarckép – a művész saját kezűleg készített portréja; az esetek többségében ezt tükör segítségével teszi.

Kérdések és feladatok

1. Az illusztrációkon látható önarcképek közül melyek tetszenek neked a legjobban, és miért?

2. Befolyásolják-e a színek az önarcképek által keltett benyomást?

3*. Önálló alkotói keresés.

Az osztálytársaidal közösen keressétek fel a helyi vagy a legközelebbi városban lévő képtárat! Nézzétek meg, hogy találhatók-e ott művészek önarcképei! Ha kortárs művészekről van szó, akkor próbáljatok kapcsolatba lépni és találkozni velük a műtermükben!

Csoportmunka

Az osztálytársaidal közösen állítsatok össze kompozíciót az önarcképeitekből *Az úrhajó legénységének csoportképe* címmel! Nagyméretű papírlapra fessetek vagy ragasszatok háttérként csillagos eget vagy az úrhajó belső terének egy részét! A kisebb méretű önarcképeket ragasszátok a háttérbe, a nagyobbakat az előtérbe! A képek részben fedhetik egymást. Így igazi nagy csoportképet kaptok. Végezetül a legénység minden tagjának a ruhájára hasonló elemeket vagy emblémákat rajzolhattok.

8. esemény Az űrhajó „szíve”

Ma fontos nap van. Megszemlélheted az űrhajó „szívét”, vagyis a fedélzeti számítógépét. Rendkívül nagyteljesítményű, és a számítógépek esetében szokatlan gömb alakja van. Fehér színű, a nap fénye világítja meg, ami még inkább kiemeli a jelentőségét és ideális alakjának szépégét. Feltétlenül rajzold le! De hogyan lehet visszaadni papíron a gömbtérfogatot? Ennek érdekében megtanuljuk a fény és árnyék egyesítésének törvényeit, és elsajátítjuk a vonalkázás vagy satírozás módszerét.

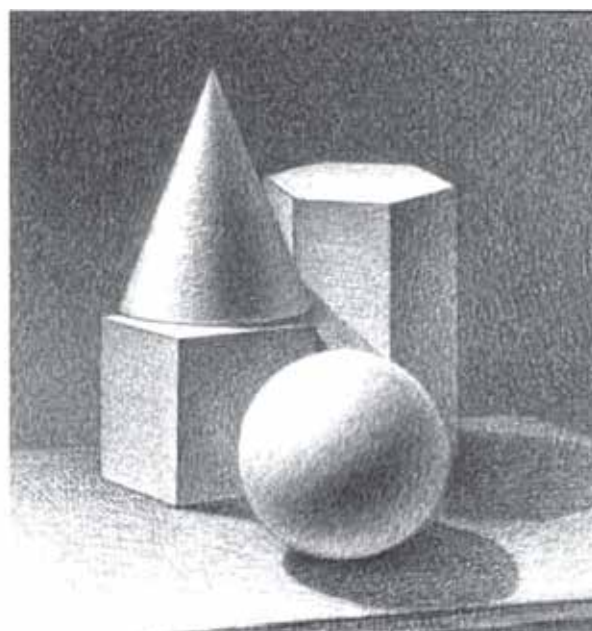

A művészi bölcsesség tárháza

A tér háromdimenziósságának a képsíkban való érzékeltetése érdekében a művészek a perspektíva törvényein kívül a **fény-árnyék** törvényeit is alkalmazzák. A fény és árnyék egyesítése az ábrázolt objektum anyagszerűségének érzetét kelti, lehetővé teszi a tárgy tömörségének hangsúlyozását, alakjának és térfogatának a képsíkban való visszaadását.

A fény és árnyék megoszlása a tárgy felületén törvényszerűen történik. A fény-árnyék jellegére hatással van a megvilágítottság, amely a fényforrás erősségétől (élénk vagy gyenge), a tárgy és a művész közötti távolságtól, a fényforrás és a tárgy közötti távolságtól függ.

Szergej Belik. Fehér tárgyak

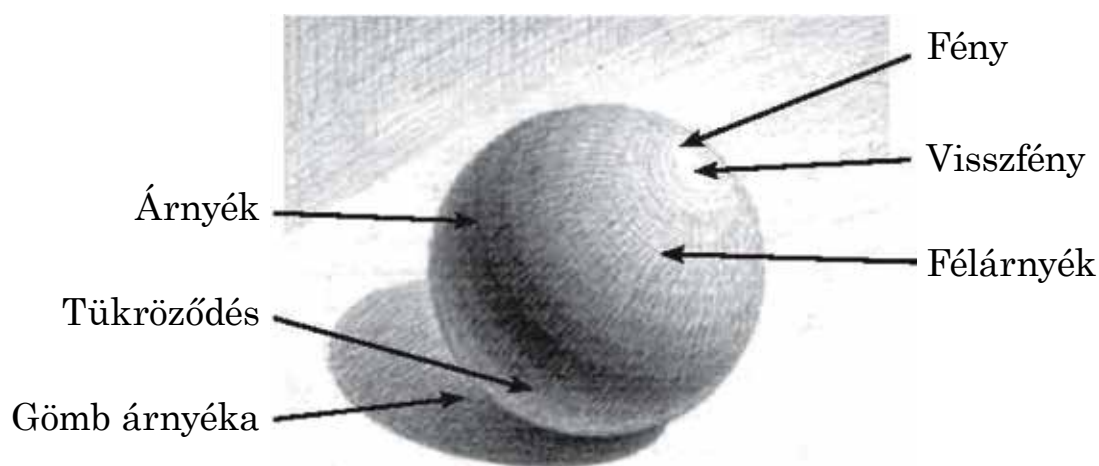

A Föld bolygó művészete

A fény és az árnyék képezi a fény-árnyék fő fokozatainak alapját:

- **Fény** – a tárgy felületének legjobban megvilágított része.
- **Visszfény** – a gömb alakú, fénylő felületű tárgyak görbületi részeinek legfényesebb és legragyogóbb helyei.
- **Félárnyék** – a tárgy felületének a fényforrás felé bizonyos szögben forduló része, amely köztes helyet foglal el a fény és árnyék között.
- **Árnyék** – a tárgy megvilágítatlan része.
- **Tükröződés (reflex)** – a fény visszatükröződése a környező objektumokról az árnyékos részen elmosódott szélű fényfoltok alakjában.
- **Tárgy árnyéka** – felületen megjelenő árnyék, amely a fény tárgy általi takarása következtében jön létre.

Figyeld meg a fény-árnyék fokozatait a gömbön!

Fény-árnyék segítségével adható át az ábrázolt tárgy felületének a jellege, azaz a faktúrája. Például ragyogó felület illúziója létrehozható visszfény felvitelével.

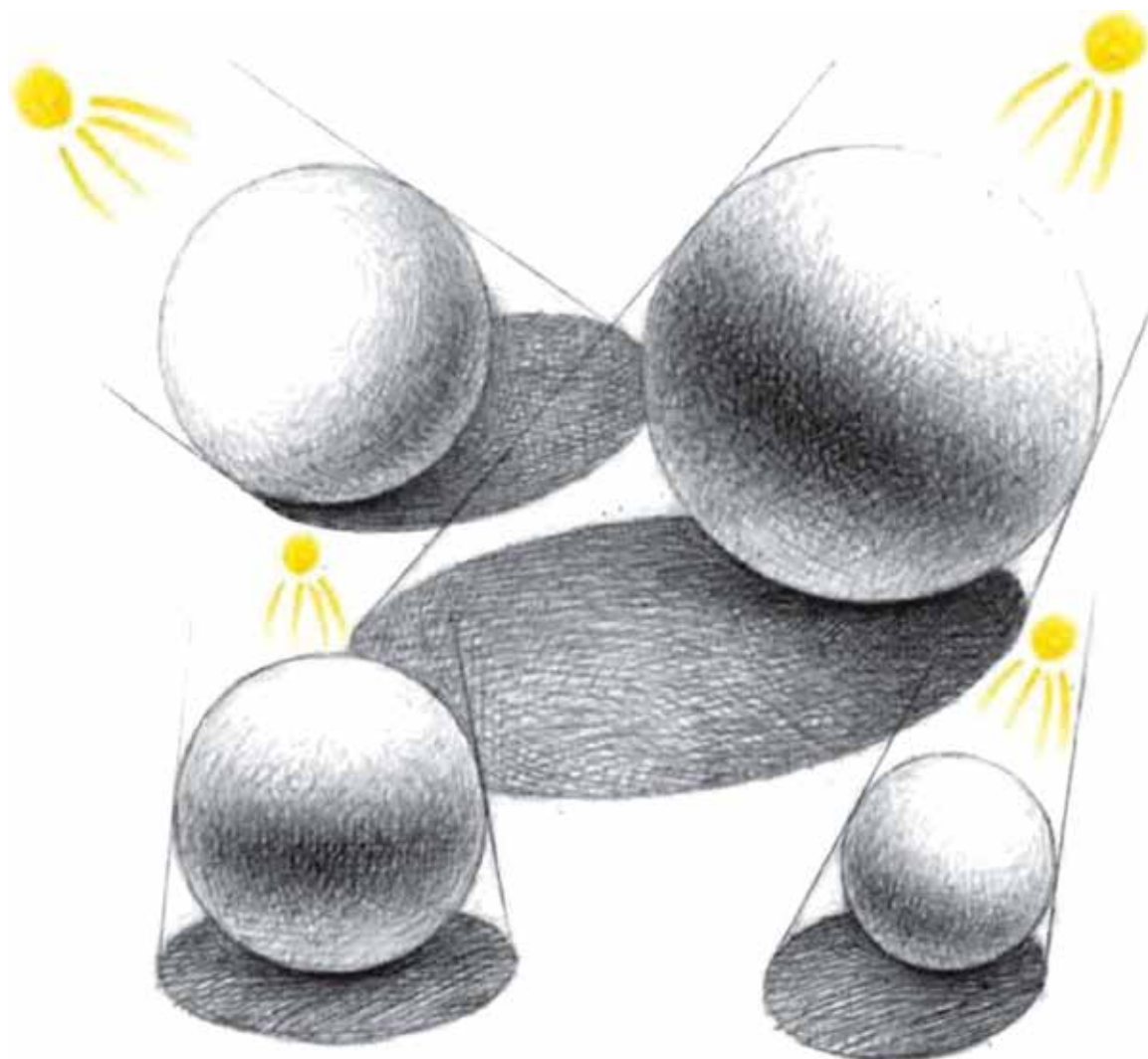
Maurits Cornelis Escher. Három gömb (töredék)

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

A megvilágítottság erősödik a tárgynak a fényforráshoz való közelítésével, a távolításával gyengül. Ezért a fény-árnyék az előtérben lévő (a fényhez közelebbi) tárgyakon kontrasztosabban jelenik meg, mint a háttérben lévőkn.

Figyeld meg a fény-árnyék elhelyezkedését a gömbön a fényforrás helyzetétől függően.

A fény-árnyékot a művészi alkotás kifejező erejét befolyásoló egyik eszközként használják.

A fény-árnyék legjobban a tónusrajzokon adható át.

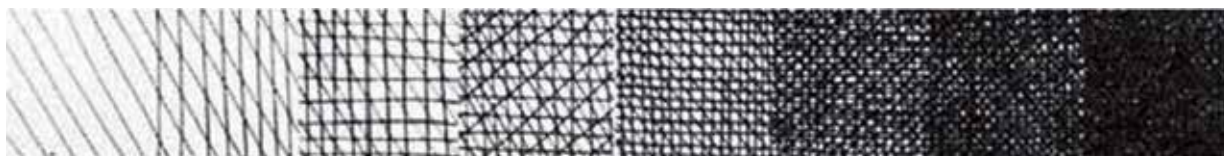
Világűri fantáziák

Nézd meg a fantasztikus témájú képeket, amelyeken a gömb a kompozíció középpontja.

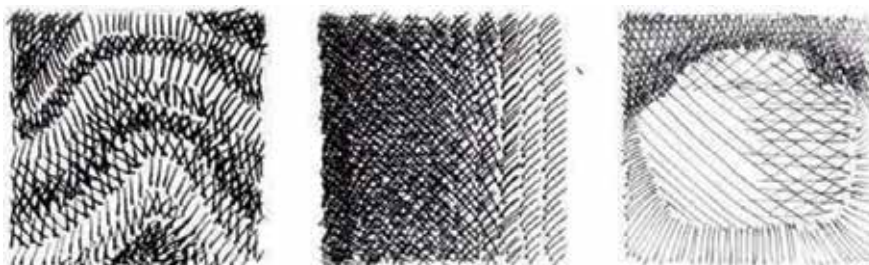

I. SZAKASZ. A CSILLAGKÖZI UTAZÁS KEZDETE

Készíts vonalkázást különböző módszerekkel!

A vonásoknak a tárgyak formáját kell követniük.

Próbálj meg gömb formájú tárgyra ív alakú vonásokat felvinni a gömbforma hangsúlyozása érdekében.

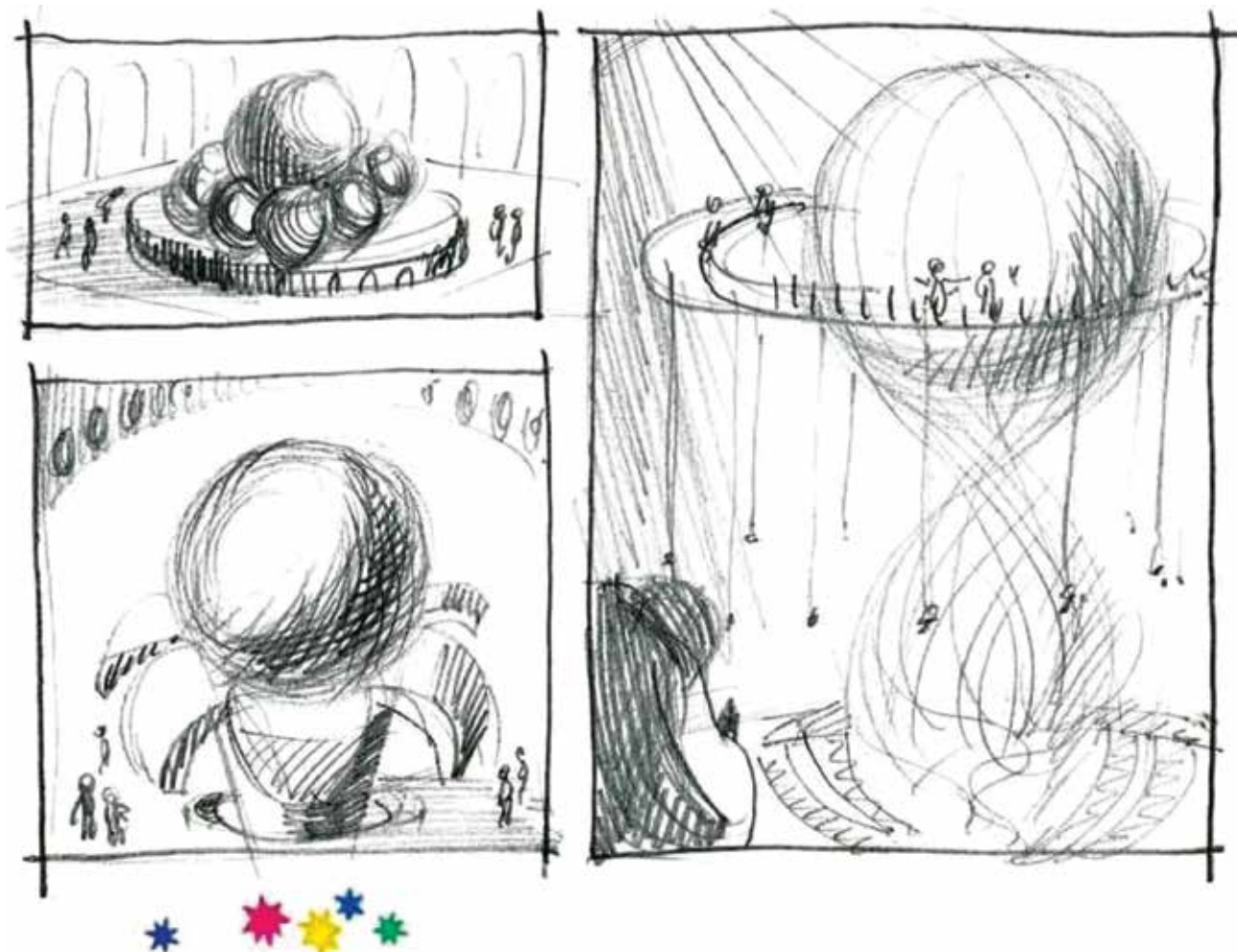

Gyakorlati feladat

Készíts grafikai kompozíciót *A fedélzeti számítógép – az űrhajó „szíve”* címmel! Ábrázold a számítógépet gömb alakban! Add át a térbeli kiterjedést fény-árnyék segítségével! A vonalkázást végezd grafitceruzával!

Tanácsok

Helyezd a gömböt a kompozíció középpontjába (nem feltétlenül a lap középpontjába)! Előzetesen készíts vázlatrajzokat! Ábrázold a szükséges tárgyi környezetet! Válassz egy fényforrást! Ehhez viszonyítva helyezd el a fény-árnyékot valamennyi tárgyon! Legkifejezőbbnek és legkontrasztosabbnak a gömbön kell lennie, mivel ez a kompozíció közép-pontja! A vonásokat úgy vidd fel, hogy megjelenjen a tárgyak formája!

Útiszótár

Fény-árnyék – a tárgy plasztikusságának és térbeliségének vizuális érzékelését elősegítő megvilágított és árnyékos helyek a formán; a világostól a sötétig terjedő tónusfokozatok.

Tónusos rajz – rajz, amelyen vonalak és fény-árnyék segítségével adják át a tárgy formájának plasztikusságát, faktúráját, elhelyezkedését a térben, megvilágítottságát, tónusát.

Kölcsönös tónusviszonyok – a különböző fokban megvilágított tárgyak vagy részek kölcsönös viszonya.

Vonás – egy mozdulattal húzott vonal; egymás után, egy vagy különböző irányokban húzott rövid vonalak.

Kérdések és feladatok

1. Mi befolyásolja a fénymegoszlást a tárgy felületén?
2. Nevezd meg, és mutasd be példán a fény-árnyék fő fokozatait!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress vonalkázással létrehozott grafikai alkotásról készült reprodukciókat! Elemezd, hogyan segíti elő a vonalkázás jellege az ábrázolt tárgyak felületi faktúrájának átadását!

II. szakasz

A világmindenség színes terei

9. esemény

A Mars bolygó színhatása

Űrhajónk egyre távolabb kerül a Földtől. Hamarosan megérkezik a titkokkal övezett vörös bolygóra, a Marsra. Abban a szerencsében lesz részünk, hogy meglátjuk és lerajzolhatjuk, megfesthetjük a fantasztikus marsi tájakat. A titokzatos bolygó tájainak szépsége nem örökíthető meg méltóképpen a festészet kihagyásával.

A művészi bölcsesség tárháza

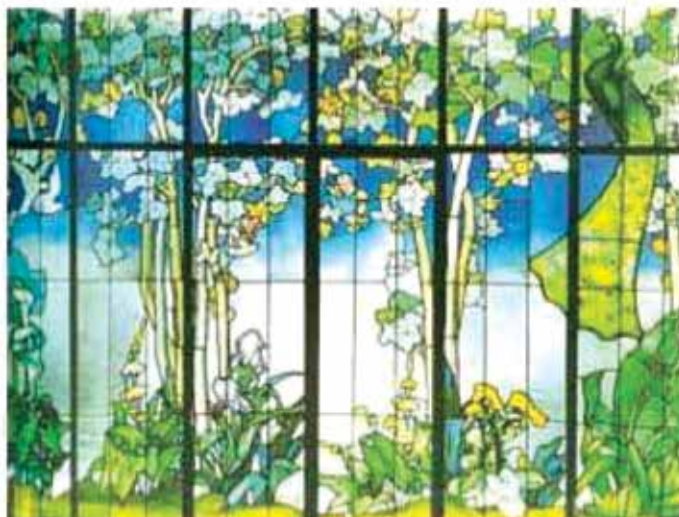
Festészet – a látható világ festékekkel történő ábrázolása tetszőleges felületen (vásznon, fán, papíron) különböző anyagok – akvarell, guas, olaj, tempera – segítségével. A festészet főbb műfajai: monumentális festészet (freskó, mozaik, színes üveg, pannó) és festőállványon készülő festmény (önálló jelentőséggel bíró, keretbe foglalt kép). A festészet speciális műfajai: ikonfestészet, díszletfestészet, miniatúrfestészet. A festészet legfontosabb ábrázoló és érzelmekre ható eszköze a szín. A színek között megkülönböztetjük az alapszíneket: sárga, vörös, kék és a mellék- vagy származékszíneket: zöld, narancs, ibolya.

A Szent Péter bazilika freskója
(San Piero a Grado, Olaszország)

G. Grube. Színes üveg

A Föld bolygó művészete

A festészetben az összetételükben színanyagokat tartalmazó kromatikus színeket alkalmazznak. Ezeket meleg – sárga, narancs, vörös alapú – színekre és árnyalataikra, valamint hideg – a kékből származó zöld és ibolya – színekre és árnyalataikra osztják.

A különböző színösszeállításokkal a festő színhatást hoz létre a képen. Hasonlíts össze a meleg és hideg színhatású csendéleteket!

C. Canning. Téli rózsza

C. Canning. Keleti pipacs

Népművészeti forrásból

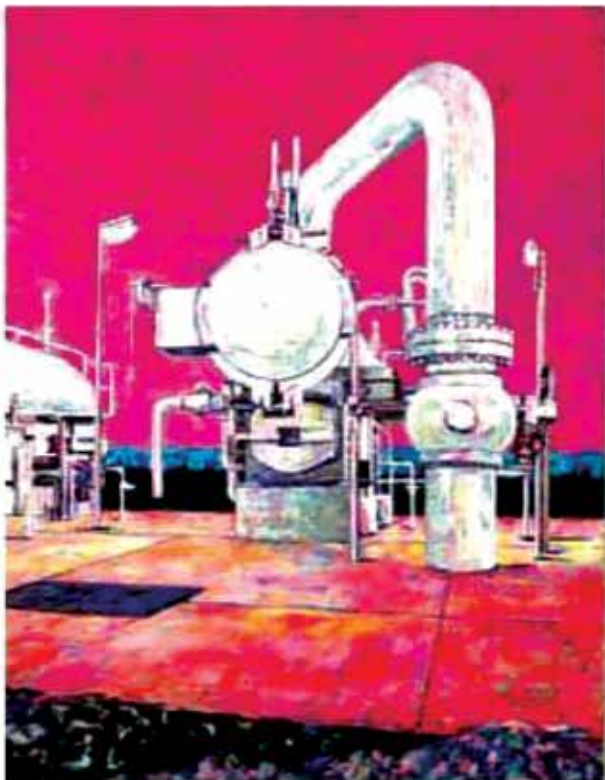
A meleg színek leginkább a népművészetben elterjedtek. Nézd meg a vörös árnyalatait az ukrán népviseleten és a moldáv szőnyegen!

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Tájképfestészet – a festészet egyik legnépszerűbb műfaja, amelyben visszatükröződnek a táj, építmény, falu, város, hegyek erdők, tengerek valóságos és képzeletbeli formái.

Állapítsd meg, melyik tájkép meleg, és melyik hideg színhatású!

▲ George Williams. Tenger

◀ Dmitrij Pancsenko. Csap

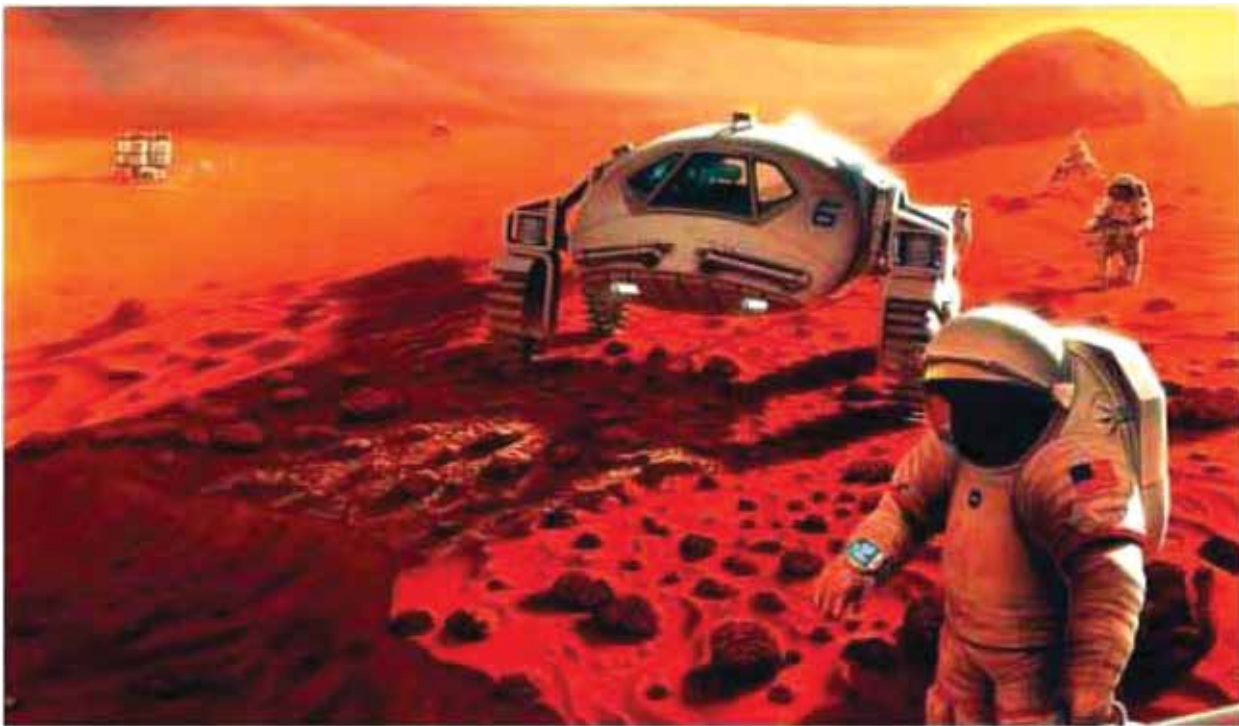
E. Trimmer. A Galleon uszály vezérlő központja ▼

Világűri fantáziák

A festészetben a tér ábrázolására légperspektívát alkalmaznak. Ennek a törvényei szerint a távolság növekedésével a színek veszítenek élességükből és telítettségükből, elmosódik a tárgyak körvonala.

Hasonlítsd össze a színek élénkségét és a tárgyak körvonalának pontosságát az előtérben és a háttérben!

▲ P. Rolings. Távoli partok

▼ E. Evill. Utazás

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Nézd meg a vörös árnyalatainak változatosságát!

F. Rassouli. Nőalakok

A. Meynoel. Vörös minták

J. Fajnberg. A parti sétány éjjel

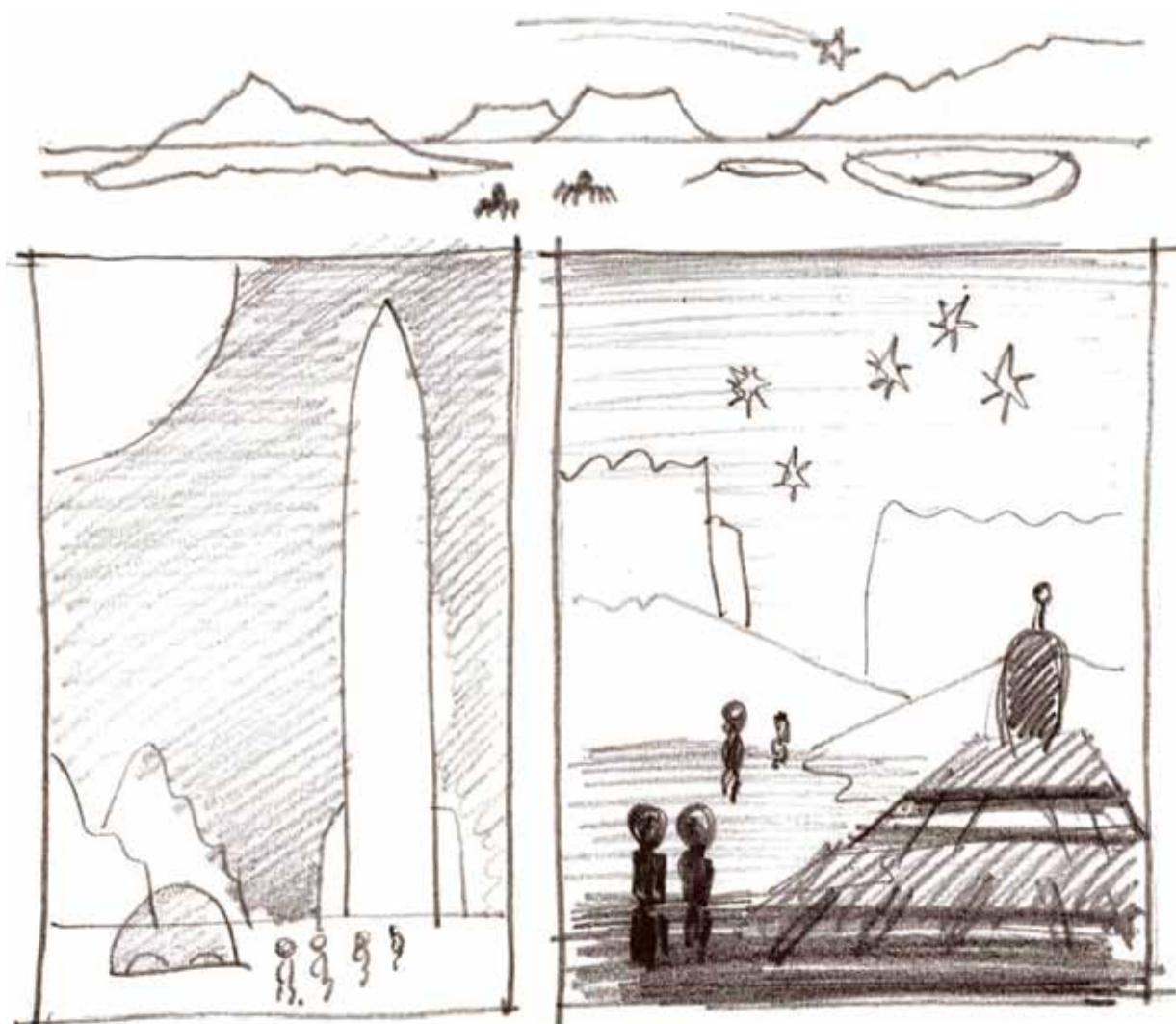

Gyakorlati feladat

Fess guassal marsi tájat! Alkalmazd a vörös különböző árnyalatait!

Tanácsok

Először készíts vázlatrajzokat, és dönts el, mi lesz a kép előterében és a háttérében! Válaszd ki a megfelelő, vörös alapú színhatást! A tér mélységének érzékeltetése érdekében alkalmazd a takarást, az ábrázolás legyen élénk, pontos az előtérben!

Útiszótár

Festészet – a képzőművészet egyik ága, fő kifejezési eszköze a szín, festékekkel adja vissza a valóságot.

Árnyalat – a szín kismértékű különbözősége

Színhatás – a színek összhatása, harmonikus egysége a művészeti alkotásban, a festészeti alkotás jellemző tulajdonsága.

Kromatikus színek – a szivárvány valamennyi színe és összhatásuk.

Kérdések és feladatok

1. Hogy nevezik azokat a színeket, amelyeknek az összetételében festékanyag található?

2. Milyen időjárási viszonyok közepette – borús vagy verőfényes időben – lesz kifejezettebb a légperspektíva? Magyarázd meg, miért!

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Válogass ki árnyalatokat minden kromatikus színhez (színes papírból, régi folyóiratok kivágásaiból), és rakd őket külön-külön mappába! Később felhasználhatod azokat applikációk, kollázsok készítéséhez.

10. esemény

A Szaturnusz kontrasztjai

Úrhajónk útvonalán a Naprendszer még egy érdekes bolygója, a Szaturnusz található. A művészek szeretik mindig szép koncentrikus körökkel ábrázolni.

A Szaturnusz egyik holdja, a jeges Encelandus, amelynek a mélyéből forró gejzírek törnek a felszínre. Az expedíció során ne mulaszd el a lehetőséget az egyedülálló jégkristályok megörökítésére.

A művészi bölcsesség tárháza

A jég ábrázolásakor a fagyos érzet átadása érdekében alkalmazz hideg színeket! A legfőbb hideg szín, a kék, amely megtalálható a zöld és az ibolya összetételében.

B. Hartman. Jégtorlódás az Encelanduson

A Föld bolygó művészete

Előfordul, hogy a művész a képéhez színek meghatározott skáláját – egy fő szín által dominált rokon színek csoportját – választja ki.

Nézd meg a kék által uralt hideg színskála alkalmazásával készült festményeket: hegyi tájat, téli erdőt, nyári tavat. Minél több a kék, annál hidegebbnek tűnik a kép.

Figyeld meg, hogy a világos és a sötét színek kontrasztja az előtérben, az elmosódottságuk a háttérben miként segít a tér mélységének átadásában!

Tatyana Poluektova. Téli táj

Margarita Morszkovatih. Esti folyó

Nyikolaj Rerih. Guru Guri Dhar

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

K. Canning. Emlékezés
az Égei-tengerre

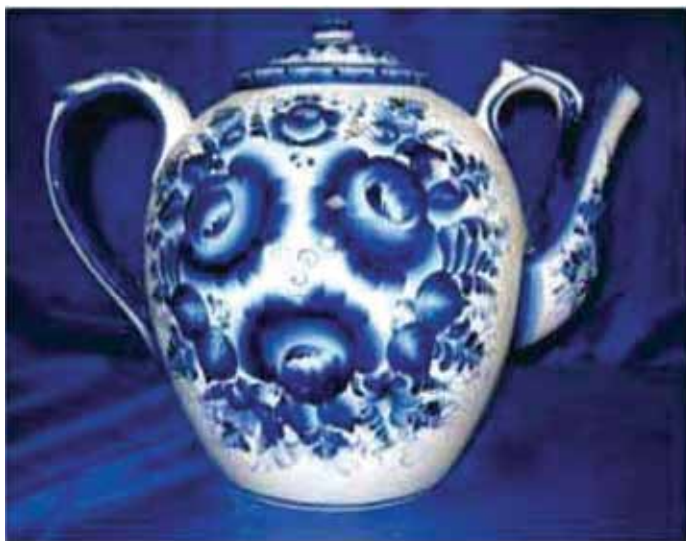

Figyeld meg a kék és a zöld árnyalatait!

A művészi bölcsesség tárháza

A Gzsel nevű orosz városból származó népművészek rendkívüli szépségű, *kobaltkék* mintázattal díszített használati tárgyakat késztenek. Ezeknek a készítményeknek a kifejező erejét nemcsak a különböző virágkompozíciók, hanem a színkontraszt is adja.

Figyeld meg a kék árnyalatainak gazdagságát a finom világoskék-től a telített kék-ibolyáig.

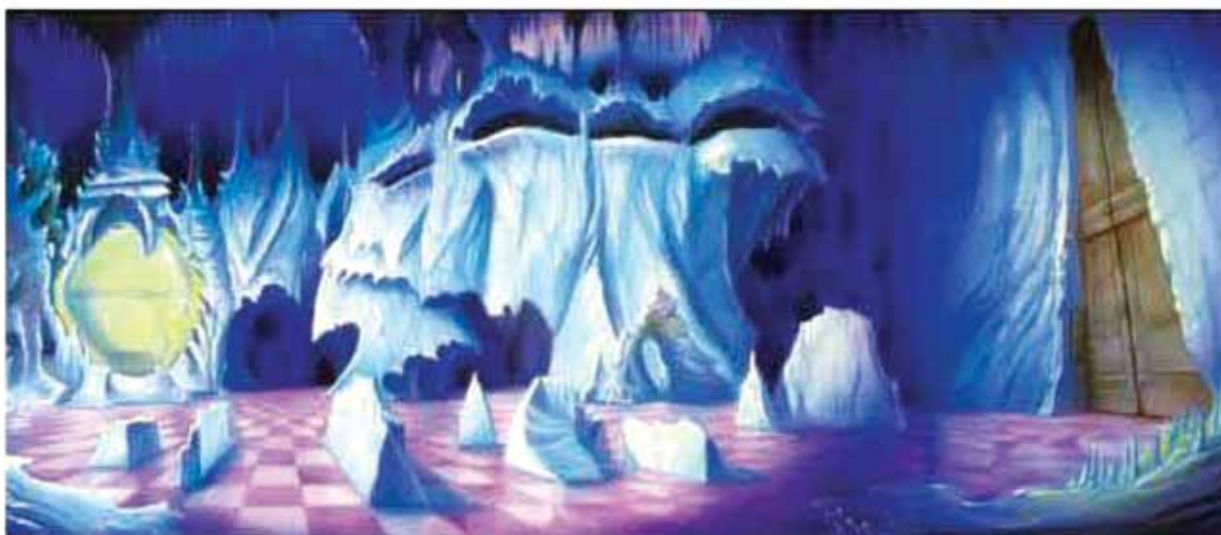
Világűri fantáziák

Nézd meg a hideg színek – világosak és sötétek, átlátszók és telítettek – kontrasztos egységét! Figyeld meg, hogyan fokozza a kontraszt a művészeti alkotás kifejező erejét!

Georgij Kurnyin. Holdbeli táj a Földdel

E. Trimmer.
A díszterem jégkopolája

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Nézd meg a kristályok alakját, a világosnak és sötétnek a térbeliség érzékeltetését elősegítő kontrasztját!

Gyakorlati feladat

Készíts hideg, kontrasztos színhatású fantasztikus kompozíciót (akvarell) *Az Enceladus jégkontrasztjai* vagy *A jégbolygó kristályai* címmel!

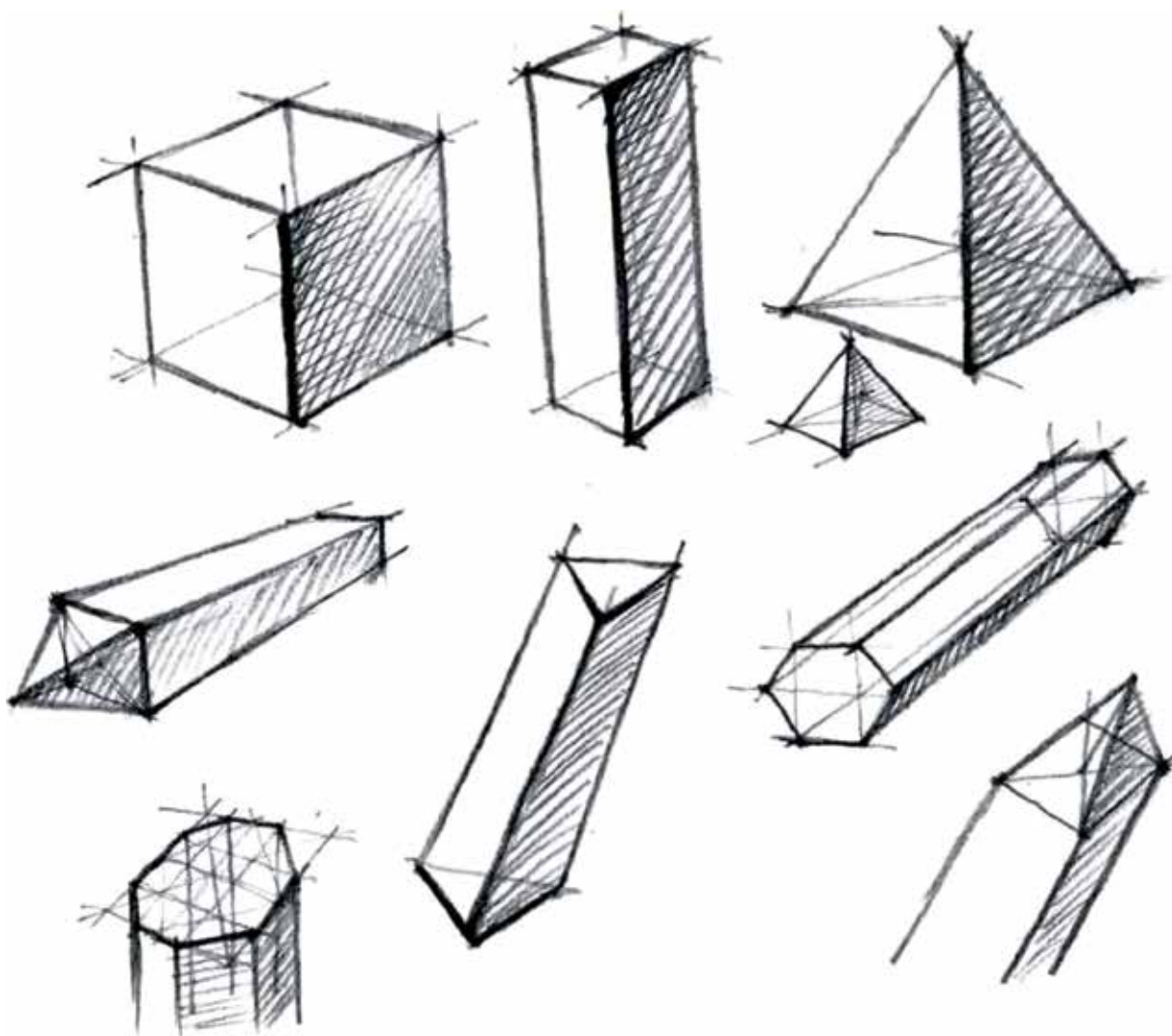
Tanács

Tetszésed szerint választhatsz függőleges vagy vízszintes formátumot. Először jelöld be a nagy kristályok elhelyezkedését, körvonalazd az alakjukat! Egészítsd ki a kompozíciót a szükséges részletekkel! Vegyél alapul egy színt, és válaszd ki a megfelelő színskálát!

A jégkristályok mértani formáinak hangsúlyozása érdekében alkalmazd a világos és sötét színek kontrasztját!

Világos színárnyalatok létrehozása érdekében erősebben oldd az akvarellfestéket vízzel!

Elemezd a testek mértani formáit, és vedd figyelembe őket a kristálykompozíció készítésekor!

Útisztár

Akvarell – vízzel oldható festékek; ilyen festékekkel készülő képek, festészeti technika, amelyre az áttetszőség, a színek tisztasága jellemző.

Színskála – a képzőművészetben a színárnyalatok kölcsönösen harmonikus összetétele egy fő színnel.

Kontraszt – meghatározott tulajdonságok (forma, tónus, szín) szembeállítása és egymás kölcsönös felerősítése.

Kérdések és feladatok

1. Melyek a hideg színek?
2. A bemutatott illusztrációk példájára támaszkodva mondd el, milyen szerepe van a világos és sötét színárnyalatok kontrasztjának a festészetben!

3*. Önálló alkotói keresés.

Nőnek-e a lakóhelyed környékén kék, türkizkék, ibolyaszínű virágok? Figyeld meg őket, hogy meggyőződhess a természet színgazdagságáról!

11. esemény

Világűr-kompozíció szürke színekben

Úrhajónk fénysebességgel száguld a világűr végtelen térségeiben, utat törve magának a fekete lyukakon át a csillagsztrádán. Rövid időre minden tárgy elveszti a színét, fehérre, feketévé vagy szürkévé válik. Szokatlan jelenség. Igyekezz megörökíteni ezt a szürke világot! Érdekes lesz látni az eredményt.

A művészi bölcsesség tárháza

A fehér és fekete színeket és a szürke árnyalatait **akromatikusaknak** nevezzük. Figyeld meg a szürke árnyalatait a képen!

Adriaen van de Venne,
V. Frigyes

A Föld bolygó művészete

A művészeket gyakran ragadja magával a gondolat, hogy a környező világ változatosságát egyetlen szín (fekete, barna, kék) árnyalataival ábrázolják. Ennek érdekében különleges festési technikát – *grisaille* – alkalmaznak.

Tarasz Sevcenko.
Kazah fiú
pipára gyújt

J. Rusztamjan.
Kávécsemlés

O. Hejlik.
Vaszilevskij-sziget

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Nézd meg az egy színnel készült képeket!

Alekszej Tocsin.
Leányportré természet után

Viktor Vasznyeov. Hófehérke

A kifejező erő fokozása céljából a művészek tónuskontrasztot alkalmaznak a formák törésvonalainak ábrázolására.

J. Rusztamjan. Csendélet hagymával

Tanulói csendélet

Világűri fantáziák

Vannak művészeti alkotások, amelyek esetében az akromatikus színek a legmegfelelőbbek a szerző gondolatainak a kifejezésére. Nézd meg a cselekményes kompozíciókat, amelyekben a fény és árnyék játéka adja a cselekmény drámaiságát, feszültségét.

Kai J. Wong. Futurista-kozmosz formák

Hasonlítsd össze a tengeri vitorlás hajók formáját az űrrepülőkével!

*Herman Vitmont.
Holland és angol
hajók csatája*

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Figyeld meg a szürke árnyalatokat!

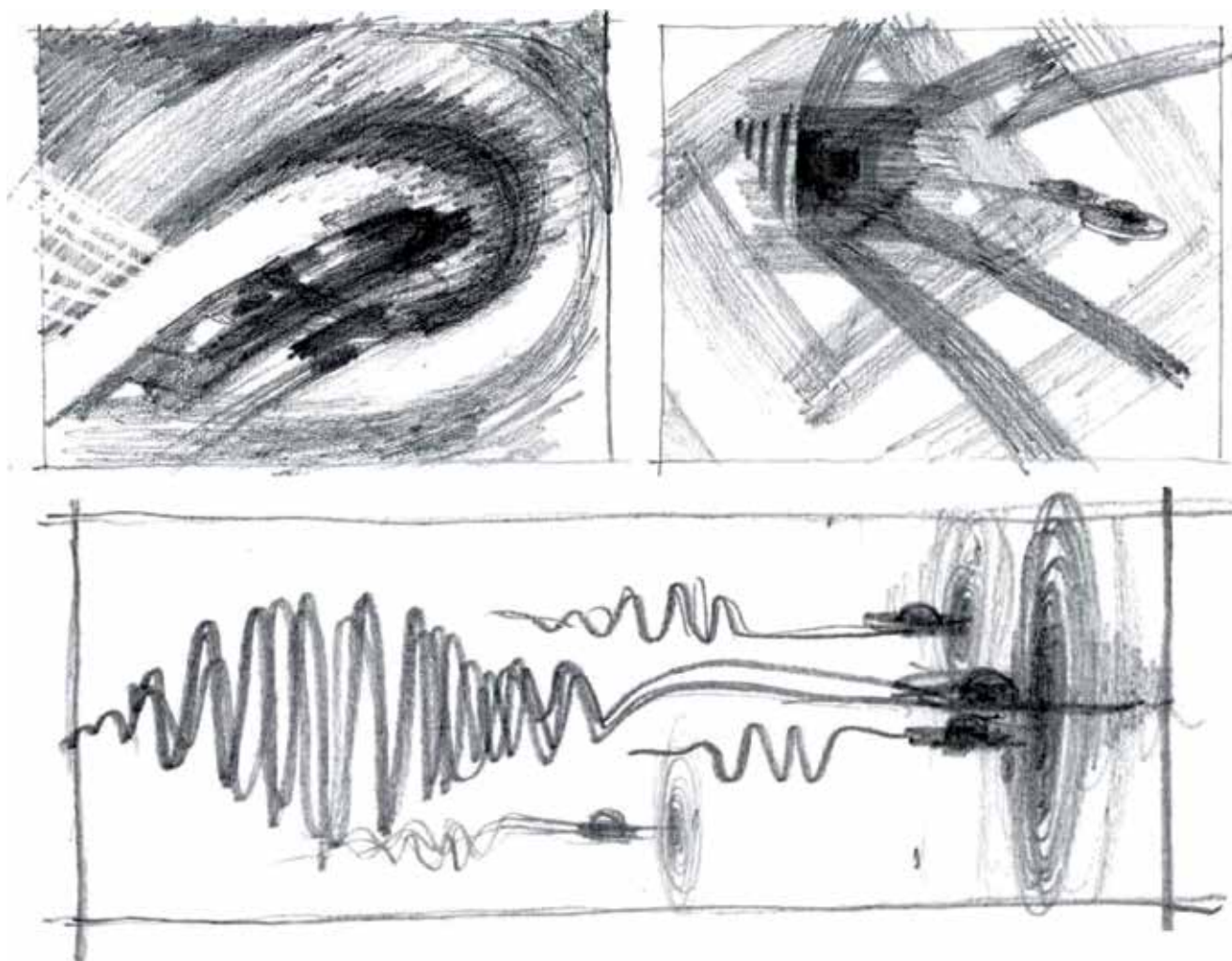
Gyakorlati feladat

Készíts kompozíciót grisaille technikával (fekete és fehér guas) *Ugrás a fekete lyukon át* vagy *Színeken túli világ* címmel!

Tanácsok

Előre találd ki, mi legyen a kompozíció legfontosabb eleme, egyben középpontja! Készíts néhány vázlatrajzot, és válaszd ki a legsikerültebbet!

A kompozíció központjának hangsúlyozása céljából alkalmazd a világos és a sötét tónus kontrasztját!

Útisztár

Tónus – a szín sötétségének fokozatai.

Grisaille – egyetlen szín árnyalatainak felhasználásával készült festmény.

Kérdések és feladatok

1. Nevezd meg az akromatikus színeket!

2. Mi a lényege a grisaille technikának?

3*. **Önálló alkotói keresés.**

A szabadidődben keress könyvekben akromatikus színekkel készült illusztrációkat! Hogyan segítenek az akromatikus színek a művészi alkotások tartalmának – a hősök érzelmi életének, a természet állapotának – megjelenítésében?

Művészi projekt kíváncsiaknak

Készítsd el egy színre alapozva grisaille technikával egy mesehős portréját, például a Hófehérkéét a kékre, a vasorrú bábáét a barnára alapozva! Befolyásolja-e szerinted a szín a művészeti alkotás érzelmi kisugárzását?

12. esemény

A világmindenség dinamikája

A világmindenség térségeit róva tanúja lehetsz új galaxis születésének, megláthatod, hogyan születnek és hogyan halnak meg a csillagok, miként változtatják az alakjukat a színes ködök, csavarodnak spirálba ragyogó csillagzatok. Ezeket a jelenségeket nem könnyű ábrázolni, de a mozgás érzete átadható *absztrakt*, azaz *elvont* képeken is.

A művészi bölcsesség tárháza

Az **absztrakt művészeti alkotásoknak** nincs tárgyuk. Rendszerint nem tartalmaznak konkrét dolgokat, emberfigurákat, ám érzelmi hatást gyakorolnak a nézőre, meghatározott érzéseket, gondolatokat sugároznak.

Figyeld meg az absztrakt kompozíció színgazdagságát!

Vaszilij Kandinszkij. Kompozíció 304

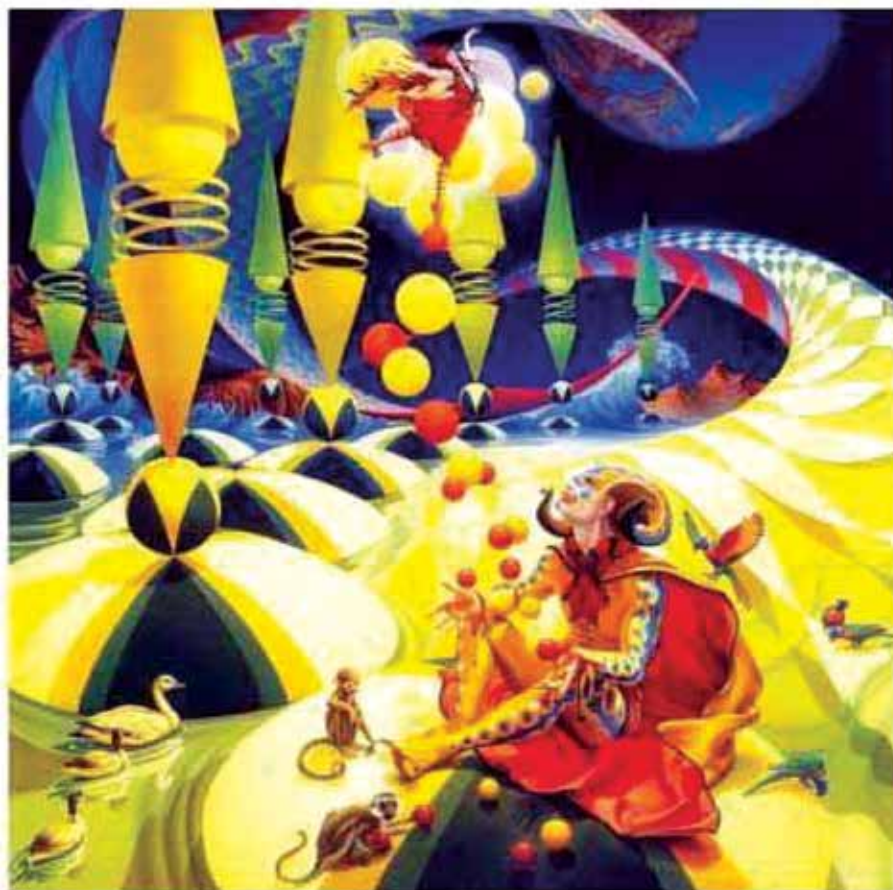

A Föld bolygó művészete

A művész a képen meghatározott hangulatot sugározhat kontrasztos – vörös és zöld, kék és narancs, ibolya és sárga – színek segítségével, valamint ezek különböző árnyalatainak egyesítése révén.

Ezeknek a színeknek a harmonikus összhangba hozása a művészeti alkotásokban kontrasztos színhatást kelt.

Figyeld meg a kontrasztos színhatású képeket! Milyen érzéseket váltanak ki belőled?

▼ *F. Francis.*
Nyár

▲ *R. Purcell.*
Kusza hely

◀ *A. Mayer*
Apróságok

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

A témának megfelelően a kép sugározhat nyugalmat vagy mozgást. Az irányított mozgás ábrázolását a kompozícióban *dinamikának* nevezik. A dinamikus forma mindig aktív.

Nézd meg a képeket, és próbáld megállapítani, milyen eszközök segítenek a művészeknek a mozgás ábrázolásában a kompozíción!

▲ A. Braginszkij. A világ születése

◀ Sz. Koplejeva. Érzelmes város

▼ D. Mac-Eun. Esti szél

Világúr-fantáziák

Figyeld meg a fantasztikus témájú kompozíció formai és szíkontraszt-jait!

P. Ivancov. Kozmikus táj

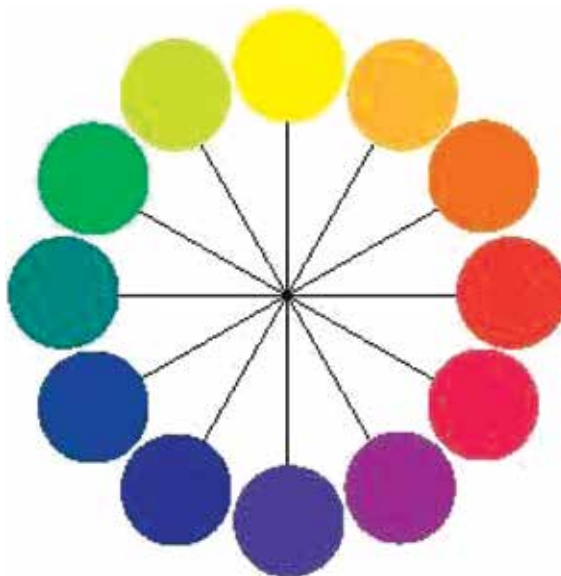
Népművészeti forrásból

Figyeld meg a szíkontrasztot a Dnyepropetrovszk megyei Petrikivka község népművészei által készített díszítő hímzéseken!

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Figyeld meg a színekörben az egymással szemben elhelyezkedő kontrasztos színpárokat!

Nézd meg a kontrasztos színek egyesítését az akvarellen!

K. Riland. Virágok

J. Heynes. Akvarellek

Gyakorlati feladat

Készíts kontrasztos színhatású absztrakt kompozíciót (nedves akvarell technikával) *A világmindenség dinamikája, A világűr kontrasztja, Galaxis születése* címmel!

Tanácsok

Először végezz néhány gyakorlatot a nedves akvarell festési technika tökéletesítése céljából!

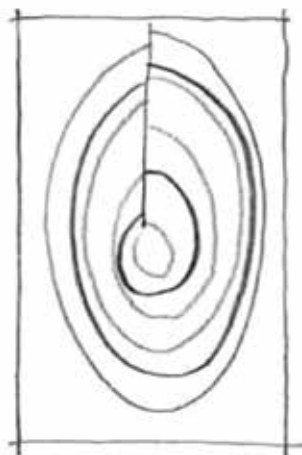
Válaszd ki a gondolataid kifejezését segítő színhatást!

Add meg a kompozíciódban a megfelelő mozgásirányt!

Elemezd a mozgás érzetét keltő vonalak irányát!

Sz. Panyin. Ci-energia ▲
V. Scsupak. Báb ►

Útisztár

Dinamika – a mozgás, a forma irányultságának vizuális érzékelése a képzőművészetben

Kérdések és feladatok

1. Hogyan értelmezed az *absztrakt kompozíció*, *dinamika* fogalmakat?

2. Nevez meg kontrasztos színeket!

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Szabadidődben keress példákat absztrakt kompozíciókra (öltözék kialakítása, szövegek mintázata, reklámok)!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Milyen színösszeállítás tetszik neked a ruházatban? Készíts tetszésed szerinti absztrakt kompozíciót nedves akvarell technikával fejkendő, sál, nyakkendő számára!

13. esemény

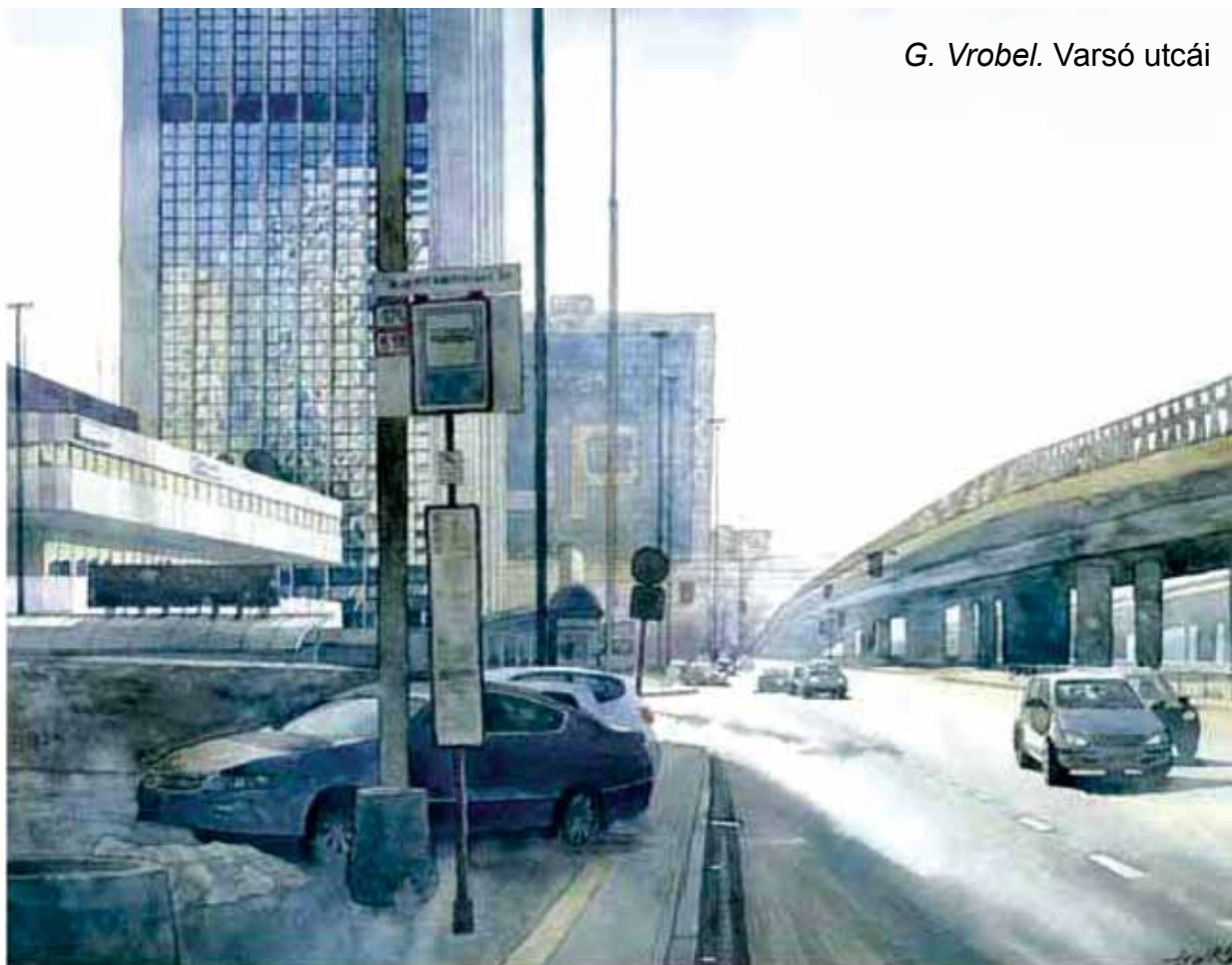
A fantasztikus város látképe

Az úrutazók már megszokták az űrhajó ke-
rek ablakából eléjük táruló csil-
lagok látványát. De legnagyobb
meglepetésükre rátaláltak egy
Földön kívüli civilizációra. A
földlakókat örömmel üdvözlük
a fantasztikus városban élők.
Az űrhajósokat elkápráztatták
a szokatlan formájú épületek. A
kérdés csak az, hogyan lehetne
a városképnek ezt a fantaszti-
kus szépségét művészeti alko-
tásban megörökíteni.

A művészi bölcsesség tárháza

A városképben a művészek épületeket, utcákat, tereket, parkokat ábrá-
zolnak, ehhez lineáris és légperspektívát alkalmaznak.

G. Vrobel. Varsó utcái

A Föld bolygó művészete

A légperspektíva törvényei szerint az előtérben lévő tárgyak színe élénk, telített, formájuk pontos és kontrasztos. A távolság növekedésével a színek fakulnak, a tárgyak körvonala elmosódik. A távolban a horizont kék, türkizkék, ibolya színű.

A. Pjek. Téli város

Nézd meg, hogyan növeli a háttér a kép kifejező erejét!

Figyeld meg a lineáris perspektíva szerkezetét!

A. Pjek. Utca

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Figyeld meg a régi és a modern városok képét! Mi a közös, és mi a különböző bennük?

▲ S. Kernan. Aggódók

◀ A. Pjek. Éjszaka

▶ G. Vrobel. Aranyteraszok

▼ T. Sutter. Fiúk

Világúr-fantáziák

Figyeld meg a fantasztikus városok épületeinek változatos formáit!

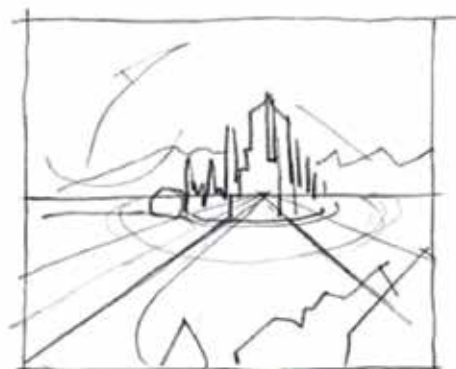
Fantasztikus város

A. Szkizsali-Vejsz. A jövő városa

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Elemezd, hogyan adták vissza a művészek a teret a képeiken!

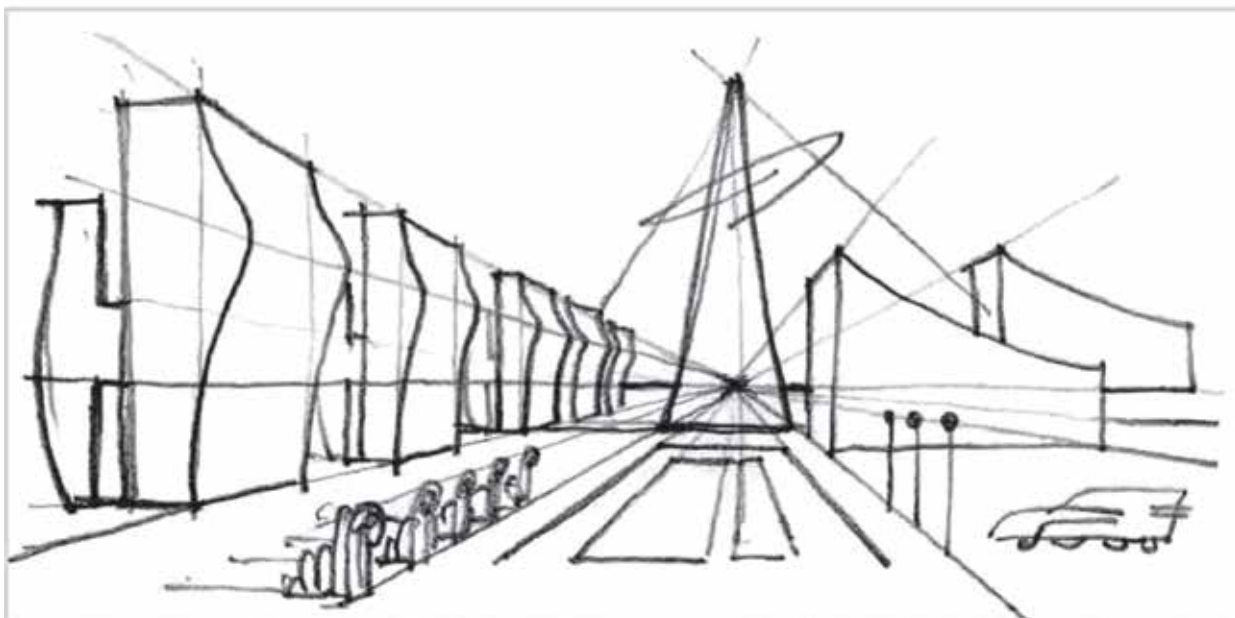
Gyakorlati feladat

Készíts kompozíciót *Fantasztikus város, Csillagkikötő* (guas) címmel!

Tanácsok

A városkép ábrázolása során alkalmazd a lineáris perspektíva törvényeit: húzd meg a horizontvonalat, jelöld be rajta az enyészpontot! Először jelöld be az utakat, nagy épületeket, majd részletezd az ábrázoltakat!

A színes kompozíció készítése során alkalmazd a légperspektíva törvényeit!

Útiszótár

Légperspektíva – a levegő hatását mutatja a távoli tárgyak színére és körvonalának pontosságára.

Háttér – a kompozíció háttere amelyhez viszonyítva kifejezetten érzékelhető az előtér ábrázolása.

Kérdések és feladatok

1. Mi a városkép sajátossága?
2. Nevezd meg a légperspektíva törvényeit!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress olyan képeket vagy reprodukciókat, amelyek szülőfaludat vagy szülővárosodat ábrázolják!

14. esemény

Találkozás a csillagbölccsel

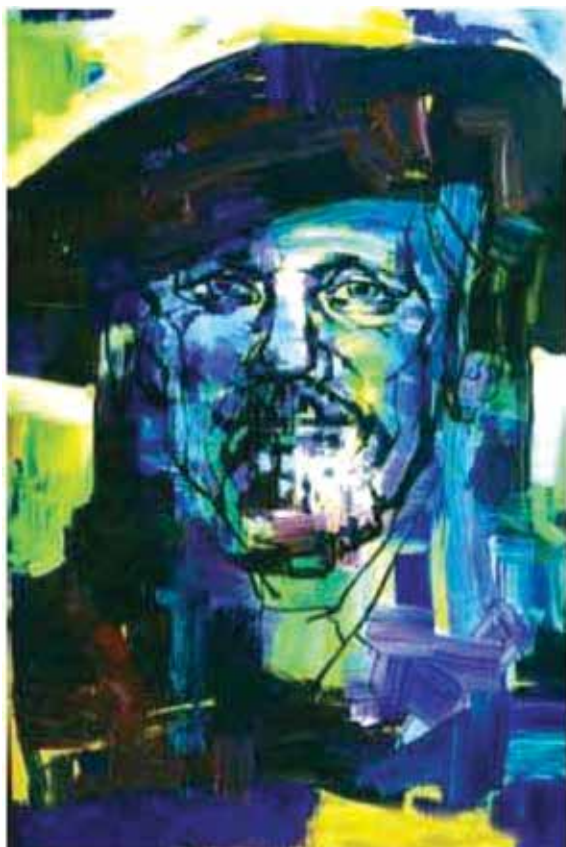
Feledhetetlen esemény történt a fantasztikus bolygón, a földlakók találkoztak a csillagbölccsel. Milyennek képzeled el őt? Több évszázados tapasztalattal rendelkező öregnek vagy okos tanítónak, aki minden kérdésben bölcs tanácsot tud adni? Rajzold le a csillagbölccset!

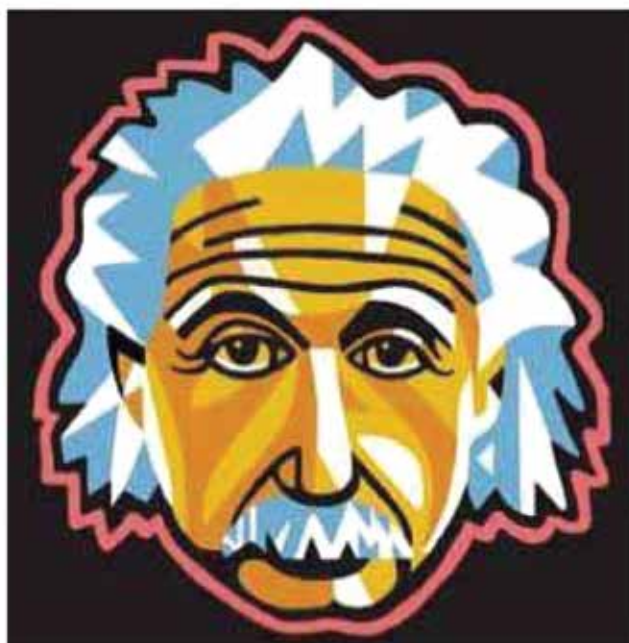
A művészi bölcsesség tárháza

A portréfestés nagyon régen megjelent a művészetben. A fényképezés korszaka előtt az embereket a művészek ábrázolták festővásznon vagy papíron, igyekezve átadni a külső jegyeket. A portrék ma sem veszítették el aktualitásukat. A festőállvány segítségével készülő portrékat rendszerint művészeti galériákban és múzeumokban állítják ki. A monumentális alkotások, például a mozaikos pannók vagy a nagyméretű festmények az épületek falait és belső tereit díszítik.

V. Pobozenszkij. Művész

A. Volkov. Einstein portréja

A Föld bolygó művészete

A kiemelkedő személyiségek portréja rendszerint statikus. Ez lehet teljes vagy fél alakos ábrázolás. A híres tudósokat vagy ismert hadvezéreket gyakran olyan tárgyakkal együtt ábrázolják, amelyek a foglalkozásukra utalnak.

Figyeld meg a portrékat: milyen foglalkozású embereket ábrázolnak!

I. Kramszkoj.

Otto Sztruve csillagász

H. van R. Rembrandt.

Johannes Elison portréja

P. Vedeneckij.

I. P. Kulibin portréja

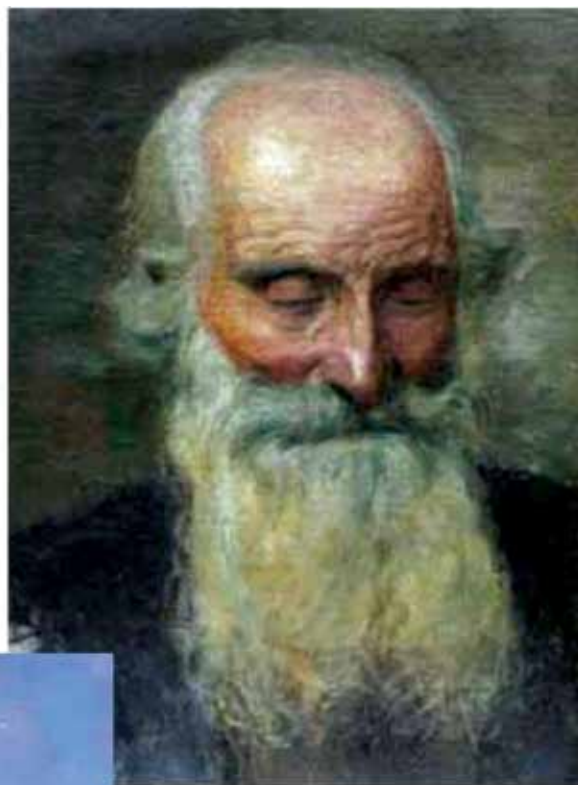

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

A művészek a portrékat különböző technikák alkalmazásával készítik. Az arc színárnyalatainak minél hitelesebb átadása érdekében mind az akvarell, mind az olajfestéssel készülő portrékat *lazúrozási* technikával készítik. Ennek a lényege az, hogy vékony, félig áttetsző festékréteget visznek fel a már kiszáradt előző rétegre.

Nézd meg a lazúrozási technikával készült portrékat!

Figyeld meg az emberi arc felépítését!

O. Murasko.
Öreg ember arcképe

Tarasz Sevcsenko.
Aleksznder Kocebu csataképfestő portréja

Világúr-fantáziák

Figyeld meg a mesehősök ábrázolását! Közülük kik és miért emlékeztetnek bölcsekre?

E. I. Gilbert

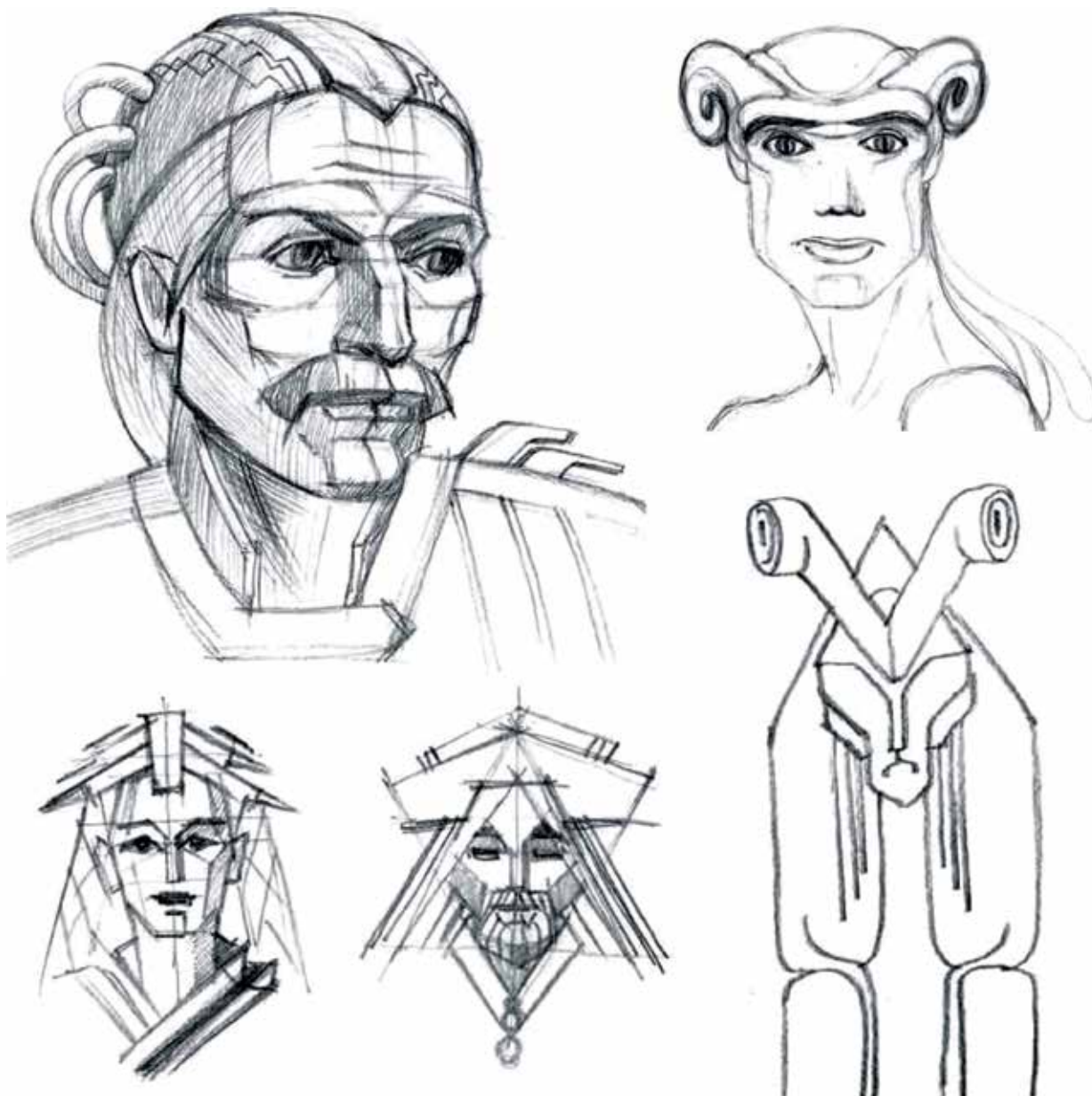

G. Ignatyev

E. I. Gilbert

Figyeld meg, hogyan készíthető fantasztikus személyábrázolás!

Gyakorlati feladat

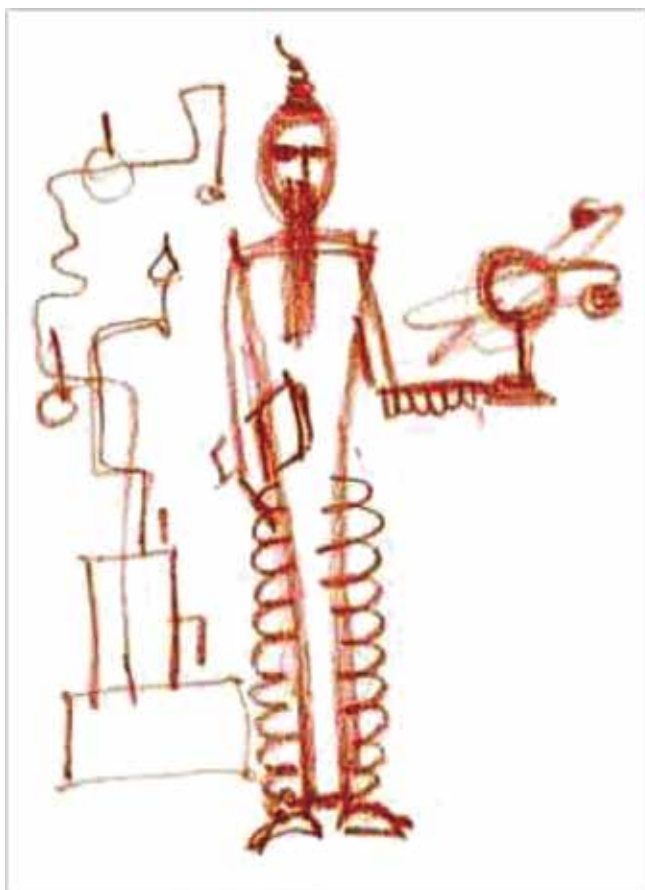
Fess portrét *Találkozás a csillagbölccsel* címmel (akvarell)!

Tanácsok

Saját elgondolásod szerint készítsd el a bölcs egész vagy fél alakos portréját! Cél-szerű lehet statikus kompozíciót létrehozni. Találd ki, milyen legyen az ábrázolt személy tárgyi környezete és a kompozíció megfelelő háttere!

Válaszd meg az arc, a ruha és a csillagos háttér színét!

Alkalmazd lazúrozási technikát: áttetsző festékek alkalmazásával fokozatosan alakítsd ki az arc színét; először fess be nagyobb területet, majd dolgozd ki az ábrázolás részleteit!

Útiszótár

Lazúrozás – vékony, átlátszó festékréteg felvitele száraz festékrétegre a szín felerősítése vagy módosítása céljából.

Statika – nyugalmi, egyensúlyi állapot a képzőművészetben.

Kérdések és feladatok

1. Mi a különbség a portrék az állványos és monumentális festészetben?
2. Milyen festékeket és technikákat alkalmaznak az arcképfestészetben?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

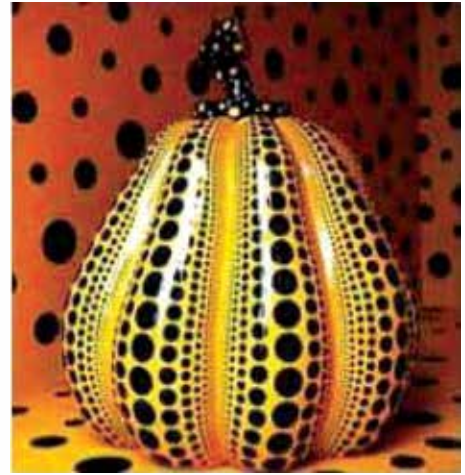
Keress híres emberekről készült fényképeket és portrékat, hasonlítsd össze az ábrázolások sajátosságait!

Csapatmunka

Készítsetek közösen kompozíciót *A galaxis öreg bölcsei* címmel! A portrékat ragaszátok fel egy nagy papírlapra a perspektíva szabályainak betartásával: először a kisebb méretűeket a háttérbe, majd a nagyobbakat az előtérbe!

15. esemény Kozmikus csendélet

A mikor a Föld küldöttei az űrváros elhagyására készültek, a helyi lakosoktól furcsa terméseket kaptak útravalóul. Ami még érdekes, minden termés egyforma volt, csak jelentéktelen árnyalattal különböztek egymástól. Ez a különlegesség mindenképpen festővászonra kívánczik – különleges alakú, a sárga megannyi árnyalatában pompázó, érdekes alakú zöldségeket és gyümölcsöket ábrázoló – kozmikus csendélet formájában.

A művészi bölcsesség tárháza

Csendélet – élettelen tárgyak, háztartási kellékek, munkaeszközök, zöldségek, gyümölcsök, virágok, növények, elejtett vadak képen való ábrázolása. A cselekményszegénysége ellenére a csendélet a művészet kincsestárának kimeríthetetlen forrása a maga szín- és formagazdagságával

Jeanne Illeni. Csendélet citromokkal

Gerrit-Jan van Os. Csendélet

A Föld bolygó művészete

A csendélet készítésében fontos szerepe van mind a kompozíció felépítésének, mind a harmonikus színösszeállításnak, azaz a színhatásnak. A festészetben a legfinomabb színhatás az árnyalatos. Ez a színárnyalatok enyhe különbözőségére épül.

B. Braldsz. Nyári csendélet ▲

Keresd meg a sárga árnyalatait a képeken!

K. Cunning. Csendélet virágokkal ▼

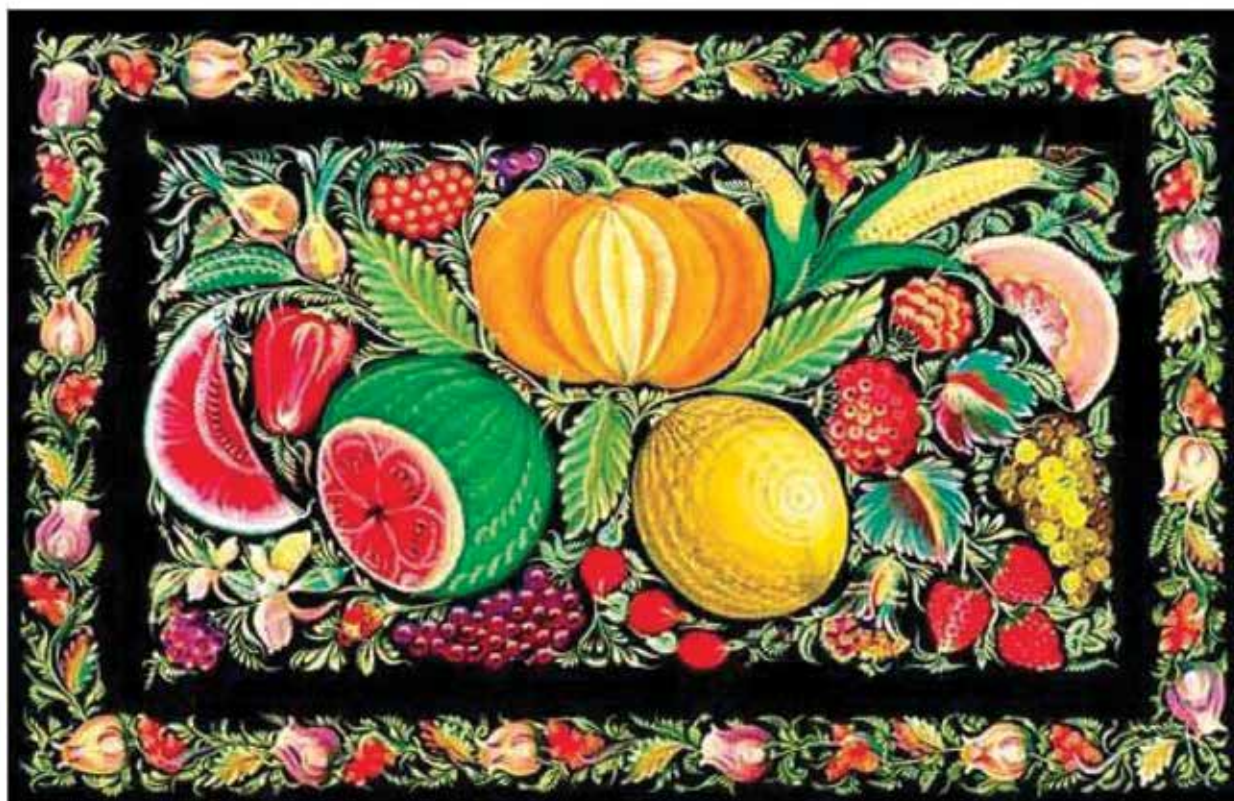
J. Eszkofet. Citromfa ►

Az árnyalatos színhatásra épülő kompozíció sajátossága az egyensúly megteremtése – a méretükben és alakjukban eltérő tárgyak harmonikus elhelyezkedése.

Népművészeti forrásból

Figyeld meg, milyen szép a gyümölcsök és zöldségek ábrázolása Zsosz-tova orosz város és Petrikivka ukrán falu népművészei által készített népművészeti alkotásokon!

A Föld bolygó természeti csodái

Nézd meg, milyen szokatlan alakú terméseket hoz létre a természet!
Figyeld meg, mennyire változatos a felszínük faktúrája!

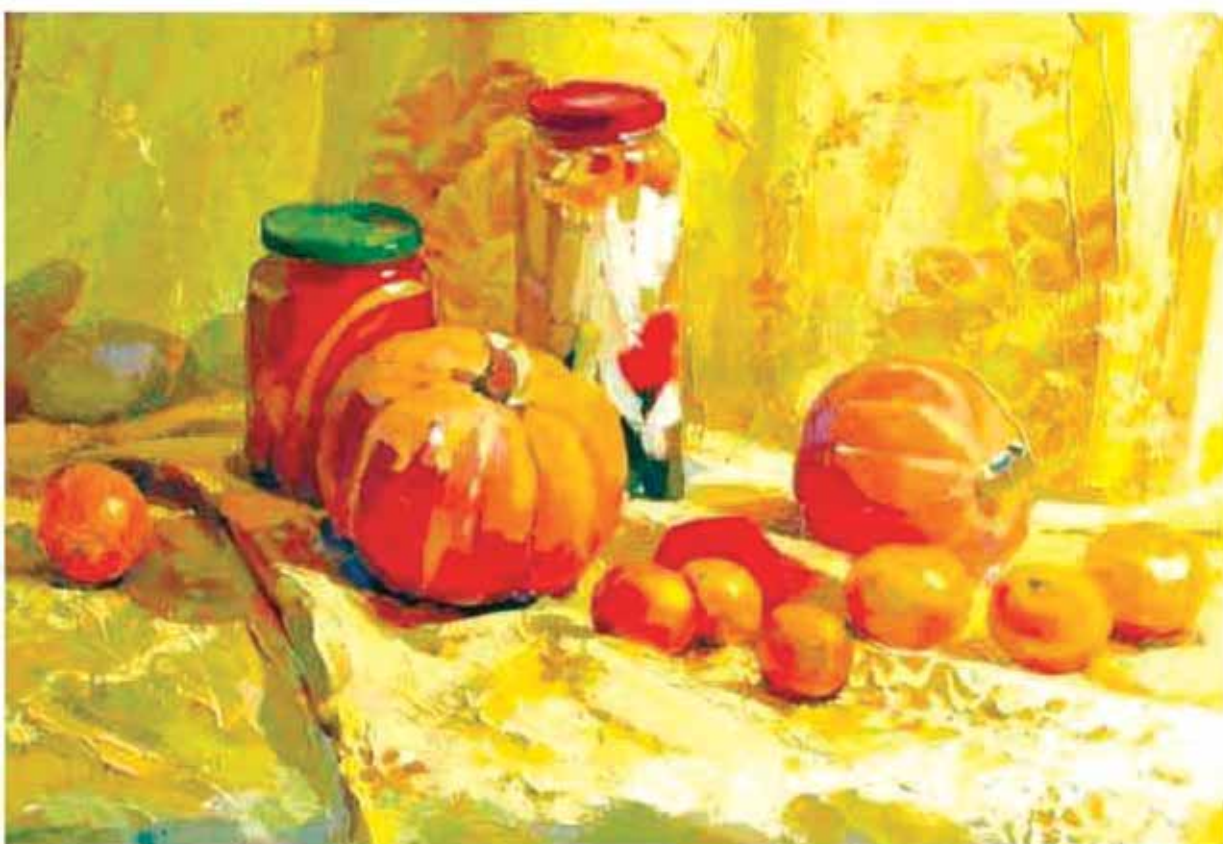

II. SZAKASZ. A VILÁGMINDENSÉG SZÍNES TEREI

Figyeld meg a sárga árnyalatos színhatását, a fény-árnyék elhelyezkedését a gyümölcsökön és zöldségeken!

K. Endzsel. Három körte

*L. Leksz-Szemenihina.
Narancsos csendélet*

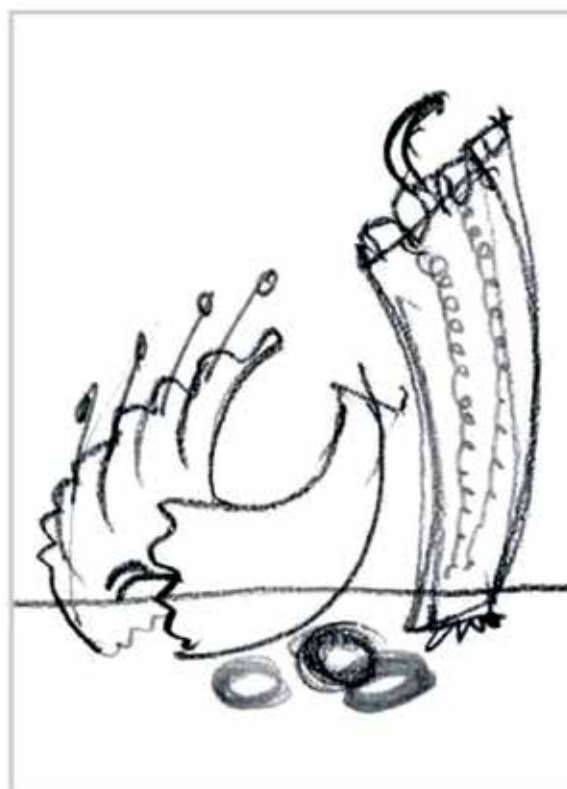
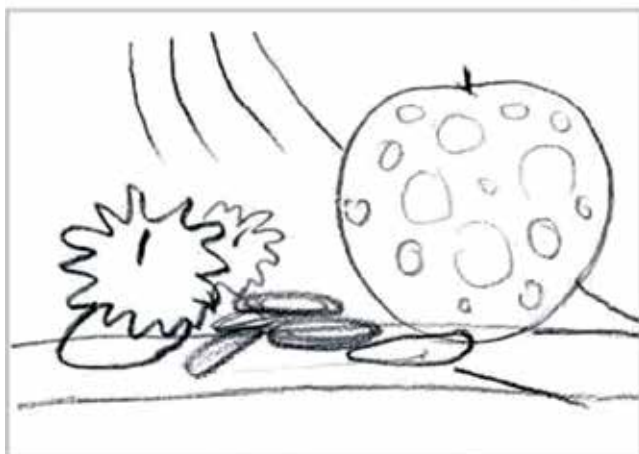
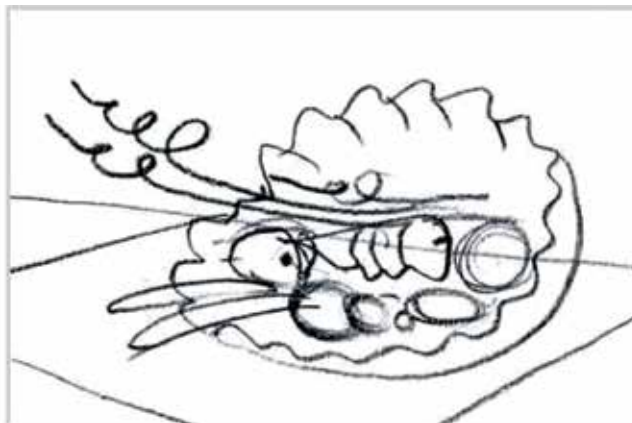
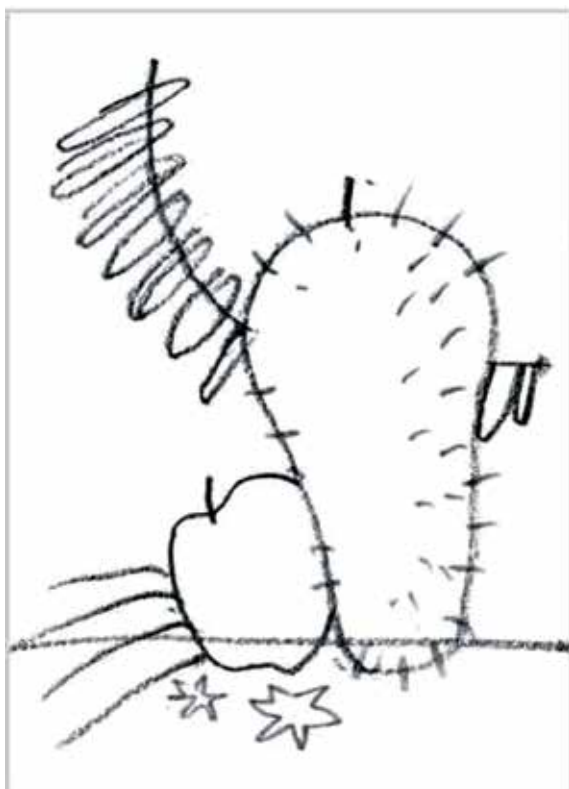
Gyakorlati feladat

Fess kozmikus csendéletet árnyalatos színhatással (guas)!

Tanács

Készíts vázlatrajzot, gondoskodj a kompozíció egyensúlyáról, egyeztesd a tárgyak méreteit és formáit, elhelyezésüket!

Árnyalatos színhatás elérése érdekében az alapfestékhez keverj kevés egyéb festéket!

Útisztár

Csendélet – képzőművészeti műfaj, az embereket körülvevő tárgyak ábrázolása lakásban.

Árnyalatos színhatás – valamely színtónus másiktól alig észrevehetően eltérő árnyalata.

Kérdések és feladatok

1. Mi a különbség a fantasztikus és a realisztikus csendélet között?
2. Miben különbözik az árnyalatos színhatás a kontrasztos színhatástól?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Válogass össze hasonló színű tárgyakat, és hasonlítsd össze az árnyalataikat!

16. esemény

Ellenőrizd magad!

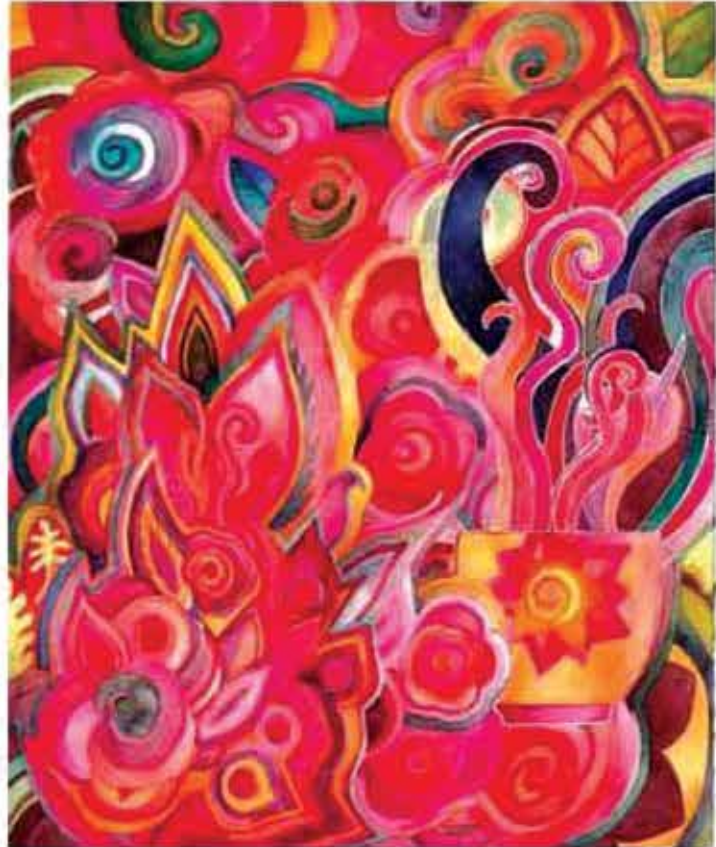
1. Hasonlítsd össze a grafika és a festészet kifejezési lehetőségeit a mellékelt illusztrációk alapján!
2. A grafika milyen változatai léteznek? Mutasd meg őket az illusztrációkon!
3. Keresd meg a sziluett-ábrázolást! Miben különbözik a többi grafikus ábrázolási módtól?
4. Jellemezzétek a vonalak, foltok és vonások kifejező lehetőségeit!
5. Az ábrázolások közt keresd meg a plakátot, könyvillusztrációt, belső teret!
6. Milyen színeket neveznek kromatikusaknak? Keresd meg az ábrázolásokon a grisaille-t!

7. Az ábrázolások közül melyik tartozik a monumentális festészethez, és melyik a díszítő-iparművészethez?
8. Keresd meg a meleg és hideg színhatású képeket!
9. Miben különbözik az árnyalatos és a kontrasztos színhatás? Magyarázd meg a mellékelt illusztrációk példáján!
10. A kompozíciók közül melyik dinamikus? Indokold meg a válaszod!
11. A portrék közül melyik készült mozaik technikával?
12. Nevezd meg a kontrasztos színpárokat!

III. szakasz

A csillagvilágok harmóniája

17. esemény

A világ első űrhajója

A távoli csillagvilágok között található a Nemzetközi Világűr-rezervátum. Ebben furábbnál furább állatok, érdekesebbnél érdekesebb madarak, szokatlan alakú rovarok élnek. Hogyan lehetne átadni ezeknek a fantasztikus állatoknak és növényeknek az alakját? Miként kellene ábrázolni a világűr meghódításában élen járó első űrhajósokat? Ezt természetesen szobor alakban a legjobb megörökíteni.

A művészi bölcsesség tárháza

A **szobrászat** – képzőművészeti műfaj, amelynek alkotásai térbeli alakúak, és szilárd vagy plasztikus anyagokból készülnek. Rendeltetésük szerint megkülönböztetnek monumentális és kis szobrokat.

A monumentális szoboralkotásokat és a monumentális emlékműveket tereken és emlékhelyeken állítják fel.

A kisebb méretű szobrokat múzeumokban, galériákban állítják ki.

Szobrokkal díszítenek épületeket, parkokat és tereket. Az apró szobrokat (kisplasztikát) belső terekben helyezik el.

A Föld bolygó művészete

Megkülönböztetnek kerek szobrokat és domborműveket.

A kerek szobrokhoz tartozik a mellszobor, egész alakos szobor, szoborcsoport. A kerek szobor szabadon helyezkedik el a térben, körbejárható.

A dombormű – síkon való ábrázolás, csak egy irányból szemlélhető.

M. Manizer,
I. Langbard.
Tarasz Sevcsenko
Emlékműve
(Harkiv)

▼ F. Faraut. Leány

▼ Domborműrészlet. Varpalas, Tuvanuva város uralkodója

▲ V. Borodaj. Haza-anyácska monumentális emlékmű

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

Alkotásaik elkészítéséhez a szobrászok meghatározott anyagokat – követ, agyagot, fát, fémet, gipszet, üveget – használnak.

Gondolkodj el azon, hogy a szobrok anyaga és a felület jellege miként hatott a művészi alkotások kifejező erejére!

A kiemelkedő személyiségeket rendszerint teljes alakos szobrokként örökítik meg. A hadvezéreket gyakran lovon ülve ábrázolják. Az ilyen szobrok rendszerint statikusak.

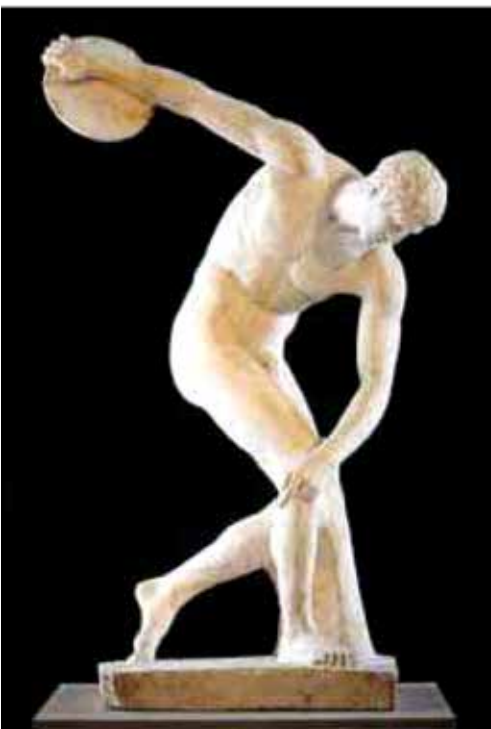

Dzsingisz kán emlékműve

Augustus császár emlékműve

A sportolók és táncosok szoborábrázolásai rendszerint dinamikusak, a mozgás szépségét és plasztikusságát fejezik ki.

Miron.
Diszkoszvető

O. Koch.
Táncos

B. Baszvel.
Rúgd, gól lesz

D. Armani.
Porcelán könnyedség

Hasonlítsd össze a statikus és dinamikus szobrokat!

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

Figyeld meg bolygónk első űrhajósának, Jurij Gagarinnak az emlékműveit! Milyen jegyek alapján állapítható meg, hogy űrhajós emlékművről van szó?

Cseboksari
(Oroszország)

Harkiv.
(Ukrajna)

Moszkva.
(Oroszország)

Gyakorlati feladat

Készíts dinamikus vagy statikus űrhajósszobrot (plasztika, gyurma, agyag)!

Tanácsok

Tartsd be az emberalak helyes arányait!
Próbáld átadni a szkafander, a sisak faktúráját!
Az űrhajós szobrát helyezd alapra!

A világűri hős ábrázolásának példáján figyeld meg az emberalak arányait!

Karlovy Vary
(Csehország)

Szerhijivka
(Ukrajna)

Dzsizak
(Üzbegisztán)

Útiszótár

Szobrászat – képzőművészeti műfaj, a szobor szilárd vagy plasztikus anyagból készült térbeli alak.

Kérdések és feladatok

1. Hol célszerűbb a monumentális, és hol a dekoratív szobor elhelyezése?
2. Mi a különbség a kerek szobor és a dombormű között?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Nézz körül a településeden, vannak-e szoboralkotások!

Művészi projekt kíváncsiaknak

Készíts térbeli vázlatrajzot országod valamely híres emberének szobráról! Használj tetszésed szerinti anyagokat, alkalmazz különböző módszereket a faktúra felvitelére!

18. esemény Űrállatok szobrai

Az űrrezervátum mely állataival szeretnél ismeretségbe kerülni? Ki vezet majd végig a sűrű egzotikus növényekkel övezett biztonságos ösvényen, ki figyelmeztet a veszélyre, ki véd meg? A szülőföldön az embernek mindig vannak hű barátai, olyan háziállatok, mint a kutya, macska, ló. De milyen barátai lehetnek a világűrutazónak?

Érdekes lehet ezeket a barátokat szobor alakban megörökíteni.

A művészi bölcsesség tárháza

Az állatok szobrok alakjában történő ábrázolása nem olyan gyakori, mint a grafikában vagy a festészetben. A nagy állatszobrok gyönyörködtenek bennünket a parkokban, a kis dekoratív nippek pedig az otthonainkban, asztalon vagy polcon.

Sz. Mancerov, T. Balasova.
Kutyás lány

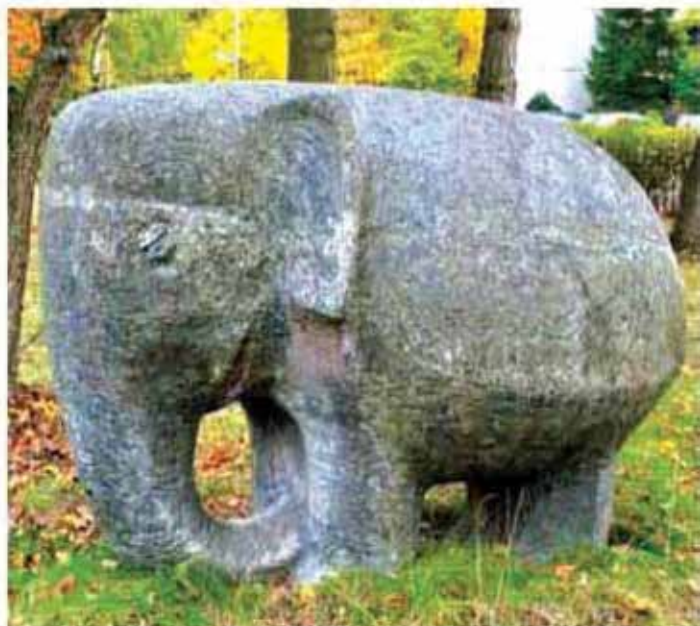

V. Puronasz.
Vasróka

A Föld bolygó művészete

Nézd meg az elefántszobrokat! Figyeld meg, hogy a forma stilizálása, az anyag és a faktúra tulajdonságai, a díszítés jellege hogyan befolyásolja az állat művészi megformálását!

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

Eredeti állatfigura elkészítéséhez a szobrásznak figyelembe kell vennie az anyag természetes tulajdonságait, amelyek lehetővé teszik a faktúra elgondolás szerinti visszaadását.

Medveszobor
(Novoszipirszk, Oroszország)

Bikaszobor (Jereván, Örményország)

Arany őrsárkány (Kína)

I. Csetvertnih (Kontar). Szalmabika

Világűr-fantáziák

Bármennyire furák és szokatlanok a fantasztikus állatok alakábrázolásai, mindegyik állatfigurának van feje, teste, lábai (szárnyai), farka és testarányaik megfelelnek a valós állatokénak.

O. Otnyakina. Kerámia meseállatok

B. Marsal. Fém robotkutyák

Nézd meg a jó barátokat, a vidám emberkéket a fura állatokkal!

P. Fauler. Játékok

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

A kutya az első állat, amelyet az ember megszelídített. Ma a kutya az ember legjobb barátja, házi kedvence. Ennek megfelelően a művészek előszeretettel ábrázolják négylábú barátaikat különböző műfajokban.

Gondolkodj el azon, milyen előnyei vannak az állatok szobor alakban történő ábrázolásának.

Gyakorlati feladat

Készítsd el egy fantasztikus állat szobrát (gyurma, tészta, agyag, különböző anyagok)!

Tanácsok

A szobor készítése során fontos a súlypont meghatározása, hogy fel ne boruljon. Készítsd el az állat testrészeit, majd rakd össze őket az arányok betartásával!

Mintázóféával készítsd el az állatfigura faktúrájának mintázatát!

Az állat külsejének fantasztikussá tételéhez használj különböző természetes és mesterséges anyagokat (tobozokat, tűleveleket, szövetdarabokat, prémeket)!

Figyeld meg, milyen mesterien ábrázolták mozgás közben az állatokat a művészek!

Útiszótár

Faktúra – a szoboralkotás felületének jellege.

Művészi ábrázolás – a külvilág művészeti alkotás formájában történő, az alkotó elképzelésének megfelelő ábrázolása.

Kérdések és feladatok

1. Milyen természetes anyagokból készíthetők állatnipppek?
2. Hogyan segít a faktúra a szoboralkotás kifejező erejének létrehozásában?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Figyeld meg az állatokat, és próbáld meg mozgás közben ábrázolni őket!

19. esemény

A kozmikus madarak dekoratív szépsége

Az űrrezervátum igazi díszai a madarak. A földlakókat lenyűgözték sudár alakjukkal, érdekes körvonalaikkal, domború mintázatukkal. A madarak díszes ornamensekkel dekorált tollazatát mintha művészek festették volna. Ilyen harmóniát célszerű dombormű formában létrehozni.

A művészi bölcsesség tárháza

A **dombormű** – síkfelületen készült szobor. Ez rendszerint kisebb méretű, önálló szobrászati alkotás. Azonban lehet épület, szobor és más képzőművészeti alkotás része is. A domborműveket gyakran az épületfalak vagy emlékművek kompozíciójába építik ornamensekként, többalakos, cselekményes jelenetként, tájképként.

A Föld bolygó művészete

Léteznek *lapos domborművek* és a felületből kiemelkedő *magas domborművek*. A lapos domborművek domború része a felületből az ábrázolás térfogatának felénél kisebb, míg a magas domborművek esetében a térfogat felénél nagyobb mértékben emelkedik ki.

Keresd meg a képeken a lapos domborművet és a magas domborművet!

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

Az ismert íróknak állított emlékműveken gyakran helyezik el műveik hőseinek dombormű alakban készült ábrázolását. Például Ivan Krilov egyik emlékművén meséjének az állatai a talapzaton vannak ábrázolva, míg egy másikon külön, az emlékmű két oldalán találhatók.

Nézd meg a domborműveket, állapítsd meg, melyik közülük magas dombormű!

Népművészeti forrásból

A madárábrázolás nagyon kedvelt motívum a népművészetben. Lenyűgözők a petrikivkai népművészek által festett madarak.

V. Fil. Szerencsemadarak

A madár alakú játékok is nagyon érdekesek. A képeken látható fa madárjátékot az ukrajnai Javoriv város népművészei, míg az agyag madarat az orosz Dimkovo község népi mesterei készítették. Hasonlítsd össze a javorivi és a dimkovói játékszereket!

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

▼ Domborműrészlet a Monreale katedrálisból

▲ A Li Sou síremlék kőajtaja

◀ Az oltáremelvény részlete a ravennai székesegyházból

Gyakorlati feladat

Készíts domborművet *Kozmikus madarak tánca* címmel (gyurma, plasztika)

Tanácsok

Készíts vázlatrajzot dombormű-kompozícióhoz!

Mintázóféval készíts mintázatot előzetesen elkészített gyurmatáblán! Fokozatosan növeld a dombormű magasságát!

Készíts madárábrázolást lapos dombormű vagy magas dombormű formájában!

Díszíts különböző anyagokkal a madarak ábrázolását és az égboltot (tollak, gyöngyök, gombok, alufólia, flitterek)!

Az előtér kiemelése érdekében a madárdombormű közelebbi elülső részét készítsd magasabbra! A madárdombormű magassága csökkenjen a távolsággal!

A tér ábrázolása végett takard a távolabbi figurákat a nézőhöz közelebb lévőekkel!

19. esemény. A kozmikus madarak dekoratív szépsége

V. Iscsenko. Tűzmadár

O. Lipisza.
Madár

Útisztár

Dombormű – síkfelületen készült szobrászati alkotás.

Kérdések és feladatok

1. Hol alkalmazzák a domborművet?
2. Mi a különbség a mélydombormű és a magas dombormű között?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Próbáld ki a faktúrakészítés különböző módszereit, köztük a nyomkodást! Kísérletezz többféle anyaggal: fakéreggel, bőrrel, tüllel, prémmel, kefével!

20. esemény

Meglepő alakú növények domborműveken

Az úrrezervátumban az utazók sok meglepő alakú, a földiekre nem is hasonlító fűvet, virágot, fát, bokrot láttak. Ezeknek a növényeknek a bizarr formái jól ábrázolhatók domborművekkel.

A művészi bölcsesség tárháza

A dombormű ellentéte a **kontrarelief** (süllyesztett vagy mély dombormű).

A kontrarelief ábrázolásmódot az ókor óta alkalmazzák a szobrászatban. Az anyagba való bemélyedés (különböző mélységű faragás) jellegétől függően pontosan kell megrajzolni az ábrázolások kontúrjait.

A kontrarelief elterjedt volt az ókori Egyiptomban.

A Föld bolygó művészete

A kontrarelief kifejezési lehetőségeit alkalmazva az ókori művészek állatokat, növényeket és embereket ábrázoltak.

Figyeld meg, milyen sikeresen alkalmazták a kontrarelief ábrázolásmódot a fantasztikus állat ábrázolására és a dekoratív faktúra kialakítására.

Népművészeti forrásból

Kontrarelief ábrázolás készíthető fametszéssel. Nézd meg a falemezeket, amelyeket régen mézeskalács készítésére használtak.

Figyeld meg, milyen jól alkalmazzák a kontrarelief ábrázolási technikát a népművészet mai mesterei!

A. Markarjan.
Madarak

Világúr-fantáziák

Mind a dombormű-, mind a kontrarelief ábrázolási módban nagy szerepe van a kompozíciónak. Figyeld meg a halkompozíció egyensúlyát!

L. Kim. Gesztenyelevelek

L. Kim. Bambuszlevelek

Figyeld meg, hogyan stilizálják a leveleket és szárazakat a kontrareliefben!

III. SZAKASZ. A CSILLAGVILÁGOK HARMÓNIAJA

Nézd meg a kontrarelief alkotás elhelyezkedését a belső térben!

L. Kim. Fűvek

Gyakorlati feladat

Készíts kontrarelief alkotást *Fantasztikus növények*, *Varázslatos virág*, *A kozmikus fűvek* ritmusa címmel (gyurma)!

Tanácsok

A kontrarelief alkotásod számára készíts olyan színű gyurmából hátteret, amilyen színűnek a távoli bolygók növényeit képzeled!

Mintázófával vágd ki a fűvek rajzolatának vonalait! Fokozatosan mélyítsd a kontrareliefet!

Az ábrázolás egy részlete készíthető kivágással vagy a növénykontúrok mélyesztésével!

20. esemény. Meglepő alakú növények domborműveken

Útisztár

Kontrarelief – mélyített dombormű.

Kérdések és feladatok

1. Mik a kontrarelief készítésének sajátosságai?
2. Magyarázd meg, milyen szerepe van a díszítésnek a szobrászati alkotásokban!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress a lakóhelyed környékén különböző domborműfajtákat az épületeken, szobrokon!

Csoportmunka

A korábban készített szobrászati alkotásokból szerkesszettek kompozíciót a *Csillagvilágok harmóniája* címmel! A közös kompozíciók középpontjába helyezték az űrhajósok és a fantasztikus állatok figuráit (kerek szobrok), köréjük pedig a domborműveket!

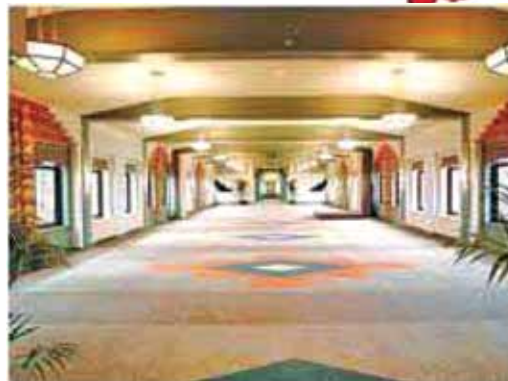
IV. szakasz

Felkészülés az ünnepre

21. esemény

Az űrhajó belső tereinek a díszítése

Űrhajónk azon bolygó felé vette az irányt, amelyen a Galaxisközi Művészeti Fesztivált rendezik. Az utasok türelmetlenül várják, hogy megérkezzenek az eseményre. Az űrhajó belső terei egyszerűek, ridegek. Az ornamentális díszítés segít abban, hogy barátságosakká és szépekké tegyék őket.

A művészi bölcsesség tárháza

Az ornamens a nagyon régi időkben jelent meg, és máig a leginkább alkalmazott díszítési módszer a díszítő és díszítő-iparművészetben. Az ornamens – egyforma elemek ritmikus ismétlődésére épülő minta. A *mértani* ornamens motívumai geometriai formákból állnak. A *növényi* ornamenst stilizált növényi, az *állati* stilizált állati motívumok képezik.

Elterjedtek a lapos vagy domborműszerű ornamensek. Az építészetben ezek külső és belső fal-, ablak- és ajtódíszek; a díszítő-iparművészetben kerámia-, fa- és textilkészítményeket dekorálnak velük. Az ornamens lehet *szalagos*, amikor sávként húzódik, mint például a fríz (szegély) az építészetben, vagy *hálós*, amikor a sávok egyesülnek a ornamentális kompozíciós síkban. Húzódhat végtelenül vagy meghatározott formában – körben, négyzetben, téglalapban – zárulhat.

Állapítsd meg, melyik a mértani, növényi, állati ornamens!

N. Vosztrjakova. Szláv motívumok

Népművészeti forrásból

A világ szinte minden népénél hagyomány a használati eszközök és az öltözék ornamensekkel való díszítése. Nézd meg az ősi és a modern ornamenseket! Mindig közös marad bennük az a szerkezeti elv, hogy ismétlődik a rapport, vagyis az ornemens változatlan eleme. Melyik ornemens rapportja tetszik neked a legjobban?

Díszítő-iparművészeti alkotások

I. Koltun. Dísztányér

A Föld bolygó művészete

Nézd meg az ornamentális kompozíciókkal díszített belső tereket! Keresd meg közöttük a festményeket, mozaikokat, színes ablaküveget!

Közösségi épület belső tere Detroitban (USA)

Állapítsd meg, melyik a szalagos, és melyik a hálós ornamens! Figyeld meg, hogyan erősíti fel szín az ornamens ritmusát!

A sekini
kánok palotája
(Azerbajdzsán)

V. Panko.
A kemence
festése
az ukrán
házban
(Ukrajna)

Közösségi
épület
belső tere
Prágában
(Csehország)

IV. SZAKASZ. FELKÉSZÜLÉS AZ ÜNNEPRE

Az ornamensekben rendszerint stilizált (egyszerűsített, dekoratív), nem valós formákat használnak. A dekoratív ábrázolás készítéséhez a művész a természetes formák legjellemzőbb tulajdonságait emeli ki, általánosítva azokat. Nézd meg az áttöréses és hímzett mintákat, figyeld meg, miként egyszerűsítette készítőjük a vadállatok és madarak alakját!

V. Korcsinszkij ▲

T. Kramarenko ▲

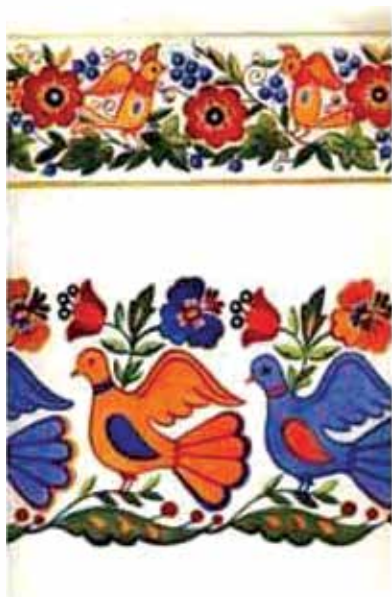
Gyakorlati feladat

Készíts vázlatrajzot szalagos állati ornamentalshez, amellyel az úrhajó belső tere díszíthető. Alkalmazz áttöréses és applikációs technikát!

Tanácsok

Először stilizálj egy vagy két állatfigurát, majd készíts rapportot! Válaszd ki a – meleg, hideg vagy kontrasztos – színeket az ornamentals elemeihez, és határozd meg ismétlődésük rendjét! Vidd át a rajzot négyrét hajtott vagy harmonikaszzerűen összehajtogatott papírra, és vágd ki az állatalakokat! Ragaszd az ornamentalszalagot papírlapra, miután ceruzával kijelölted a felső és alsó határát!

Figyeld meg, milyen stilizált állatfigurákat készítettek a népművészet mesterei kerámián és a festett dekorációkon.

M. Muha.
Festett
dekoráció.
Frízhez
készült
minták.

I. Koltun.
Mezenszki
fafestés

Útisztár

Állati ornamens – stilizált állat- vagy mesefigurákból álló ornamens.

Rapport – az ornamens ismétlődő eleme.

Ritmus – ismétlődés, rendezett kompozíciós elemek egymásutánisága.

Szalagos ornamens – szalagsávban elhelyezkedő, ritmusos sorba rendezett díszítő elemekből álló minta.

Kérdések és feladatok

1. Milyen szerepet játszik a ritmus az ornamensben?

2. Mondd el, mi a rapport!

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress információkat arról, hogy mennyire elterjedtek az állati ornamensek a díszítőművészetben!

Művészeti projekt kíváncsiaknak

Készíts piktogramokat az iskolai tantermek számára a tanulás során használt tárgyak, eszközök stilizálásával; a körző és vonalzó megfelel a matematikai vagy műszakirajz-tanterem, a labda és kosárlabdakosár a sportterem, a paletta és ecset a képzőművészeti tanterem, a lombik a kémia tanterem jelölésére. Válassz a piktogram számára egy mértani alakzatot, például négyzetet, kört! Alkalmazz azonos módszert a formák egyszerűsítésére, általánosítására!

22. esemény

Az úrhajó személyzetének ünnepi öltözéke

Ma tanácskozássra gyűltek össze az úrhajó személyzetének tagjai, hogy megvitassák, miként mutakozzon be a földlakók csapata a művészeti fesztiválon. A művészeti fellépéseken és kiállításokon kívül mindenki ünnepelő ruhát ölt, hogy a földlakókat azonnal fel lehessen ismerni a fesztivál vendégei és résztvevői között. Ezt a célt szolgálja az öltözék nemzeti ornamensekkel való díszítése.

A művészi bölcsesség tárháza

A nemzeti viselet vagy öltözék minden nép kultúrájának fontos része. A ruhák szabásában, a díszítésben, a színek és az ornamensek mintázatának szimbolikájában az évszázadok során kialakult népi hagyományok öröklődnek tovább. Például a meleg színek, a vörös, sárga, narancs az ukránoknál régóta a napot, örömet, ünnepélyességet jelképezi, a zöld az életet, a kék az eget és a vizet, az ibolya a bölcsességet szimbolizálja. Nem véletlenül egyesül a színek teljes változatossága az ukrán pártában, az ukrán lányok oltalmazási jelképében, amelynek a néphit szerint csodatévő ereje is van.

Keresd meg a különbségeket az ukrán és az orosz női nemzeti viselet között.

K. Makovszkij.
Lány orosz
népviseletben

M. Racskov.
Ukrán lány

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg a ruhatervező művészek által népviseleti motívumok felhasználásával készített modern öltözeteket! Figyeld meg a ruhák és a színek, valamint a díszítés elhelyezkedése közötti kölcsönös kapcsolatot! Népviseleti motívumok felhasználásával készült ruhák.

Népművészeti forrásból

Figyeld meg a különböző népek ornamensekkel díszített viseletét! Megismered-e közöttük az ukrán népviseletet?

Ornamentális fantáziák

Figyeld meg az ornamensek elhelyezkedését az ukrán népviseleten!
Keresd meg a szalagos és a hálós ornamenseket!

IV. SZAKASZ. FELKÉSZÜLÉS AZ ÜNNEPRE

Figyeld meg, milyen kifinomult ruhákat készítettek a ruhatervezők népi ornamensek és hagyományos szabásformák felhasználásával!

Modern népies ruhakollekciók a következő tervezőktől:

M. Macik, U. Nemirovszka, M. Panaszutkina, O. Tovsztik, Sz. Csernova

Gyakorlati feladat

Készíts vázlatrajzot a világűr-expedíció tagjainak ünnepi öltözékéről! Használj növényi ornamenseket!

Tanácsok

Az ornamens kidolgozása során vedd figyelembe, hogy azt nemcsak sávosan lehet elhelyezni a ruhán, hanem az egész szövetmezőn. A rapportba építs be 2–4 stilizált növényábrázolást (virágokat, leveleket, terméseket)! Helyezd el az ornamenst az öltözék formájának és szabásának megfelelően! Használj vízfestéket és különböző vastagságú ecseteket!

Figyeld meg, hogy az emberalak sematikusán is ábrázolható! Erről meggyőződhetsz, ha összehasonlítod a modell fényképét és a vázlatrajzokat!

D. Vavilova. Ukrán ruhák vázlatrajza

Útisztár

Hálós ornemens – mintázat, amelynek az elemei többirányú mozgást jelképeznek.
Ruhatervező – ruhák vázlatrajzának kidolgozásával foglalkozó művész.

Kérdések és feladatok

1. Hasonlítsd össze, milyen elv szerint helyezkednek el az ornemens elemei a szalagsávban és a hálóban!

2. Miben különbözik egymástól a növényi és a mértani ornemens?

3*. **Önálló alkotói keresés.**

Megőrzött-e a családodok népviseleti ruhadarabokat? Ha tiszteled néped kulturális hagyományait, akkor gyűjts szöveges és képi információkat nemzeti díszítőművészetéről!

23. esemény

A földlakók névjegykártyája

Lázasan folynak az előkészületek a művészetek Lünneperé. Annak érdekében, hogy a földieknek könnyebb legyen megértetni magukat a más galaxisok lakóival, különleges névjegykártyákat készítenek, amelyeket majd az ismerkedés során átadnak a barátaiknak. Ezeknek a kártyáknak művészeti szempontból egyformáknak kell lenniük földi küldöttség minden tagja esetében, de külön-külön fel kell tüntetni rajtuk az egyes személyek vezetéknév- és keresztnévét és a beosztását. Célszerű még feltüntetni rajta a Föld küldöttének, az embernek a stilizált alakját vagy magát a Földet világűrtávlatból szemlélve.

**Vezetéknév
Keresztnév**

Beosztás

A művészi bölcsesség tárháza

Névjegykártyákat nagyon régóta, még az írás feltalálása előtti időktől kezdve használt az ember. A Távol-Keleten keletkeztek, ahol kézzel készítették őket, tust használva selymen vagy jó minőségű rizspapíron. Idővel a névjegykártyák a világ sok országában népszerűekké váltak, de csak tekintélyes személyek – diplomaták, uralkodók – használták. Értékesebbeknek azok számítottak, amelyeket kézzel készítettek.

Manapság a névjegykártyák az üzleti élet elválaszthatatlan részeivé váltak mint az emberi kommunikáció egyik jelképe. A névjegykártya többfunkciójúvá vált: lehet üdvözlőlappként is használni, levélre válaszként küldeni, köszönetet kifejezni vele, ismerkedést kezdeményezni. Névjegykártyát mellékelnek az ajándékokhoz, virágcsokrokhoz.

A névjegykártyát vékony kartonpapíron készítik, mérete rendszerint 5×9 cm, de egyes esetekben lehet nagyobb is.

Hasonlítsd össze a díszítő és információs elemek elhelyezését a névjegykártyákon.

**Vezetéknév
Keresztnév**

Beosztás

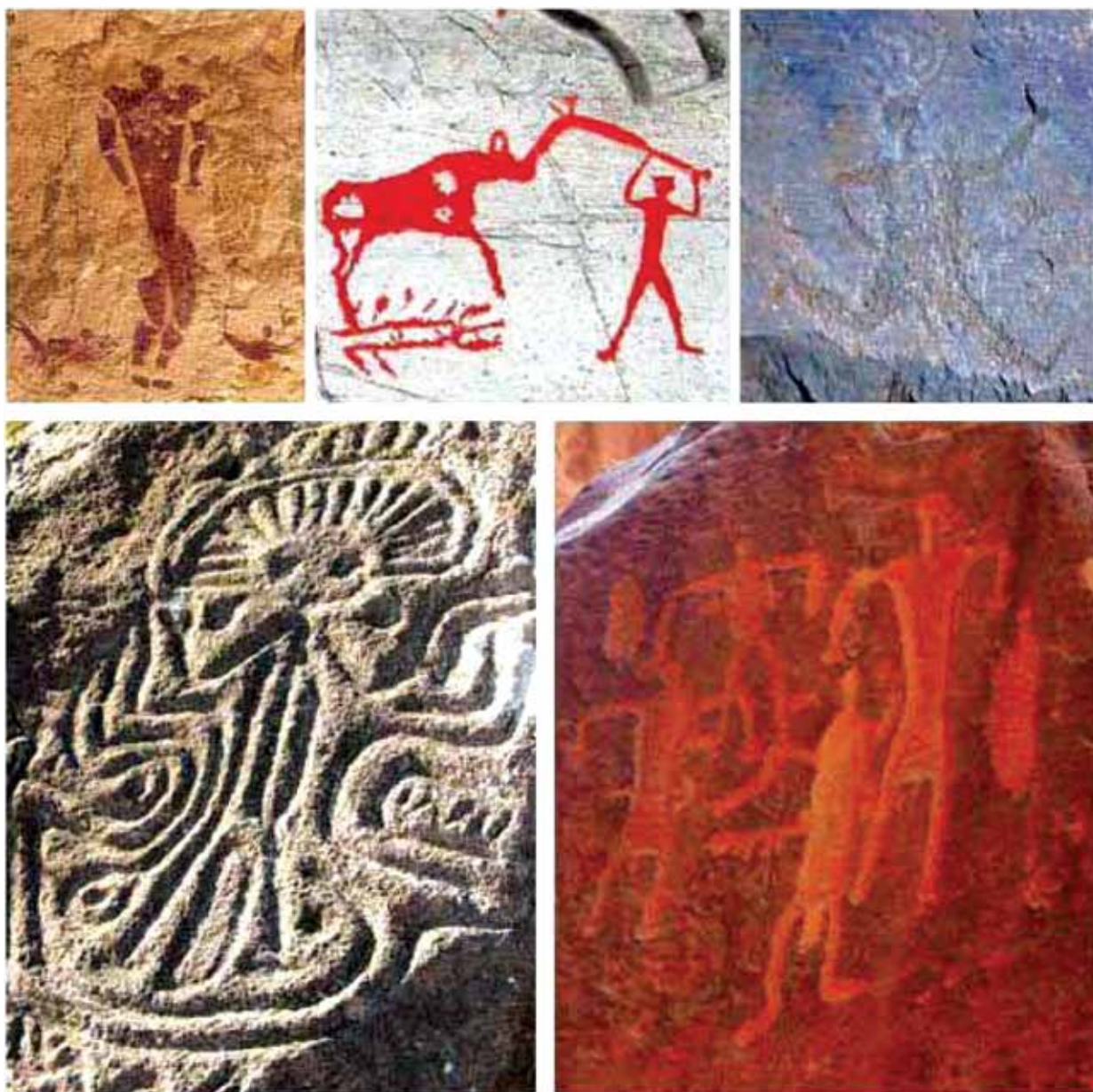
**Vezetéknév
Keresztnév
művész**

A Föld bolygó művészete

Arról, hogy milyen volt az ember a múlt ködébe vesző időkben, a ma embere a sziklarajzok – sziklába metszett, faragott ábrázolások – alapján szerezhethet ismereteket. Ezek rendszerint nehezen megközelíthető helyeken található sziklák felületén, barlangok falán és mennyezetén, kőtömbökön találhatók.

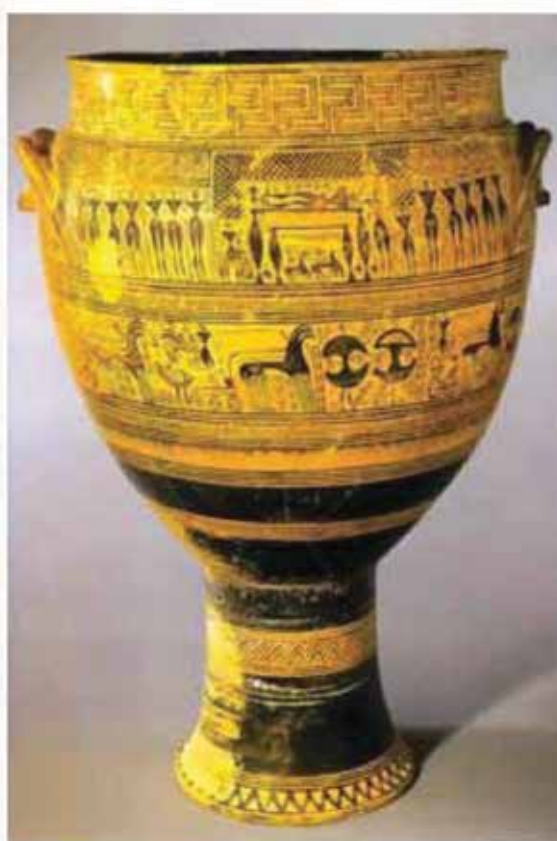
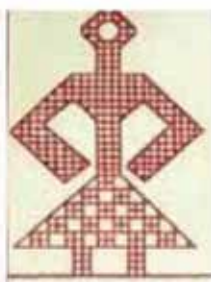
Figyeld meg, milyen lakonikusak voltak az őskori rajzok! Rajtuk az emberek nyugalmi állapotban vagy mozgásban vannak. De léteznek sematikus, realisztikusabb és dekoratív ábrázolások is. Hogy a rajzok kifejezőbbek legyenek, festékkel színezték ki őket.

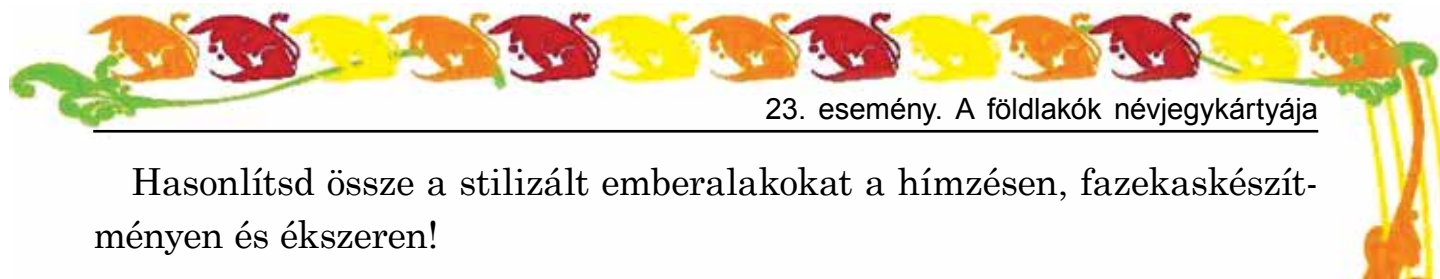
Az emberalakok közül melyik tetszik neked a legjobban, és miért tartod azt érdekesnek?

Népművészeti forrásból

A stilizált emberalakot tartalmazó ornamenst *antropomorf*nak nevezik. Figyeld meg antropomorf ornamensek alkalmazását a díszítő-iparművészetben!

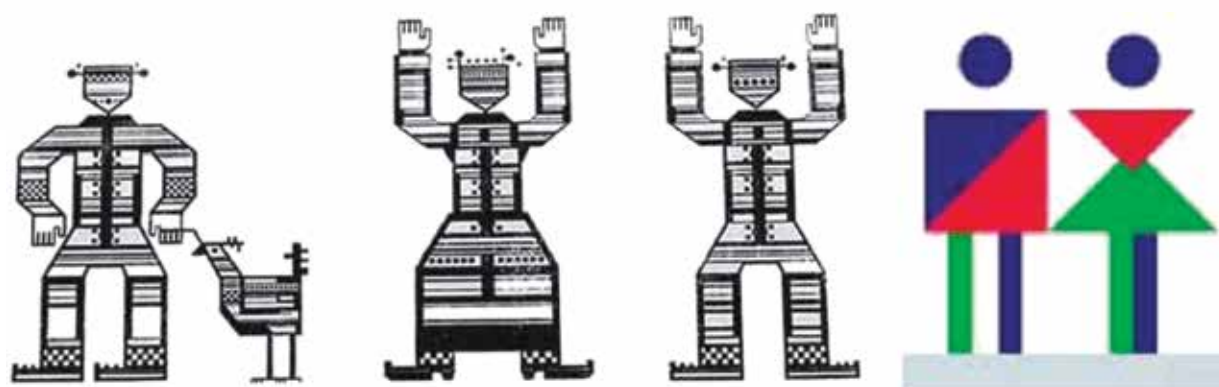

Hasonlítsd össze a stilizált emberalakokat a hímzésen, fazekaskészítményen és ékszeren!

Figyeld meg az emberalak stilizálását a grafikában, közte a piktogramokon!

A piktogramokat a következő művészek készítették: K. Petcsenko, P. Artur, M. Martinova

Olimpiai játékok piktogramjai

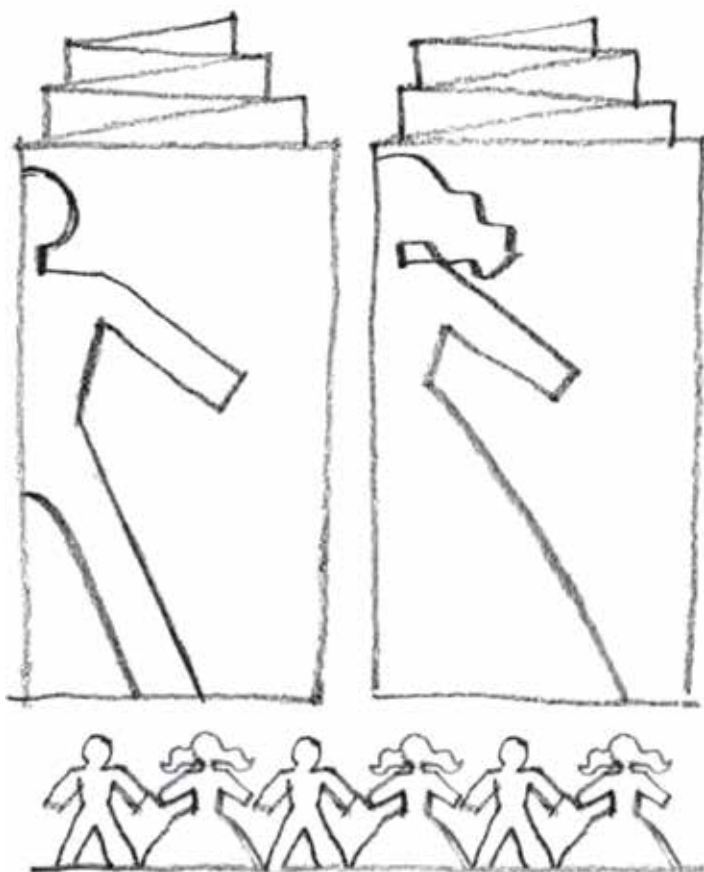

Gyakorlati feladat

Készítsd el a világűr-expedíció tagjainak névjegykártyáját antropomorf ornamens felhasználásával! Használj színes papírt és guast, valamint áttöréses és applikációs technikát!

Tanácsok

Először készíts néhány vázlatrajzot emberalak stilizálásával, mértani vagy plasztikus formák alapján! Válaszd ki a legjobb változatot, hogy kivághasd többszörösen összehajtogatott papírcsíkból. Dolgozd ki a névjegykártya kompozícióját, és találd ki az egyes elemek – vezetéknév, keresztnév, beosztás, antropomorf ornamens – elhelyezését. Írd fel a névjegykártyára a világűrutazás résztvevőinek beosztását, például: űrhajóparancsnok, navigátor, tudósító, művész.

Vezetéknév
Keresztnév

Navigátor
a földlakók űrhajóján

Kérdések és feladatok

1. Hogy nevezik a stilizált emberábrázolásos ornamenst?
2. Mondj ismert példákat, amikor antropomorf ornamensekkel díszítenek használati tárgyakat!

3*. Önálló alkotói keresés.

Keress olyan cégemlékmát, amelyen stilizált emberalak található!

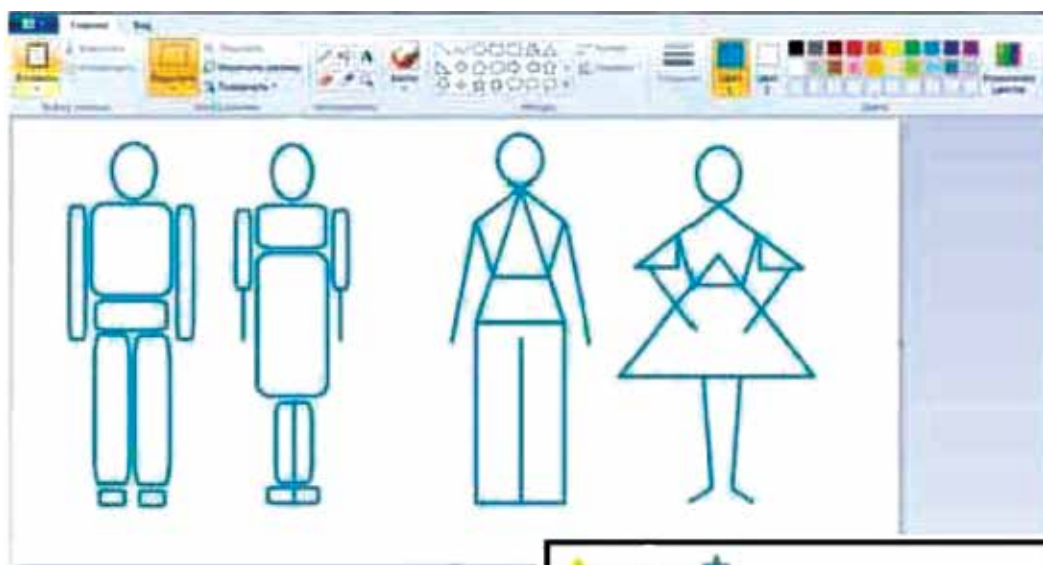
Művészeti projekt kíváncsiaknak

Az ipari grafikában, mint például a névjegykártyák nyomdai előállítására esetén, nélkülözhetetlen a számítástechnika. Bármilyen ábrázolás eredetije speciális számítógépes programmal készül. Próbáld ki te is a névjegykártya tervezését Paint program segítségével!

Gondold ki, hogyan tudnál emberalakot stilizálni! Ezzel kapcsolatban érdemes két változatot megvizsgálnod. Először készíts vázlatrajzot papíron, hogy meghatározhassd, milyen figurát fogsz használni a programmal való munka során! A fej készítésénél alkalmazd a program által felajánlott *Ovális* figurát! A test többi részének ábrázolásához használd a *Lekerekített téglalap* figurát! A törzs számára megfelelő alakokat helyezd egymásra! A kéz- és lábrajzokat érdemes a többi testrésztől külön készíteni. Annak érdekében, hogy a végtagok egyformák legyenek, válaszd a *Kijelölés* opciót! Keret segítségével jelöld ki a kéz vagy láb ábrázolását, válaszd ki a menüből a *Másolás*-t és a *Beillesztés*-t! A testrészek képernyőn való mozgatásához használd a *Kijelölés*-t!

Figyeld meg a stilizált emberalakokat, amelyeknek a szerkezetében háromszög vagy ferde vonal található! Ezek előállíthatók az ábrázolás részeinek szerkesztésével. Jelöld ki a szükséges részt, készíts róla másolatot, és válaszd ki a menüből a *Tükröztetés*-t! A felajánlott változatok közül válaszd ki azt, amelyikre szükséged van!

A névjegykártyán való elhelyezéshez jelöld ki az emberalakot, és csökkentsd a méretét a kijelölő keret sarkának mozgatásával! Jelöld ki téglalappal a névjegykártya területét, és helyezd el rajta elgondolásod szerint az emberalakot! Mentsd el az ábrázolást!

Bolygónk sok népének kultúrájában már régen kialakult az a szokás, hogy az emberek kölcsönösen megajándékozzák egymást ünnepek és ünnepi események alkalmából. Az ajándékok az emberi méltóság jelének minősülnek mind a megajándékozott, mind az ajándékozó esetében. A szlávoknál fő ajándéknak a gazdagságot, életerőt és sorsot jelképező nagy kerek házi kenyér, a karavaj számít. De ajándékoztak egymásnak edényeket, szövetet, ruhát is.

Az ajándékok előkészítése a barátokkal való találkozás előtt az egyik legérdekesebb és legkellemesebb elfoglaltság. A világúri barátoknak olyan ajándékokat kell átnyújtani, hogy megérezzék a földlakók őszinteségét, nyitottságát, és lássák a múlt és jelen hivatásos és népművészeinek rendkívüli tehetségét és tudását. Ezért a legszebb ajándékok a díszítő-iparművészeti alkotások.

A művészi bölcsesség tárháza

A **díszítő-iparművészet** – az ember környezetének művészivé, esztétikussá tételét szolgáló művészeti ág, mindennapi használatra szolgáló művészeti termékek létrehozása. A díszítő-iparművészeti alkotásoknak művészi tartalmuk és díszítő jellegük van. Rendszerint kötődnek a nemzeti sajátosságokhoz, népszokásokhoz és hagyományokhoz. Általában fából, kőből, agyagból, szalmából, szövetből, üvegből, fémből készülnek. Az előállítás technikáját tekintve megkülönböztetnek díszítő festést, művészi faragást, hímzést, szövést. A díszítő-iparművészeti termékek díszítésének legrégebbi eszköze az ornamens.

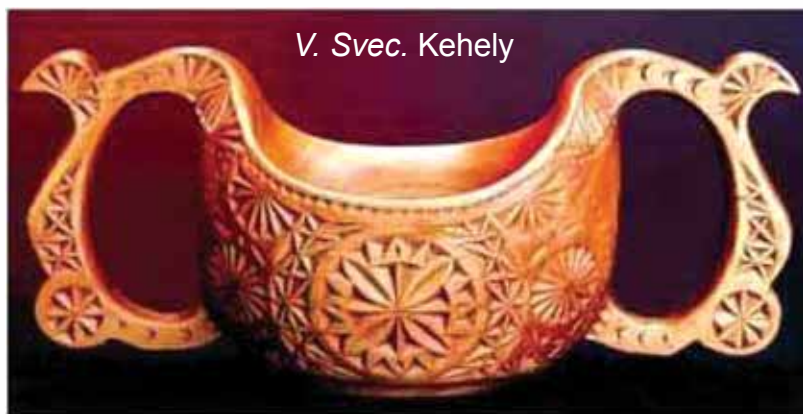
A Föld bolygó művészete

Nézd meg az ajándéktárgyakat – díszítő-iparművészeti alkotásokat –, amelyekkel külföldi vendégek kedveskedtek-kedveskednek az államok vezetőinek a múltban és manapság.

Népművészeti forrásból

Figyeld meg a díszítő-iparművészeti alkotásokat! Mit gondolsz, közülük melyik lenne a legszebb ajándék a családtagoknak és barátoknak?

Gondolkodj el azon, hogyan hatott a dísztányérok mintázatának jelle-
gére a felhasznált anyag és a kivitelezés technikája.

Keresd meg az ábrázolások között az áttöréses mintát, színes üveget,
gobelint!

V. Korcsinszkij.
Áttöréses minta

D. Petcsen.
Szféra

N. Szajenko.
Fehér szimfónia

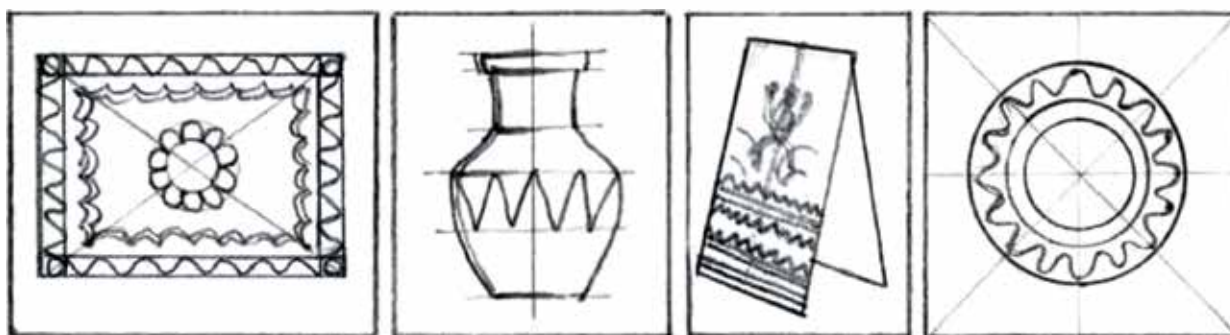
Milyen anyagokból készültek a népi játé-
szerek?

Gyakorlati munka

Készíts vázlatrajzokat a kozmikus barátoknak szánt ajándékok előállításához! Fess guassal dekoratív kompozíciót petrikivkai népi motívumokkal; készíts egy díszítő-iparművészeti terméket (köcsögöt, tányért, terítőt, szőnyeget); formázz gyurmából vagy agyagból hagyományos népi játékszert! A felajánlott változatok közül válaszd ki azt, amelyik a legjobban tetszik neked!

Tanácsok

Készítsd el harmonikusan a rajzot a papírlapon: válaszd fekvő vagy álló laphelyzetet, határozd meg az ábrázolás optimális méreteit, add vissza a tárgy formájának sajátosságait, helyezd el a díszítést a formának megfelelően, válassz harmonikus színösszeállítást! Tartsd be az ornamens elemeinek ritmusát!

Csoportmunka

Az osztálytársaiddal közösen szervezzetek kiállítást alkotásaitokból *Ajándékok kozmikus barátainknak* címmel!

Útiszótár

Díszítő-iparművészet – mindennapi dekoratív használati tárgyak készítésének és díszítésének művészete.

Kérdések és feladatok

1. Az ukrán népi ornamens milyen jellegzetes sajátosságait ismered?
2. Alkalmazod-e a hímestojás-készítés, petrikivkai népi festészet hagyományait, amikor alkotsz?

3*. Önálló alkotói keresés.

Tudod-e, milyen kendőket, takarókat hímeznek hagyományosan a lakóhelyeden? Ezekon milyen minták, ornamensek, színek dominálnak? Vannak-e nálatok otthon hímzett terítők, kendők, takarók, párnahuzatok? Tudj meg minél többet a hímzett kendők eredetéről, alkalmazásáról a különböző történelmi korokban!

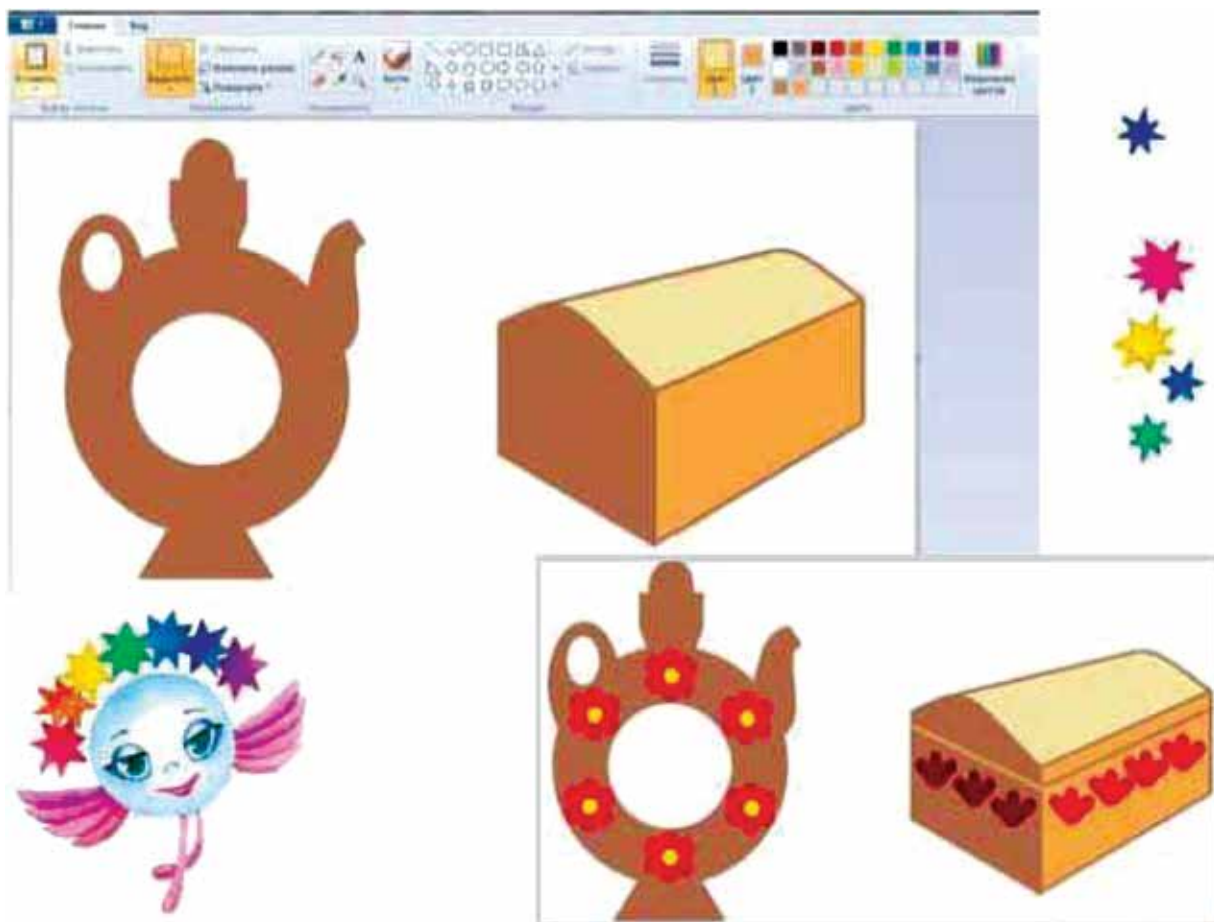
Művészeti projekt kíváncsiaknak

A díszítő-iparművészeti alkotások nagyon népszerűek, minden otthonban, háztartásban megtalálhatók. Ezért felmerült az igény iparszerű előállításukra. Hogy ezeknek a készítményeknek a vázlatrajzai gyorsabban készüljenek és változatosabb legyen a formájuk, díszítésük, használatba vették a számítástechnikát. Te is kipróbálhatod a Paint programot díszítő-iparművészeti termék – kulacs, láda – vázlatrajzának az elkészítéséhez.

Nézzük meg a kulacs példáján a munka menetét. Alakjának a felépítéséhez egymás után válaszd ki a szükséges eszközöket a program menüjéből (a Paint ablakának felső részében lévő menüsor).

- a felajánlott formák közül válaszd ki az *Ovális*-t, a színek közül külön a kontúr színét és a kifestés színét;
- rajzolj két kört, a kulacs alakját ferd be, például barnára;
- rajzold meg a kulacs talpát a felajánlott formák közül a *Háromszög*-et választva; a nyakhoz válaszd a *Téglalap*-ot vagy *Lekerekített téglalap*-ot, a dugó kialakításához az *Ovális*-t, az orrot és fogót alakítsd ki *Ecset*-ből vagy *Görbék*-ből.
- ha nem tetszik neked az eredmény, akkor a *Mégse* gombbal érvénytelenítheted az utolsó lépést.

Az ornamens számára, a kulacstól külön, készíts virágábrázolást, jelöld ki kerettel, és készíts róla másolatot! A *Beillesztés* opcióval helyezd a virágmintás ornamenst a kulacsra! Mentsd el az ábrázolást!

25. esemény

A Föld bolygó dekoratív pannó

Ma készül el a földlakók legfontosabb ajándéka, amelyet a Galaxisközi Művészeti Fesztiválnak nyújtanak át, egy festői szépségű pannó *A Föld bolygó* címmel. Ez lesz bolygónk kiállítótermének díszje a *Civilizációk vívmányai* elnevezésű galaxisközi tárlaton. Csodálatos bolygónkhoz hasonlóan ennek is sokszínűnek, a természet, az emberek változatosságát, boldogságot tükrözőnek kell lennie.

A művészi bölcsesség tárháza

A díszítő művészet – az emberi élet valamennyi szférájában művészeti légkör megteremtésére szolgáló műfaj. Megkülönböztetnek:

- monumentális díszítő művészetet, amely az építészettel együtt az emberi léttér művészi-esztétikai és tárgyi – építészeti, szobrászati, festészeti értelemben vett – feltételeit teremti meg;
- díszítő-iparművészetet (művészi használati tárgyak);
- szervező művészetet (ünnepek művészi szervezése, kiállítás-, hangverseny-, kirakatrendezés).

Sok közös vonással rendelkezik a formatervezést, vagyis az ipari termelés művészi tervezését illetően.

Mozaik szállodafalon.
(Novgorod,
Oroszország)

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg a díszítő művészeti alkotásokat, amelyek bolygónk természetvilágának a szépségeit ecsetelik! Keresd meg közöttük a mozaikot, színes üveget, gobelint, batikot, üvegfestést!

O. Podozerova. Nyár

O. Piljugina. Három őserő

M. Kaminszka. Sárga nőszirmok

IV. SZAKASZ. FELKÉSZÜLÉS AZ ÜNNEPRE

Nézd meg a díszítő művészeti alkotásokat: a mozaikot és a Földről szóló pannót! Milyen kifejezési eszközök játszanak főszerepet a két műben?

O. Zalivaha. Az otthon gazdagsága ▲

J. Wall. Mesevilág ▼

Világűr-fantáziák

Mit tudtok elmesélni kozmikus barátaitoknak a Földről? Mindenképpen meg kell említenetek a természet sokszínűségét, a városok és falvak építészeti örökségét, az emberek életét és munkáját.

Mit tudnál megfesteni barátodnak emlékül bolygónkról, szűkebb pátriádról?

◀ *M. Mefokov. Pihenés a vízen*

▶ *Sz. Demidenko. Város*

▶ *N. Poleh. Színes kandúr*

IV. SZAKASZ. FELKÉSZÜLÉS AZ ÜNNEPRE

A Föld szépségeinek ábrázolása során nem lehet elmenni a virágok alakjának és színének változatossága mellett.

M. Vard. Liliomok ▲

S. J. Szik. Napraforgók ►

K. Bilokur. Virágok ▼

R. Nejton. Pipacsok ◀

Gyakorlati feladat

Készítsd el guassal a *Föld bolygó* dekoratív pannójának vázlatát! Ezzel a pannóval kell díszíteni a Föld bolygó kiállító termét a *Civilizációk vívmányai* című tárlaton!

Tanácsok

Gondolkodj el azon, mi a legfontosabb, amit el szeretnél mondani bolygónkról, országunkról, szűkebb pátriánkról az embereknek! Állítsd össze azokat a színeket, amelyekkel legjobban ki tudnád fejezni a hangulatodat! Jegyezd meg, a kompozíciónak díszítő jellegűnek kell lennie!

Figyeld meg a Föld bolygó szín- és formagazdagságát!

Útisztár

Díszítő művészet – az emberi lakókörnyezetet művészileg, esztétikailag szebbé tevő képzőművészeti műfaj; díszítés, dekorálás.

Díszítő festészet – építészeti együttes vagy iparművészeti alkotás részét képező festészeti alkotás, amely a konstrukciók és tárgyak díszítésére, funkcióik hangsúlyozására szolgál. A díszítő festészeti alkotások, a monumentális festészethez hasonlóan, lehetnek festmények, pannók, mozaikok, üvegfestmények.

Pannó – falakat vagy mennyezetet dekoráló díszítő festészeti vagy szobrászati alkotás.

Kérdések és feladatok

1. Miben különbözik a pannó a többi festészeti műfajtól?
2. Mit gondolsz, miben rejlik a dekoratív pannó díszítő jellege?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keresd fel a legközelebbi helytörténeti múzeumot vagy képtárat! Van-e dekoratív pannó azon a településen, ahol laksz? Milyen helyiséget díszít?

Művészeti projekt kíváncsiaknak

Készítsd el egy olyan dekoratív pannó vázlatát, amellyel iskolád valamelyik helyisége díszíthető! Osztálytársaidal együtt beszéljétek meg ezt a tanárokkal, és a pannót készítsétek közösen!

V. szakasz

Galaxisközi művészeti fesztivál

26. esemény Az űrváros építészte

Végre megérkeztünk a hatalmas űrvárosba, a Galaxisközi Művészeti Fesztivál helyszínére. Valóban mesebeli város a metropolisz. A róla szerzett benyomásainkat csak úgy tudjuk átadni, ha térbelileg ábrázoljuk. Ennek érdekében papírplasztika technikával készítjük el a fantasztikus épületek ábrázolásait, és állítjuk össze belőlük a kozmikus várost.

A művészi bölcsesség tárháza

Az építészet – épületek, épületegyüttesek tervezésének és építésének a művészete. Az építészeti alkotások, vagyis az épületek, épületegyüttesek képezik az ember életének és tevékenységének a közegét, a szépség törvényeinek megfelelően. Az építészet ötvözi magában a hasznosságot, szilárdságot és szépséget.

Rendeltetését tekintve az építészetben belül megkülönböztetnek *lakásépítészetre* (egyéni lakóházak és többlakásos házak) és *középület-építészetre* (kultikus, oktatási, kórházi, szolgáltatási, ipari épületek).

Az építészet kifejezési eszközei: tér, kompozíció, lépték, arány, ritmus, térplasztika, faktúra, szín.

Az építészet kölcsönhatásban áll más művészeti ágakkal, köztük a szobrászattal, festéssel, díszítő művészettel, sajátos művészeti szintézist képezve.

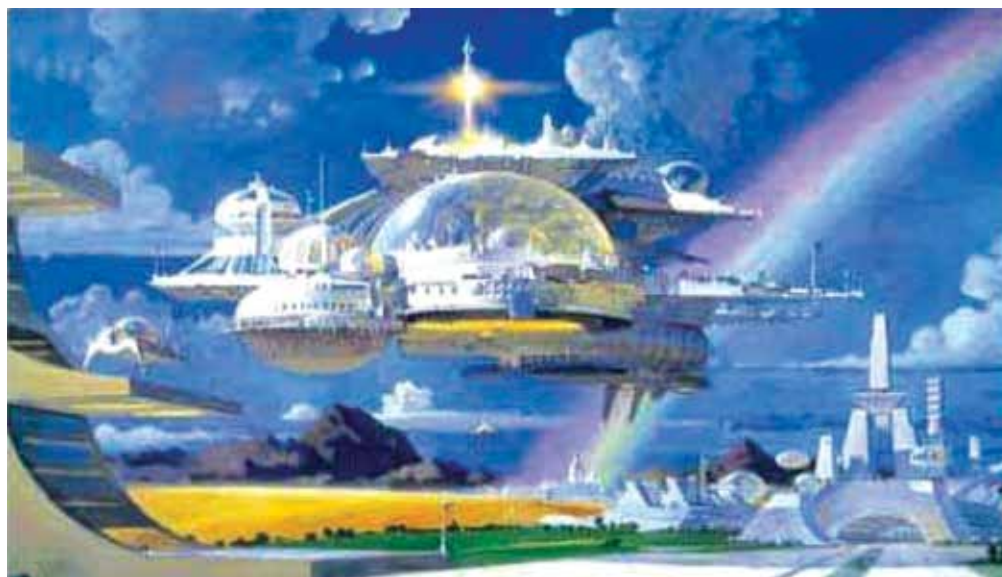
J. K. Rong.
Űrkikötő

Világűr-fantáziák

A galaxis központi űrrepülőterén vagyunk. Épületei lenyűgözően hatalmasak. Az alakjuk egyszerű és plasztikus, ritmussal és dekorációval hangsúlyozva. A masszív épületek azsúrozottakkal váltakoznak.

A repülőtér egy valóságos város, át- meg átszöve földi és légi folyosókkal.

R. Mac-Call.
A jövő városa

K. N. de Castro Torres. A jövő reptere

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

A távoli világok szokatlan építményeit szemlélve akaratlanul is felidézzük lakóhelyünk építészeti emlékeit: a pompás palotákat, hatalmas templomokat. Formavilágukban harmonikusan ötvöződik az építészet, szobrászat, festészet és díszítő művészet. A paloták és székesegyházak ugyanis domborművekkel, szobrokkal, festményekkel, mozaikokkal és festett üvegű ablakokkal vannak díszítve.

Zolocsevi vár (Lemberg megye) ▲

Maszandra-palota (Krím) ▼

Rozumovszkij-palota (Csernyihiv megye) ►

Mária-palota (Kijev) ▼

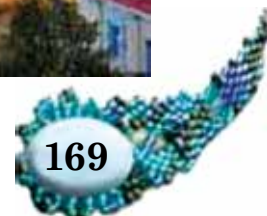
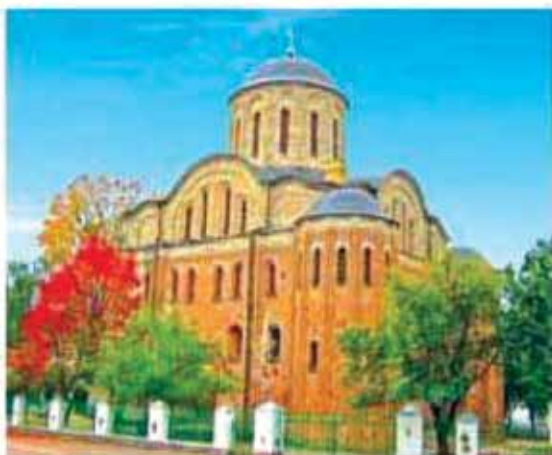

A Föld bolygó művésze

A székesegyházban vagy templomban meglévő művészeti szintézis az építészetten és díszítő, valamint képzőművészetten kívül magában foglalja a zenét, a kóruséneket is. A művészeteknek ez a kölcsönhatása feledhetetlen benyomást hagy a nézőben, hallgatóban.

Gyönyörködj Ukrajna építészeti remekműveinek szépségében!

Figyeld meg, milyen csodálatos városábrázolás készíthető papírból!

Gyakorlati feladat

Készíts fantasztikus formájú épületet papírplasztika technikával!

Tanácsok

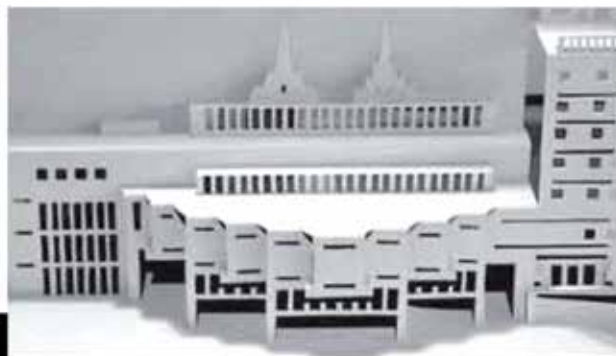
Először készíts néhány vázlatrajzot a majdani épületről! Alapul vegyél valamilyen mértani testet: kockát, paralelepipedont, hasábot, gúlát, kúpot, hengert! Rajzold meg az idomfelületet, és ragasztással készítsd el a fő alakzatot! Egészítsd ki más térbeli elemekkel! A forma alakításához és a díszítéshez használd fel a papír plasztikusságát: hajtogathatóságát, csavarhatóságát! A szimmetrikus elemeket készítsd áttörésses technikával!

Csoportmunka

Az osztálytársaiddal közösen egyesítsétek az épületeiteket kompozícióvá *Az űrváros építésze* címmel! A legnagyobb épületeket helyezzétek el a városközpontban! Határozzátok meg az utak helyét!

26. esemény. Az űrváros építészete

Útiszótár

Építészet – művészeti ág; az emberi életteret harmonikussá alakító épületek és létesítmények tervezése, építése.

Papírpasztika – térbeli formák készítése papírból.

Kérdések és feladatok

1. Milyen közös eszközöket alkalmaz az építészet és a szobrászat!
2. Mondj példákat az építészet és a festészet kapcsolódási pontjaira!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Milyen építészeti emlékek találhatók a lakóhelyeden? Tárd fel létrehozásuk történetét! Például szolgálhatnak-e a művészeti ágak szintézisére?

27. esemény

A megapolisz épületei

A földlakókat vendégül látó fantasztikus megapolisz vagy nagyváros vízre épült. Sok kisebb várost foglal magában, amelyek nagy szigeteken találhatók. Ezek mindegyikében vannak közösségi épületek, amelyek oktatási, kulturális, egészségügyi, szolgáltatási és egyéb lakossági igényeket kielégítő célokat szolgálnak. Mivel a szigeteknek kapcsolódniuk kell egymáshoz, a városban sok a szokatlan kivitelű és hihetetlenül szép híd. Közülük legalább egyet mindenképpen meg kell mutatnod a Földön maradt barátainak térbeli kompozícióként ábrázolva.

A művészi bölcsesség tárháza

A **kompozíció** – a művészeti alkotás tartalomnak és rendeltetésnek megfelelő szerkezete; a művészi forma fontos szervező eleme. Az alkotás valamennyi részének kölcsönös összehangolása és összekapcsolásának köszönhetően a kompozíció egységet és egyöntetűséget kölcsönöz neki. A kompozíció lehet szimmetrikus és aszimmetrikus, kifejezhet mozgást vagy nyugalmat, lehet ritmusa, figyelemfelkeltő lehet a középpontja.

A síkkompozíció sík felületen – papírlapon, kartonon, vásznon – készül. Egy oldalról szemlélhető. A térbeli kompozíció (a szoborhoz hasonlóan) a háromdimenziós térben helyezkedik el, és minden oldalról nézhető. Az ilyen kompozíciónak kiegyensúlyozottnak kell lennie.

A mi bolygónkon is vannak fantasztikus épületek, amelyek sudár, la-konikus, letisztult formájukkal, pontos sziluettjükkel, dekoratív anyagaikkal, eredeti díszítésükkel vonják magukra a figyelmet.

Kijev.
A Hyatt és a
Szaljut
Szállodák

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg a különböző rendeltetésű létesítményeket! Mit gondolsz, mi a közös a külsejükben?

Baku. A G. Alijev Központ

Nagoya.
Vasúttársasági székház

Nagoya. Forma-
és Divattervezői
Főiskola

Odessza.
Hivatali épület

Doha.
Ikertornyok
és szobor

Toronto.
Királyi Múzeum

A hidak a városok rendkívül fontos építészeti létesítményei. Nemcsak a folyók, tengeröblök két partját kötik össze egymással, hanem egyedi szerkezetüknek és eredeti formájuknak köszönhetően sokszor az egyes városok jelképévé válnak.

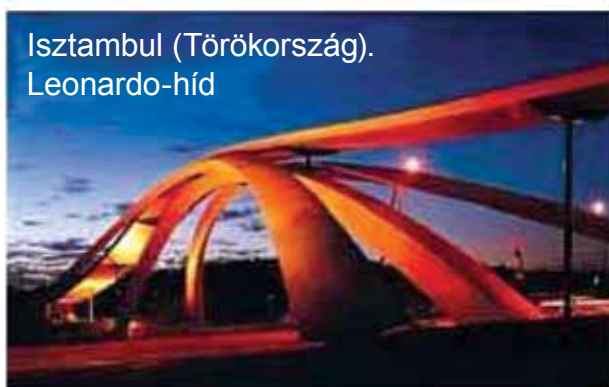

Sao Paulo
(Brazília).
Octavio Frias de
Oliveira-híd

Gateshead (Anglia).
Millenium-híd

Singapore
(Szingapúr).
Helix-híd

Isztambul (Törökország).
Leonardo-híd

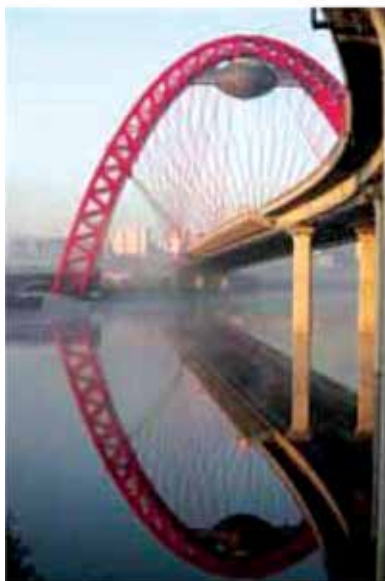

Amszterdam (Hollandia).
Python-híd

Világúr-fantáziák

Hasonlítsd össze a különböző hídszerkezetek projektjeit!

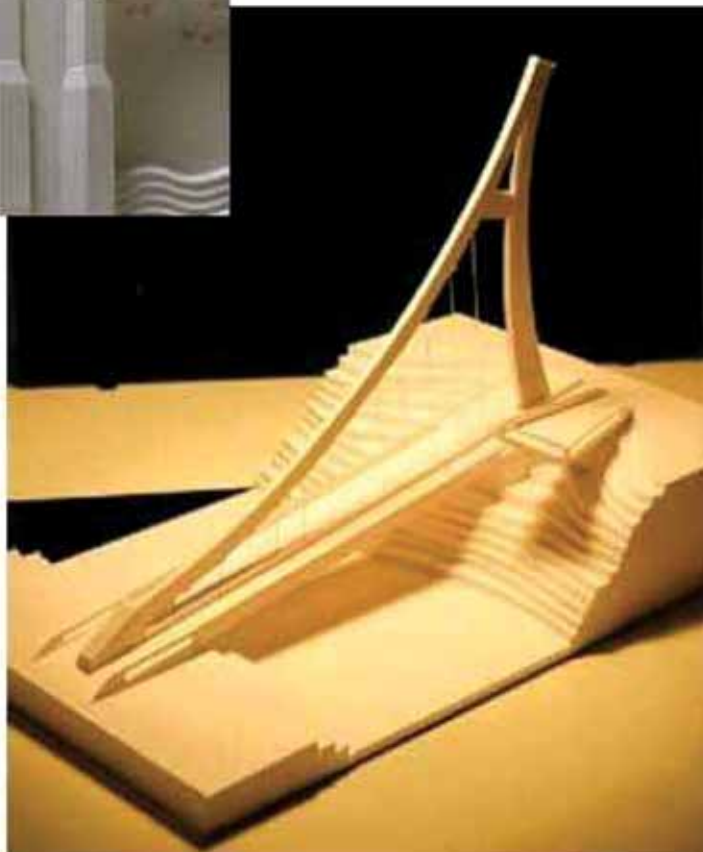
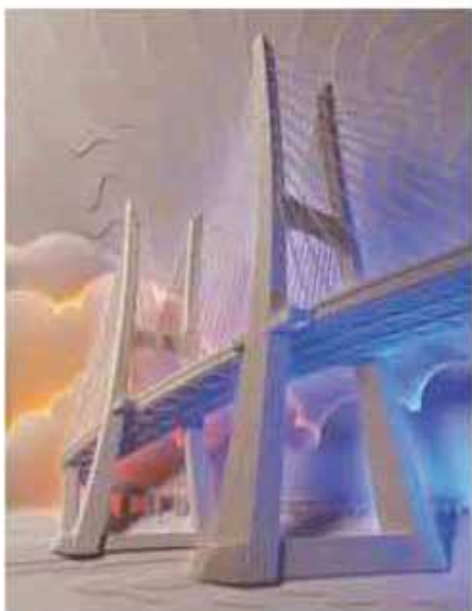

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

Dzs. Nicsikana.
Papírkompozíciók

Gyakorlati feladat

Készítsd el eredeti szerkezetű híd ábrázolását (papírplasztika)!

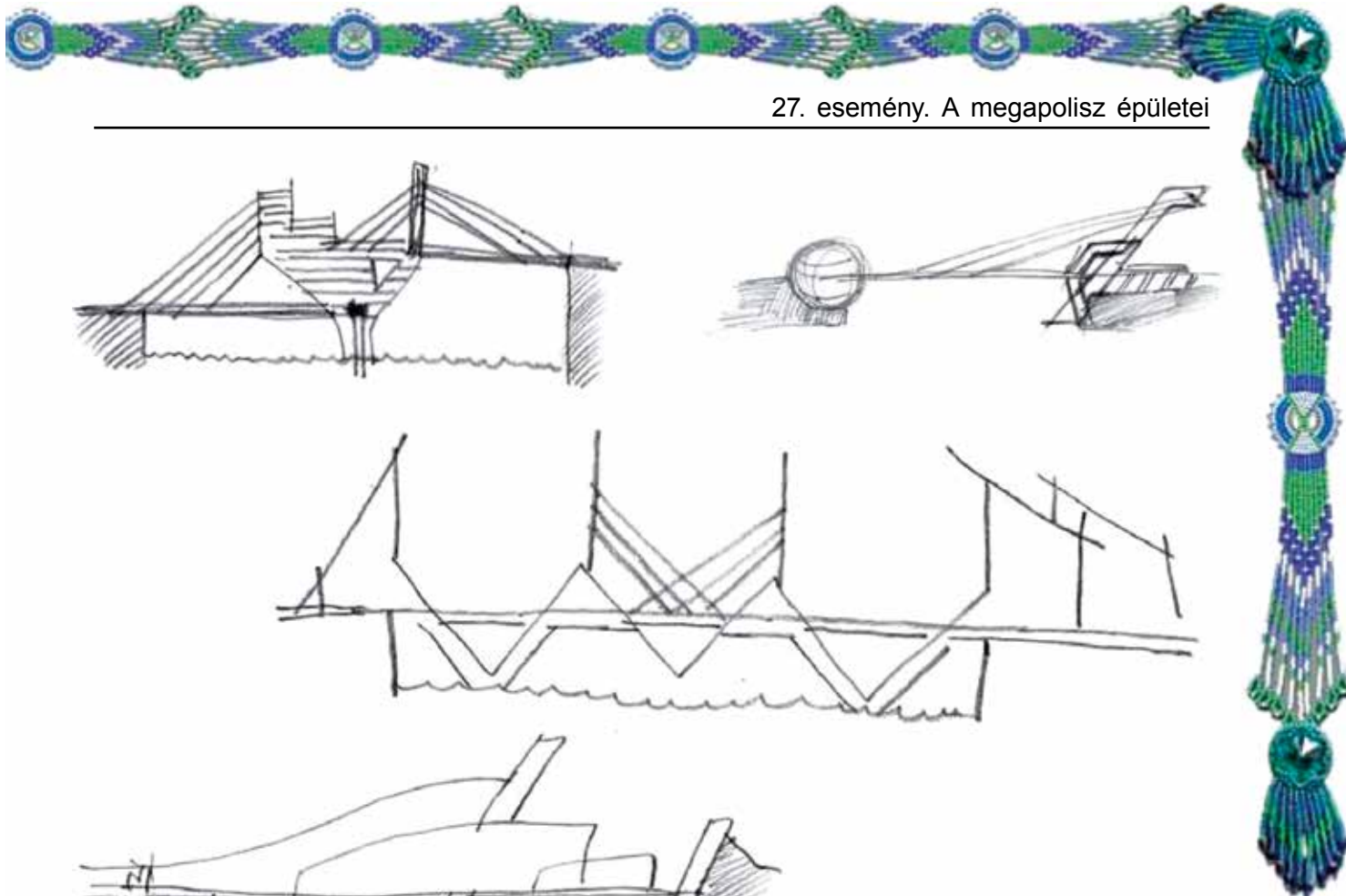
Tanácsok

Annak érdekében, hogy szilárd legyen a papírkonstrukciód, vagdossd be, és hajtogasd be a papírt két oldalról a forma hosszában!

Csoportmunka

Készítsetek közösen kompozíciót *Űrmegapolisz* címmel! Kössétek össze a városokat a múlt órán készített hidakkal!

Útiszótár

Megapolisz – több egymással szomszédos városból létrejött, nagy kiterjedésű és lakosságú nagyváros.

Kérdések és feladatok

1. Melyik híd formája tetszik neked legjobban?
2. Szerinted milyen követelményeknek kell megfelelnie a korszerű hídnak?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**
Tudod-e, melyik híd a leghosszabb, a legszélesebb és a legkeskenyebb a világon?

28. esemény

Illusztrációk a csillagkrónikához

A Föld küldötteinek lehetősége nyílt arra, hogy emléket hagyjon a világ-mindenség számára azokról a híres hősökről, akik fontos szerepet játszottak saját népeik történelmében. A te fontos küldetésed, hogy készíts illusztrációt a csillagkrónika számára országunk legendás hőséről.

A művészi bölcsesség tárháza

A fontos történelmi események sok irodalmi mű cselekményének adják a háttérét. Ezek főszereplői kiemelkedő személyiségek vagy egyszerű emberek, akik a sorsfordító időkben hősként viselkedtek. Az irodalmi hősök elképzelésében, képi megjelenítésében az olvasóknak a nyomtatott szöveget kiegészítő, illusztrációnak nevezett képi ábrázolás segít.

Az ukrán képzőművészetben gyakran ábrázolnak kozákokat, az igazságért és a külföldi hódítók ellen küzdő népi harcosokat.

I. Repin. A zaporizzsjaik levelet írnak a török szultánnak

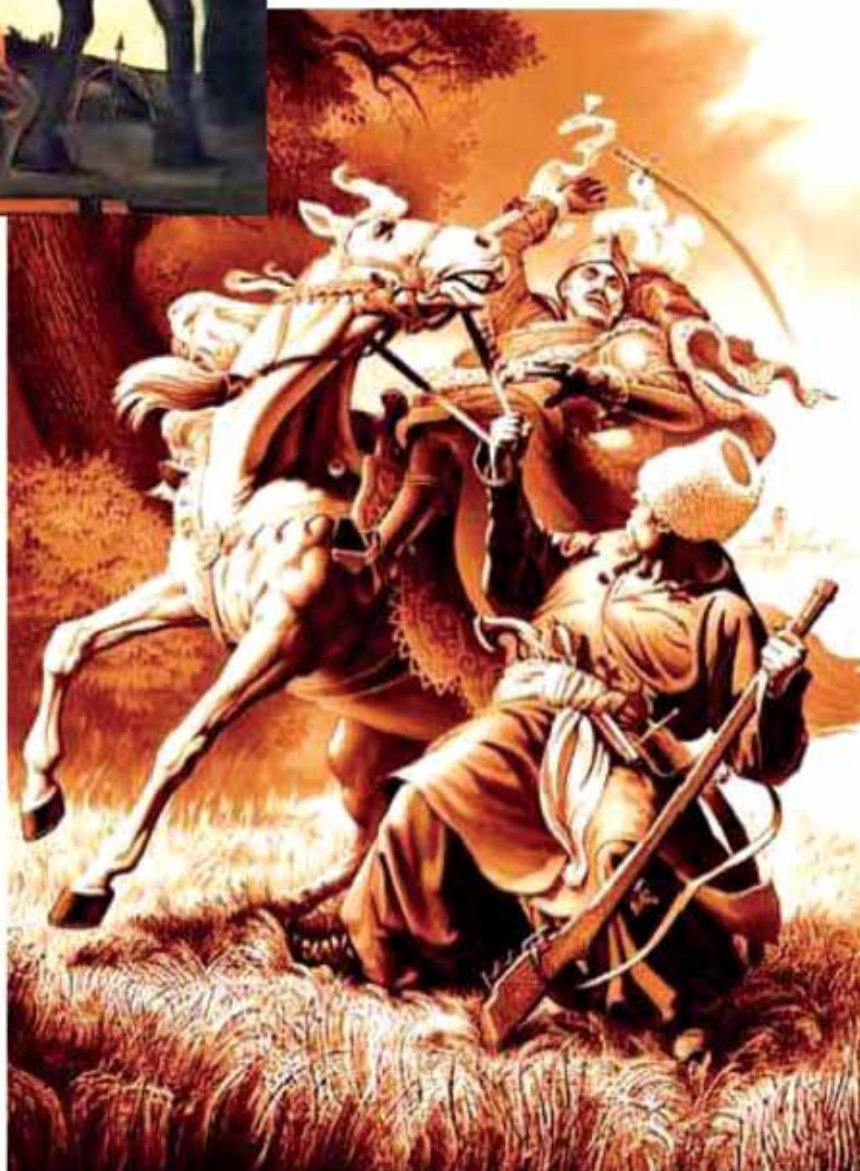

A Föld bolygó művészete

Népi alkotás.
Mamaj kozák

Hasonlítsd össze Mamaj, a legendás kozák népművész által régen készített ábrázolását Nyikolaj Gogol *Tarasz Bulba* című művéhez készült hivatásos kortárs művész által alkotott illusztrációjával!

Sz. Ovcsarenko.
Illusztráció
Ny. Gogol
Tarasz Bulba
c. művéhez

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

Az irodalmi, festészeti, grafikai művekben gyakran ábrázolnak lovat mint a kozák hűséges bajtársát. Nézd meg a csatajelenetes képeket! Figyeld meg, hogy néz ki a ló mozgás közben!

O. Verne. Török és kozák

J. Brandt. Sztjeppe

A metszés technikát gyakran alkalmazzák hősök, hadijelenetek ábrázolására. Az ilyen képek nagyon kifejezők a fehér és fekete színek kontrasztjának és a pontos vonásoknak köszönhetően.

O. Gubarev.
Az Ukrán legendák
c. könyv borítójának
részlete

V. Lopata.
Tarasz Bulba a fiaival

Nézd meg az áttörésses technikával készült kozákábrázolásokat! Figyeld meg, hogy általában a kompozíciójuk szimmetrikus. Egyik esetben tükörszimmetriáról van szó, a többiben a kompozíció aszimmetrikus elemeket tartalmaz.

T. Kramarenko.
Mamaj kozák, Kozák harci játék

Gyakorlati feladat

Készíts illusztrációt a csillagkrónikába kozákokról! Válaszd ki a művészeti technikát (guas, akvarell, áttörésses minta)!

Tanácsok

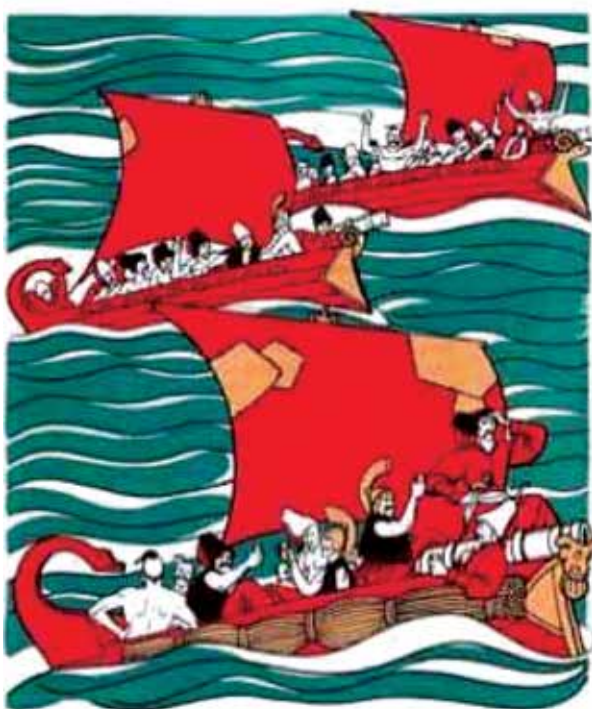
Találj ki olyan illusztráció-kompozíciót, hogy a főhős legyen a középpontja! Emeld ki a méretével, tónuskontraszttal vagy színnel! Ábrázold a környezetet, ami segít a cselekmény kibontásában.

O. Sinkarenko.
Mamaj Kozák

A. Bazilevics.
Illusztráció I. Kotljarevszkij
Aeneis c. eposzához

Útiszótár

Illusztráció – könyvgrafikai műfaj; az irodalmi mű tartalmát kibontó és kiegészítő rajz.

Kérdések és feladatok

1. Mi a jelentősége az illusztrációnak az irodalmi műben?
2. Milyen szerepet játszik a kontraszt az irodalmi mű hősének ábrázolásában?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress különböző művészek által készített illusztrációt, amely ismert irodalmi műhöz készült! Hasonlítsd össze a hősök ábrázolásait!

29. esemény

A világmindenség színszimfóniája

Érdekes esemény történt a művészeti fesztiválon, egy nagy szimfonikus zenekar fellépése színes fényhatásokkal kísérvé. A zene és a színek összhatása nagy benyomást keltett a közönségben. Ezt festészeti kompozícióval is ki kell fejezni papíron.

A művészi bölcsesség tárháza

Az **absztrakt (tárgy nélküli) festészet** – valóságos tárgyak és jelenségek nélküli ábrázolás.

Az absztrakt alkotás olyan művészi eszközökkel készül, mint a színfoltok, vonalak, faktúra.

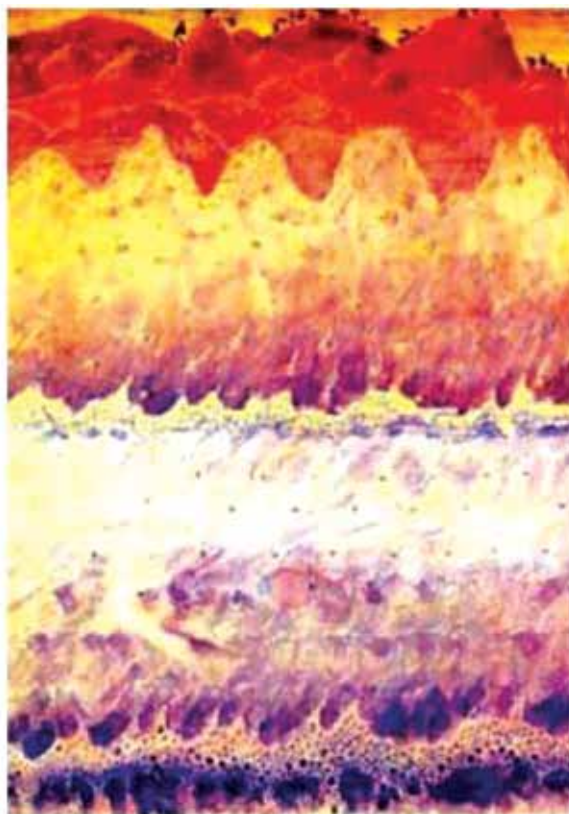
Az absztrakt festészetben fontos jelentősége van a kompozíciónak.

V. Kandinszkij. 62. kompozíció

A Föld bolygó művészete

Figyeld meg M. Csurlonisz zenei motívumok szerint készült festészeti kompozícióit!

- Csillagszonáta
- ▲ Tengerszonáta
- ◄ A világ teremtése

M. Csurlonisz

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

Az absztrakt festészeti mű szerkezete különböző lehet. Egyes művészek ezt spontán módon, a zene hatása alatt hozzák létre. Más alkotók részletesen átgondolják kompozíciójukat.

Hasonlítsd össze a képeket kompozíciójuk és színhatásuk alapján!

O. Rubanov.
Rhythm and Blues

M. Joics. Allegro ▼

V. Kandinszkij.
Utolsó ítélet angyala ▼

Világúr-fantáziák

Figyeld meg az absztrakt festészeti alkotások színhatását! Lehet kontrasztos vagy árnyaltos, meleg vagy hideg. A színek árnyalatai simán átmehetnek egymásba, akár a melódia, de lehetnek olyanok is, mint a külön zenei akkordok.

M. Buscsik. Szimfónia ▼

J. Ciko. Ritmus ►

O. Gukalov. Karácsonyfa-szimfónia ▼

Keress zenei címeket az absztrakt festészeti kompozícióhoz.

T. Jermolcsik

V. Scsupak

J. Kuznyecov

Gyakorlati feladat

Készíts absztrakt festészeti kompozíciót kedvenc zenédre (guas, akvarell)!

Tanácsok

Figyelmesen hallgasd meg a zeneszámot! A hatása alatt azonnal fejezd ki az érzéseidet színekkel! Add át őket az ecsetvonások irányára, a vonalak jellegére, a színes foltok nagyságára, a színhatás révén!

29. esemény. A világmindenség színszimfóniája

Kérdések és feladatok

1. Nevezd meg az absztrakt festészet fő kifejezési eszközeit!
2. Milyen szerepe van a színnek az érzelmi állapot kifejezésében a tárgy nélküli kompozícióban?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**
Szabadidődben készíts vázlatot absztrakt kompozícióhoz, amely hangversenysterem belső terének díszítésére szolgál!

30. esemény A cirkusz napja a fesztiválon

Ma van a művészeti fesztivál legvidámabb része: a cirkusz napja. A város egyik központi terén állították fel a cirkuszi sátrat, amely félig átlátszó, nagy félgömb. Amikor a légtornászok bemutatója van, ők messziről láthatók a sátoron kívülről. A cirkuszi produkciókat kísérő elektronikus zenei aláfestés mindenképp hallható. A galaxisok legkülönbözőbb helyeiről érkezett artisták érdekesebbnél érdekesebb produkciókkal szórakoztatják a közönséget. Ezt a feledhetetlen eseményt mindenképp meg kell örökíteni.

A művészi bölcsesség tárháza

A cirkuszt mindenki szereti, mind a gyerekek, mind a felnőttek. A cirkuszművészet egyike a legrégebbieknek. A ceremóniákból, az emberek munka- és haditevékenységéből keletkezett, és az egész világon elterjedt. A cirkusz ötvözi magában a bohóckodást, akrobatikát, légtornát, pantomimot, zsonglőrkedést, mutatványokat, állatidomítást, lovaglást, egyensúlyozás művészetét.

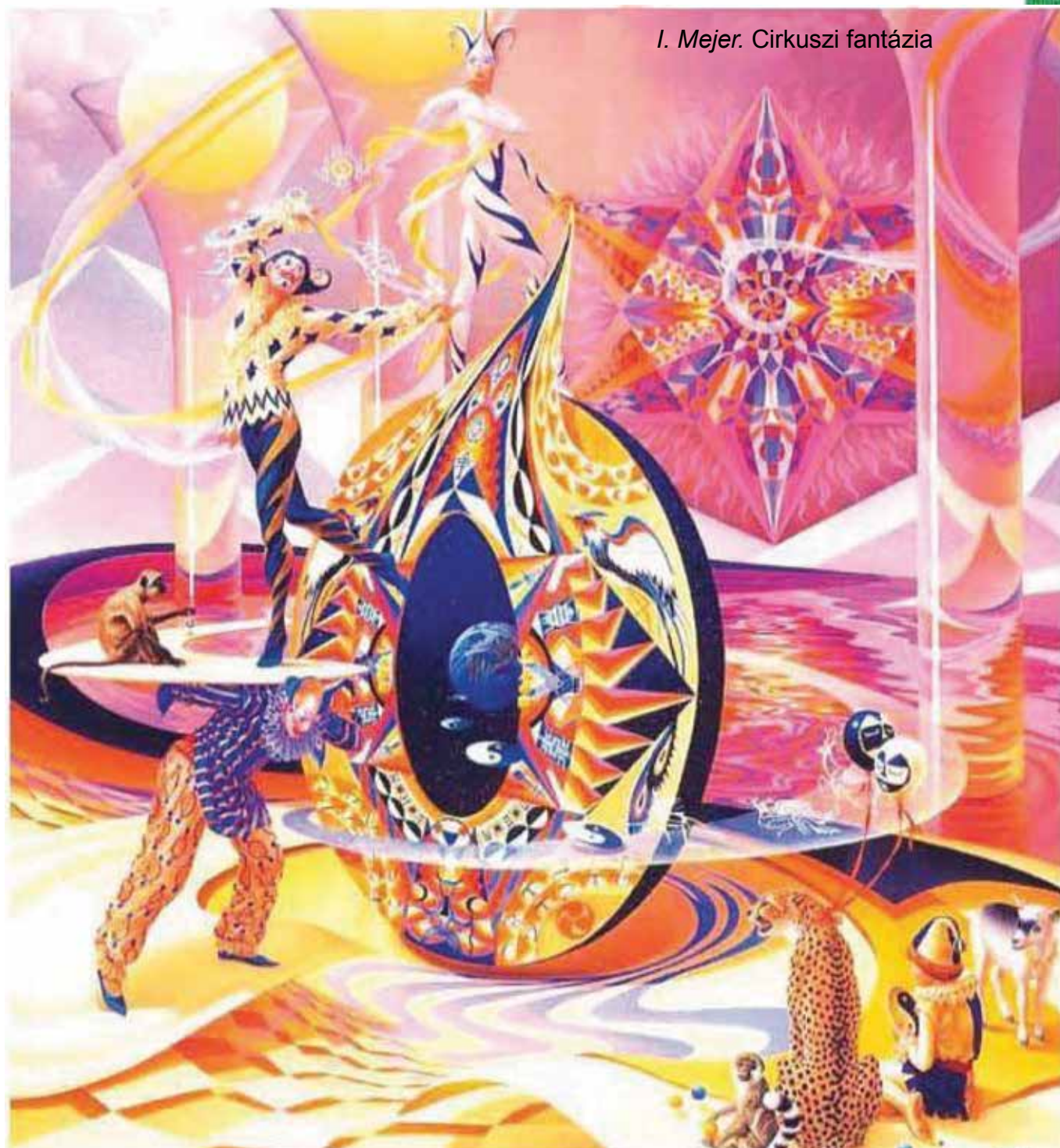

A. Polotnova.
Hódolat

A Föld bolygó művészete

A cirkuszi előadás cselekménysorból áll, amelyben mindenkinek, a mulatságos bohócnak, a bűvésznek, a tekintélyt parancsoló állatidomárnak, ügyes légtornásznak és akrobatának megvan a maga szerepe.

Állapíts meg, a cirkuszi szereplők közül kinek milyen szerepe van a képen!

I. Mejer. Cirkuszi fantázia

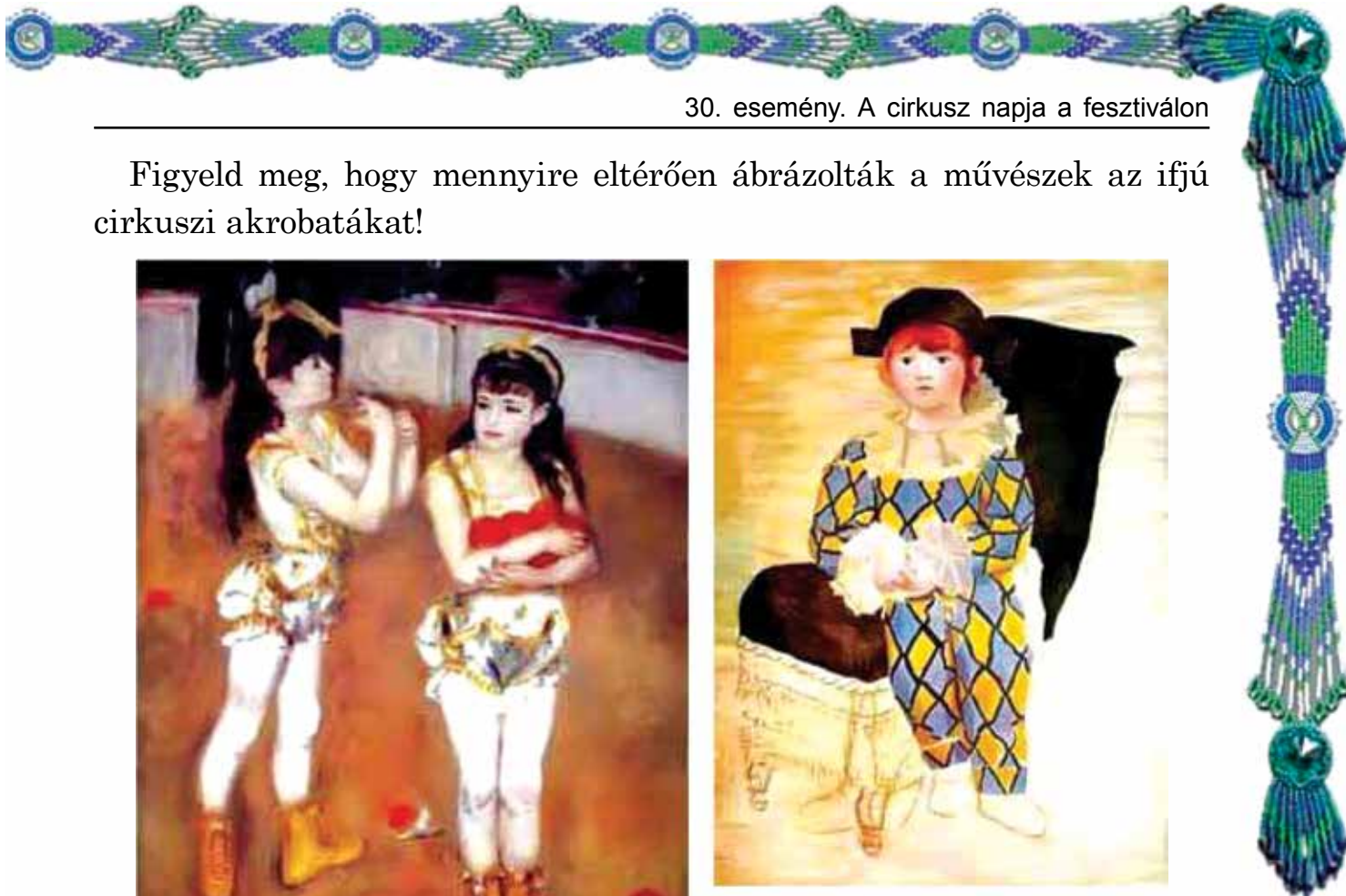

O. Szalozskova.
A szép tacsóm

M. Szucsilina.
Cirkusz

O. Sevcsenko.
Pierrot és Harlequin

Figyeld meg, hogy mennyire eltérően ábrázolták a művészek az ifjú cirkuszi akrobatákat!

▼ O. Renoir. Két kis cirkuszi szereplő

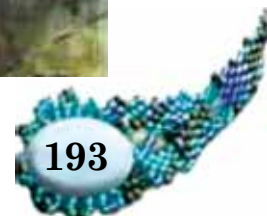
▲ P. Picasso. Paul Harlequin jelmezében

◀ E. Dega. Mademoiselle Lala Fernando cirkuszában

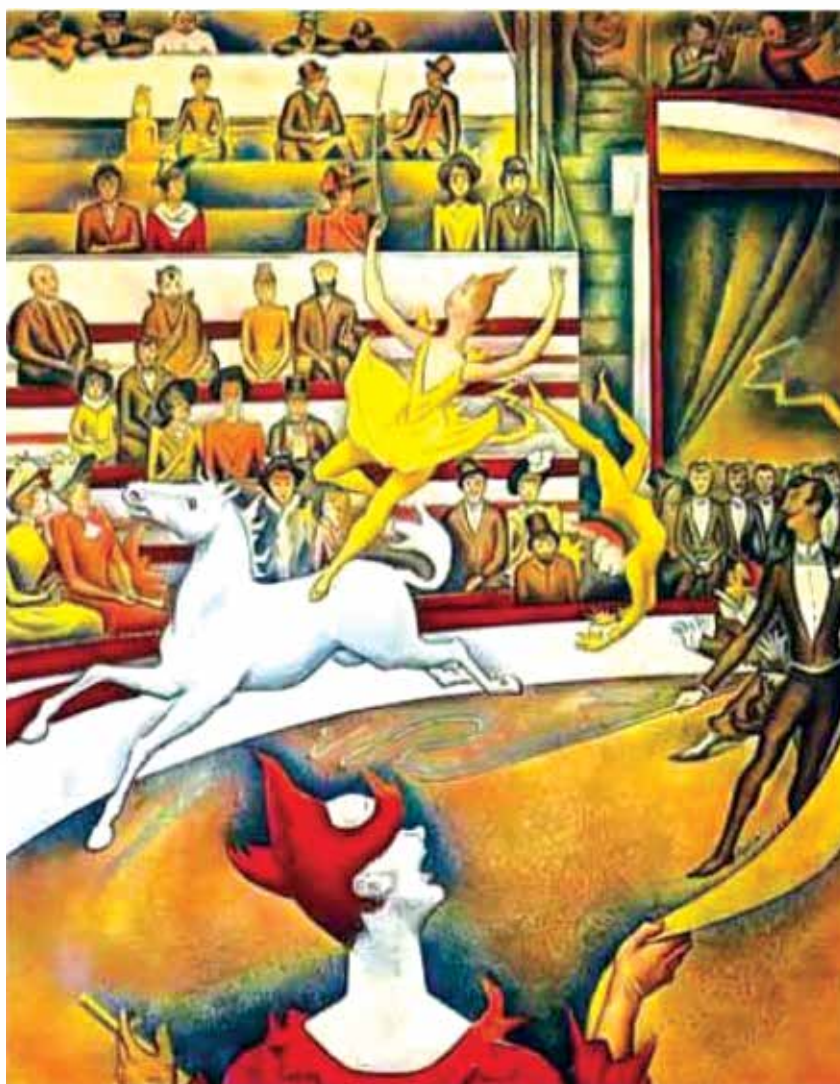
P. Picasso.

Kislány a gömbön

Figyeld meg a képen alkalmazott festészeti technikát!

Zs-P. Szjora. *Cirkusz*

Gyakorlati feladat

Készíts kompozíciót Kedvenc cirkuszi produkcióm címmel! Használj színes filctollakat, markereket vagy tetszésed szerinti más eszközöket!

Tanácsok

Keress olyan kompozíciót, amely legjobban tükrözi a cirkuszi produkció sajátosságait! Az emberfigurák ábrázolása során alkalmaz megfélelő testarányokat és léptéket a környezet tárgyai és az emberek méretei tekintetében!

Csoportmunka

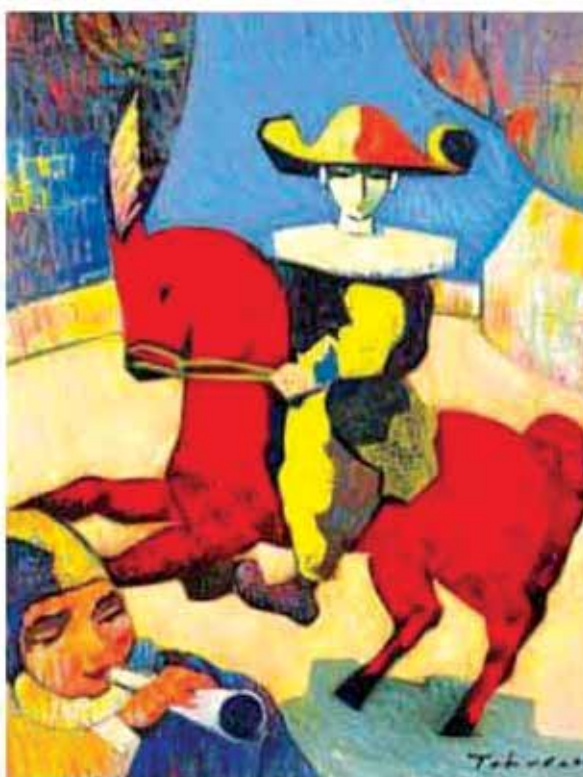
Készítsetek közös kompozíciót kész munkákból *A cirkusz ünnepe* címmel! Helyezzétek el az alkotásaitokat egy nagy lapon, a perspektíva törvényeinek betartásával!

30. esemény. A cirkusz napja a fesztiválon

I. Csolaria. Cirkusz c. kompozíció

Útiszótár

Cirkusz – szórakoztató előadás; rendszerint kör alakú építészeti létesítmény, amelyben az előadás zajlik.

Kérdések és feladatok

1. Milyen cirkuszi produkciók tetszettek neked a legjobban?
2. Gondolkodj el azon, miért kör alakú a cirkuszi létesítmény!
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Keress információkat arra vonatkozóan, hogy miként jött létre a cirkusz Ukrajnában!

31. esemény Ünnepi gálaelőadás

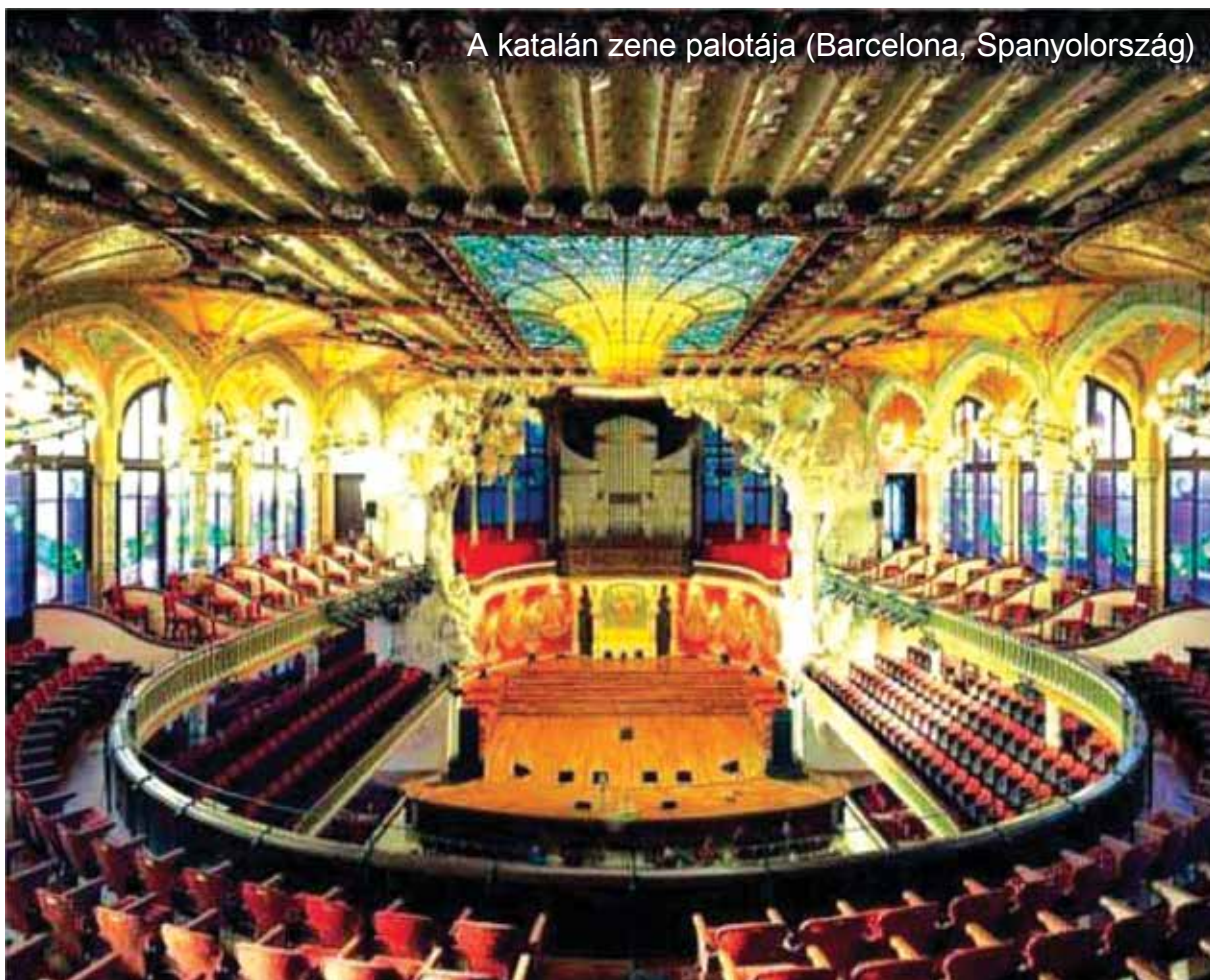
Elérkezett az ünnep csúcspontja, a Galaxisközi Művészeti Fesztivál gálája. A hatalmas színházteremben a galaxisok legjobb színészei, énekesei, táncosai adnak számot tudásukról. Az előtérben művészeti alkotások kiállításai tekinthetők meg, írók, költők mutatják be műveiket. Ez a művészetek igazi ünnepe, amely mindenkit örömmel tölt el.

A művészi bölcsesség tárháza

A művészeti fesztiválok és seregszemlék megrendezésének hagyománya a régi idők-re nyúlik vissza. Az ilyen rendezvények fő célja a művészetek népszerűsítése, a tehetségek felkarolása, a korifeusok tapasztalatainak átadása.

A katalán zene palotája (Barcelona, Spanyolország)

A Föld bolygó művészete

Nézd meg a világ leghíresebb színházainak színpadjait! Elbűvölnek szépségükkel, formai harmóniájukkal és színeikkel. A falakat szép domborművek borítják, a belső terekben gyönyörű bútorok, csillárok találhatók. Már egyetlen pillantás erre a szépségre feledhetetlen esztétikai élményt nyújt.

R. Szuraud. Színház

Monte-Carlói Operaház.
(Monte-Carlo, Monaco)

E. Dega. Operaházi zenekar

Megkülönböztetnek drámai színházat, bábszínházat, zenei színházat (opera, balett).

A színházban teljes mértékben megnyilvánul a különböző művészetek – irodalom, képzőművészet, zene, tánc – kölcsönhatása.

K. Szomov. Orosz balett

Világúr-fantáziák

A képzőművészek nagyon szívesen ábrázolnak zenészeket és táncosokat, külön hangsúlyt fektetve mozdulataik kecsességének visszaadására.

Figyeld meg, hogyan ábrázolták a művészek az előadók érzelmi állapotát, ihletettségét.

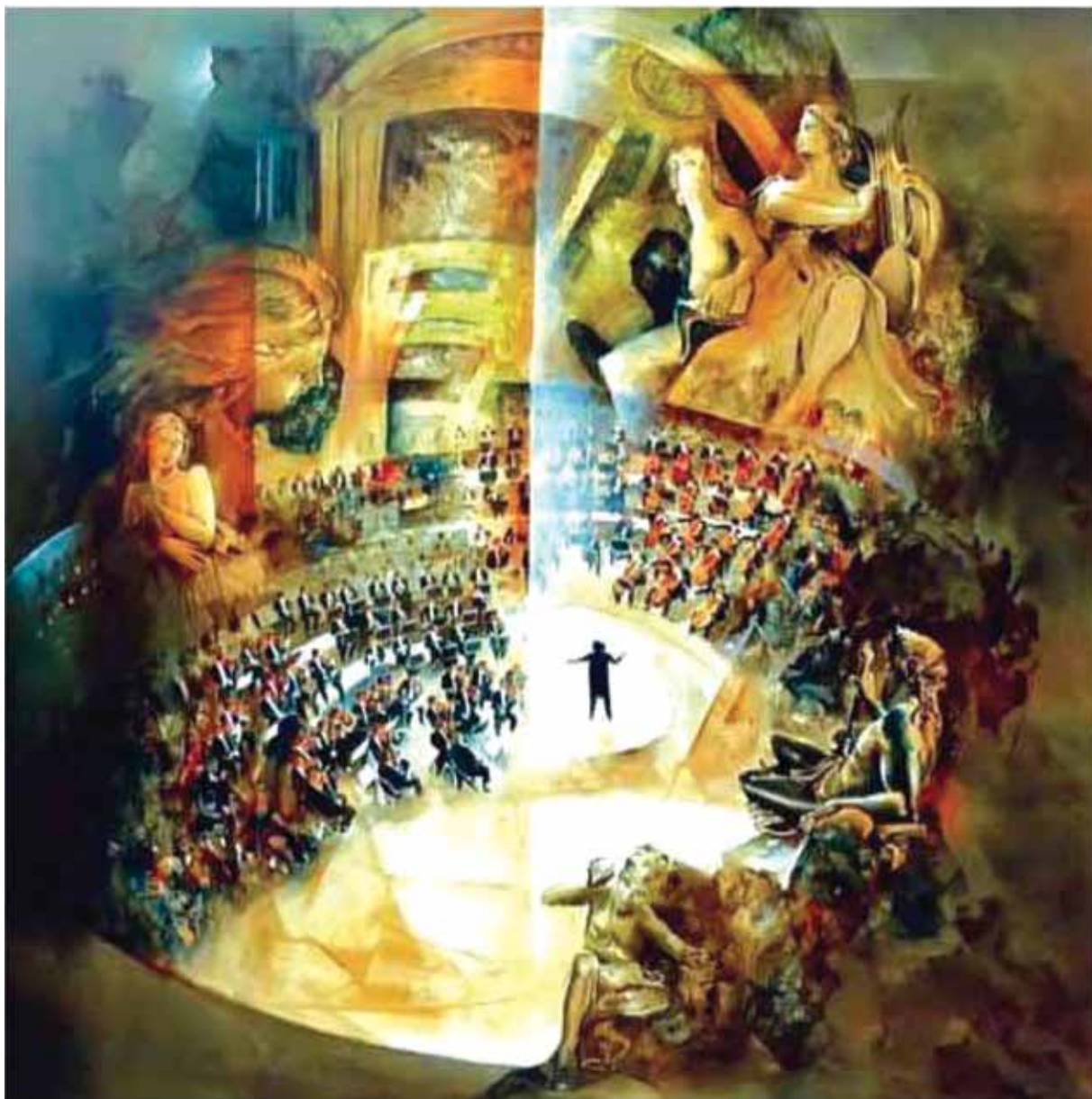

M. E. Armfield.
Zene New Yorkban

B. Indrikov. A zene hangjai

R. Szuraud. Zenekar

Gyakorlati feladat

Fesd meg a gálaműsor színpadát kozmikus díszletekkel (akvarell)!

Tanácsok

Készíts néhány vázlatrajzot, hogy kiválaszthasd a legsikerültebb kompozíciót! Rajzold meg a körvonalakat ceruzával! Helyezd el az ábrázolás fő részeit: a színpad, kulissza, díszlet vázlatát! Vedd figyelembe, hogy a díszletnek olyan közeget kell ábrázolnia, amelyben az előadás cselekménye zajlik.

A szépség és a
szörnyeteg
musical színpada

I. Bilibin. M. Rimszkij-
Korszakov
*Legenda a láthatatlan
Kityezs
városáról* című
operájához készült
díszlet vázlatrajza

Útisztár

Díszlet – a színházi előadások cselekményének helyszínét ábrázoló művészi vagy építészeti alkotás.

Kérdések és feladatok

1. Hogyan ötvöződik a színház belső terében a művészetek szintézisének eszméje?
2. Milyen szerepe van a képzőművésznek a színházban?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

Gondolkodj el azon, milyen díszletet lehetne készíteni az iskolátok dísztermében tartandó színházi előadáshoz! Menj el a szüleiddel vagy a barátaiddal színházi előadásra!

32. esemény

Film az űrutazásról

Lassan véget ér a fantasztikus ünnep. Jó lenne, ha a földlakók nemcsak a fantasztikus űrutazásról és művészeti fesztiválról készült képeket, szobrokat néznék meg, hanem a filmet is megtekintenék. A film alkotói – rendező, operatőr, díszlettervező, sminkes – együtt, közös munkával készítették el a fontos eseményről szóló mozit.

A művészi bölcsesség tárháza

A filmművészet a múlt században kezdődött. Kezdetben a filmek fekete-fehérek és némák voltak. Később minden háztartásban megjelent a televízió.

Megkülönböztetünk művészfilmeket (játékfilmeket), dokumentumfilmeket, tudományos-népszerűsítő filmeket, animációs filmeket. A művészfilmekhez soroljuk a kalandfilmeket, fantasztikus filmeket, bűnügyi vagy detektíves filmeket. A dokumentumfilmek valóságos eseményeket és jelenségeket dolgoznak fel. A tudományos-népszerűsítő filmek a modern technika és tudomány vívmányairól szólnak. A rajzfilmek készülhetnek rajzfigurákkal vagy bábokkal.

Nézd meg, milyen volt a filmművészet kezdete!

A Föld bolygó művészete

Nézd meg a hazai kultúra kincsestárába került ukrán filmek kockáit!

Föld

Dikanykai tanyai esték

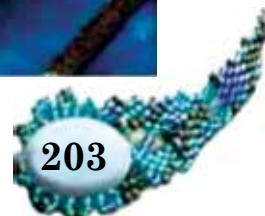
A eltűnt oklevél

Az elfeledett ősök árnyai

A mai filmeket a számítástechnika legkorszerűbb vívmányainak felhasználásával készítik.

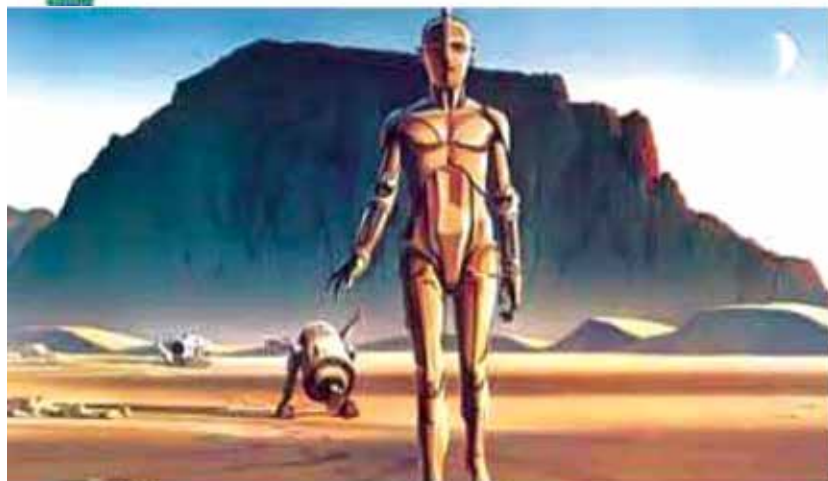
Felismered-e a népszerű mozifilmek hőseit?

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

A filmművészek munkája fontos és változatos. Különböző kosztümöket és maszkokat dolgoznak ki a színészek számára, vázlatrajzokat készítenek a díszletekhez, igyekeznek megtalálni a legjobb látvány-kompozíciót.

Figyeld meg a világűri kalandokról készült mozifilmek Ralf Mac-Kuor-ry által kreált szereplőit!

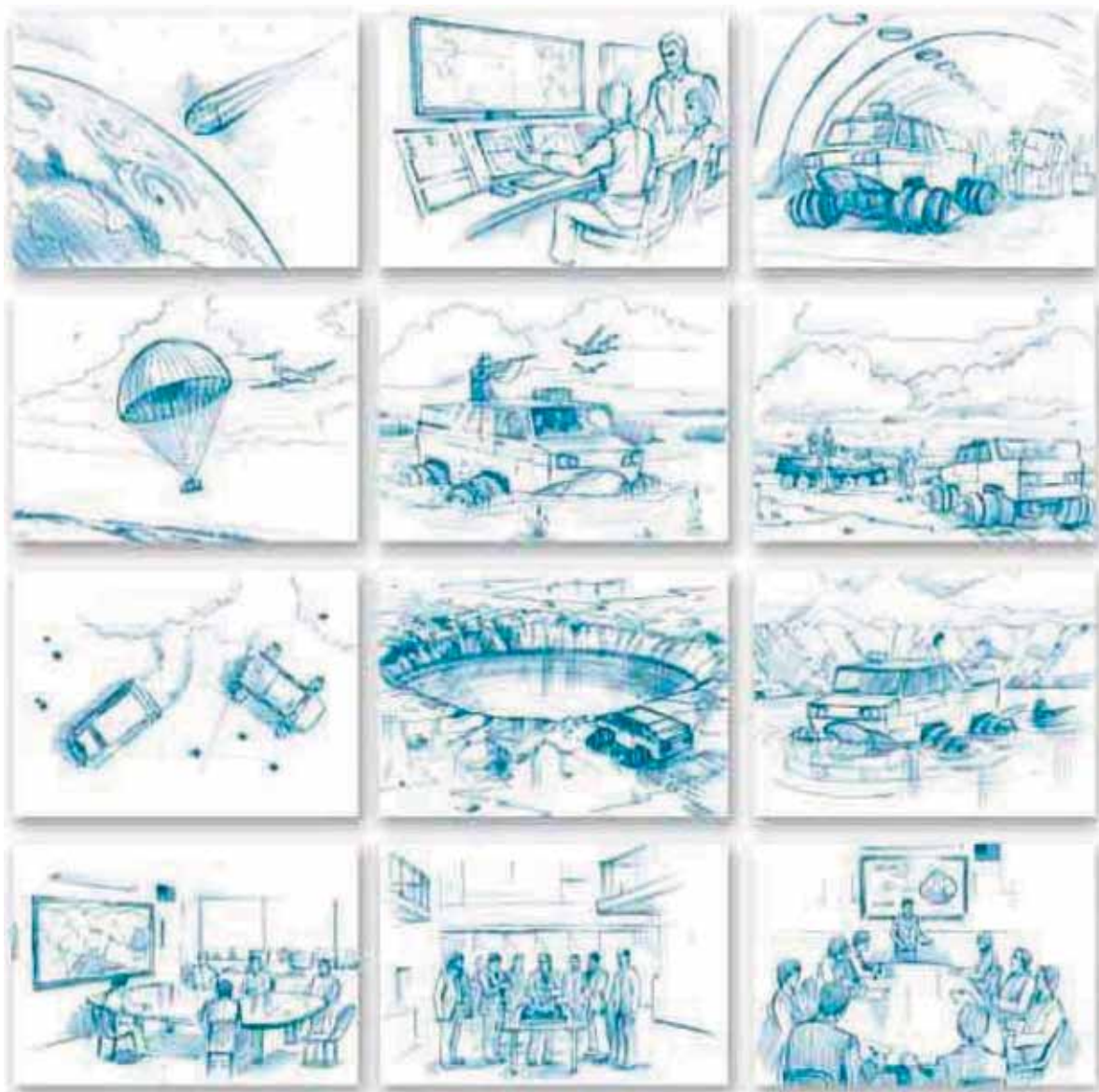
Világűr-fantáziák

A mai kor filmművésznének ismernie kell a korszerű számítógépes grafikai programokat, mivel sok film készül számítógépes technológiák felhasználásával.

V. SZAKASZ. GALAXISKÖZI MŰVÉSZETI FESZTIVÁL

Figyeld meg, hogy a filmkockák kidolgozása során a művész mindennekelőtt kompozíció középpontját határozza meg!

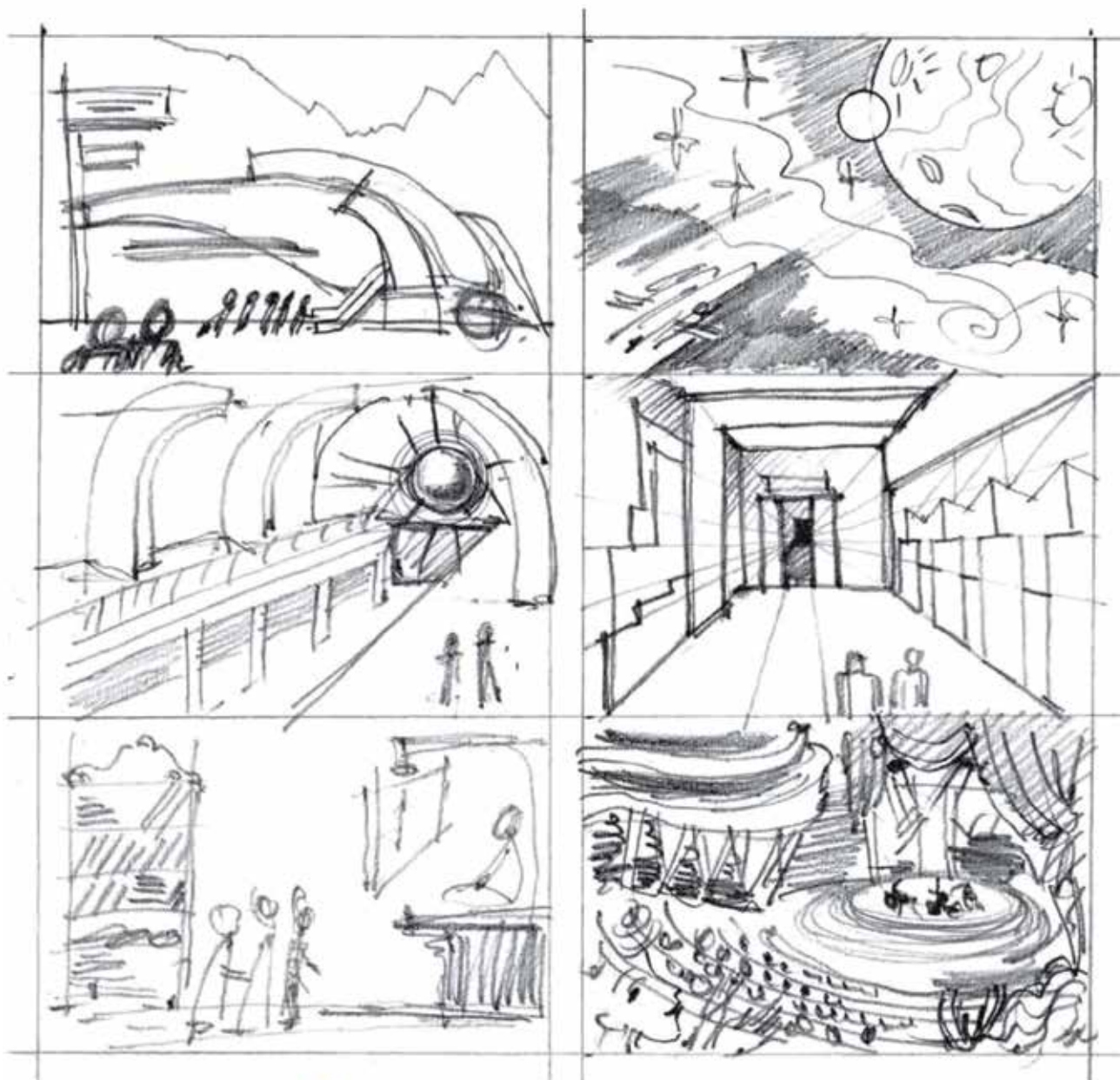

Gyakorlati feladat

Találj ki, és rajzolj képkockákat űrutazásról szóló filmhez! Válassz ki olyan anyagokat, amelyekkel gyors és minőségi munkát végezhetsz: grafitceruzákat, szénceruzát, filctollakat!

Tanácsok

Oszd fel a papírlapot kockákra! Vázold fel mindegyik kockára a megfelelő ábrázolást, hogy tükröződjön a film cselekménye!

Útisztár

Filmművészet – valóság-hű ábrázolás képernyőre vitelének a művészete.

Kérdések és feladatok

1. A filmművészet milyen ágait ismered?
2. A filmművész milyen munkáját szeretnéd végezni a filmkészítésben, és miért?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**
Találj ki filmforgatókönyvet kedvenc könyved alapján!

33. esemény Visszatérés a Földre

Véget ért a Galaxisközi Művészeti Fesztiválra történő űrutazás. Szomorúan veszünk búcsút az űrhajó legénységének tagjaitól, akik a barátainkká váltak. Szívünket ugyanakkor örömmel tölti el a családukkal, barátainkkal való találkozás.

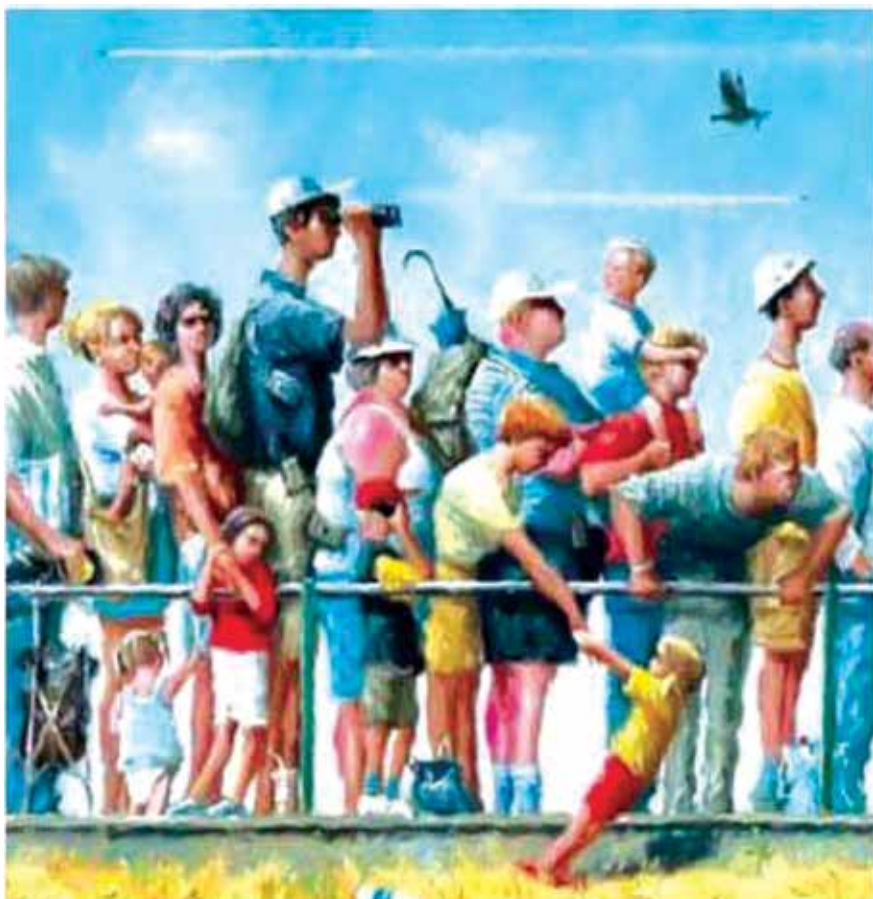
Íme a Föld! Hurrá, hazaértünk!

A művészi bölcsesség tárháza

A művészi bölcsesség tárháza kimeríthetetlen. Újra és újra meríthetünk belőle művészetről szóló tudást, ismereteket, mert bőkezűen osztogatja kincseit mindenkinek, aki kéri.

Nézd meg az űrutazók boldog arcát és a találkozás pillanatára izgatottan váró családtagokét, barátokét!

M. van Dokkum.
Várakozás

A Föld bolygó művészete

Nézd meg az ünneplésről készült képeket! Figyeld meg, hogy a kép kontrasztos színei miként közvetítik az öröm, ünnepi hangulat érzését!

Jurij Herc.
Ünnep Szvaljava-
Bisztrij
községben

D. Holin.
Farsang
Vlagyimirban.
Népünnepély

Nézd meg a többalakos kompozíciót! Figyeld meg az emberek elhelyezését a képeken!

K. Makovszkij.
Ünnep Ukrajnában

I. Sirokova.
Farsang

Nézd meg a családi portrékat ábrázoló festményeket! Figyeld meg az alakok elhelyezését és testtartását a képeken!

Miként segít a tárgyi környezet ábrázolása abban, hogy a néző megismerhesse a családtagok kedvtelését?

J. Jordaens.

A Jordaens család a kertben

M. Cornelis.

Michael van der Dassen és családja

J. Kurilas. Huculföldön

Gyakorlati feladat

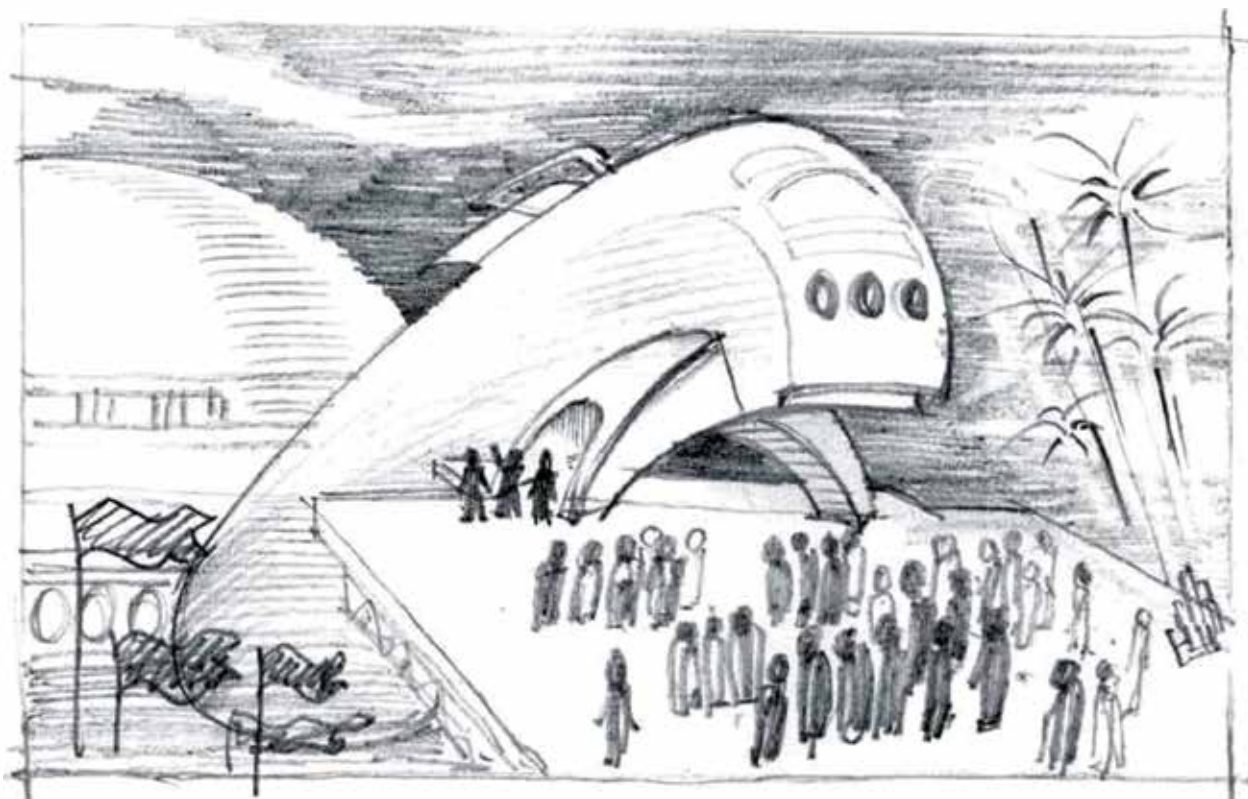
Készíts többalakos ünnepi kompozíciót! Tetszésed szerint fess meg a következő témákat: az úrhajó megérkezése, az úrutazók fogadása, családi portré az ürrepülőtéren! Használd a kedvelt művészeti anyagaidat és technikáidat!

Tanácsok

Jelöld ki a kompozíció középpontját! Vázold fel az emberalakokat az arányok betartásával, majd részletezd őket! Válaszd ki az ünnepi hangulatot tükröző színeket! A kép előtere legyen kifejező, élénk és pontos!

Csoportmunka

Szervezzetek ünnepélyes kiállítás-megnyitót művészeti alkotások bemutatása céljából! A legsikerültebb művekből készíthettek kollázst *Fantasztikus utazás a Galaxisközi Művészeti Fesztiválra* címmel! Helyezzétek el a kollázst az osztályotok falán, hogy mindig emlékeztessen benneteket a magával ragadó fantasztikus úrutazásra!

Útisztár

Kiállítás-megnyitó – művészeti alkotások tárlatának megnyitása meghívott személyek részvételével.

Kérdések és feladatok

1. Mondd el, hogyan gazdagodott a tudásod a művészetek kölcsönhatásáról!
2. Milyen terveid vannak a művészi alkotói tehetség kibontakoztatását illetően?
- 3*. **Önálló alkotói keresés.**

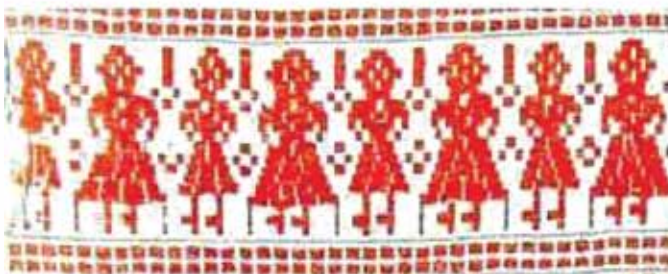
A nyári szünetben, amikor utazol, kirándulsz vagy üdülsz, figyeld meg a művészetek egymással való kölcsönhatásának a jelenségeit!

34. esemény

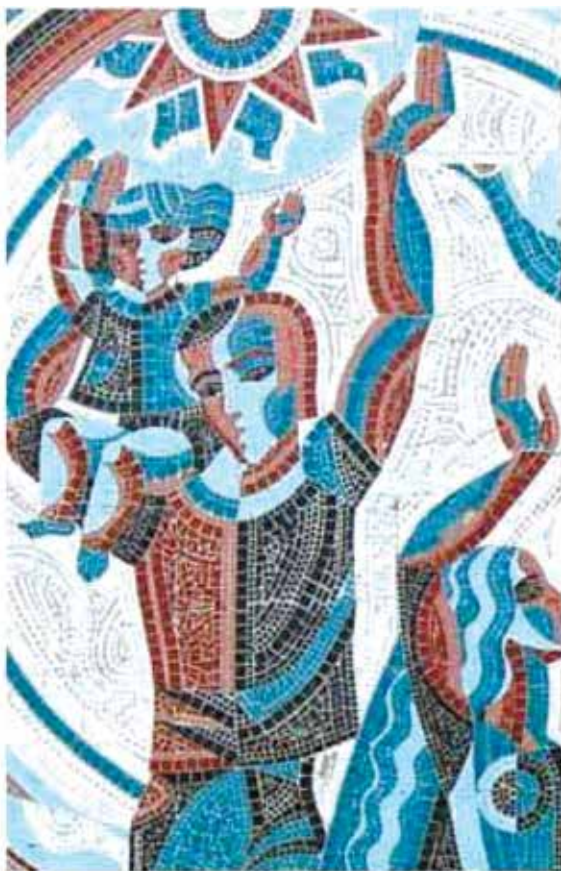
Ellenőrizd magad!

1. Keresd meg a szobrászati alkotások között a monumentális szobrot, mintázóállványon készült szobrot, kisplasztikát!
2. Keresd meg az illusztrációk között a mellszobrot!
3. A körszobor-alkotások melyike statikus?
4. Miben különbözik egymástól a lapos dombormű, magas dombormű, kontrarelief? Indokold meg konkrét példákkal a válaszodat!
5. Az alábbi ornamensek melyike növényi, mértani, állati, antropomorf?
6. Állapítsd meg, melyik a hálós ornamens!

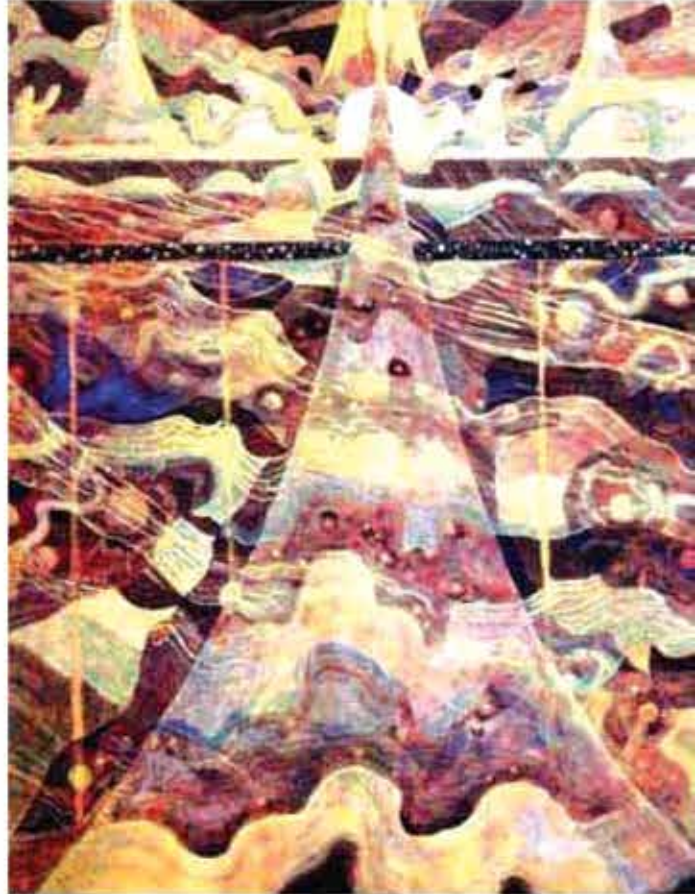

7. Határozd meg, mely alkotások tartoznak a díszítő és a díszítő-ipar-művészet körébe!
8. Milyen ágai vannak az építészetnek? Melyik körébe tartozik az illusztráción látható épület?
9. Mondd el, mit tudsz a művészetek szintéziséről a színházban és a filmben!
10. Melyik illusztráció példázza az irodalom és a grafika kapcsolatát?
11. Keresd meg a festészeti alkotások között az absztrakt kompozíciót!
12. Mondd el az egyik kép példáján, milyen kölcsönös kapcsolat van a zene és a festészet között!

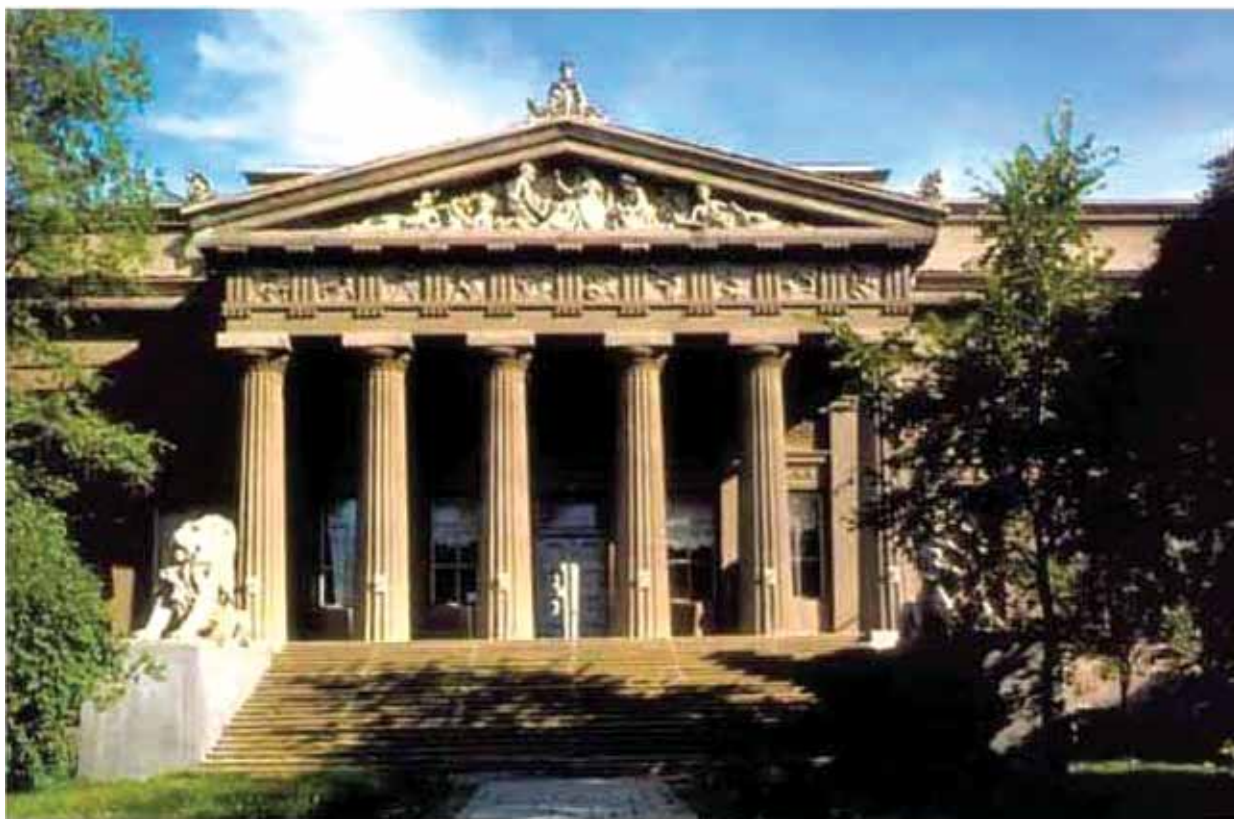

34. esemény. Ellenőrizd magad!

35. esemény

Múzeumlátogatás

A fantasztikus utazásról visszatérve érdemes felkeresni a legszebb művészeti alkotások gyűjteményét őrző múzeumot.

Ilyen intézmény Ukrajna Nemzeti Művészeti Múzeuma, amely a legrégebbiek egyike országunkban. A múzeum épületét Petro Bojcov építész tervei alapján építették. A terveket az ismert kijevi fafaragó, Vladiszlav Horodeckij dolgozta át, és ő vezette az építkezést. A homlokzat szoborrésze Elio Sala olasz szobrász műtermében készült.

A szigorú kőoroszlánok – az épület őrzői – az ukrán főváros központjában, a Hrescsatik közelében, a Mihajlo Hrusevszkj utca 6. sz. alatt helyezkednek el.

A múzeum létezésének 100 éve során a gyűjteményébe bekerültek az ukrán művészet remekei a Kijevi Rusztól kezdve napjainkig (közel 40 000 műalkotás). Itt található Ukrajna legértékesebb ikon-, ősnyomtatvány-, szobor-, kozákportré-, realista és avantgárd festészeti alkotásainak gyűjteményei.

A múzeum rendszeresen szervez tematikus személyi kiállításokat, tárlatvezetést iskolások számára.

Grafika

Heorhij Jakutovics.
Pányva (1960)

Jakiv Hnyzdovszkij.
Szunyókáló macska (1979)

Festészet. Ikon

Sárkányölő Szent György.
Ikon, XV. sz. II. fele

Szűz Mária Bohdan Hmelnickij
portréjával. Ikon, XVIII. sz. I. fele

Festészet. Portré

Ismeretlen művész, XVII. sz. vége.
Hrihorij Mihajlovics Hamalija
lubeni ezredes portréja

Volodimir Borovikovszkij.
Olekszandr Szamojlov
gróf portréja (1797)

**Tetyana
Jablonszka.**
Önarckép ukrán
népviseletben
(1960)

Havrilo Vaszko.
Borisz Tomara
portréja (1847)

**Olekszandr
Murasko.**
Lány piros
kalapban
(1902–1903)

Festészet. TájKép

Volodimir Orlovskij.
Csend (1890)

Abram Manevics.
Városi látkép (1914)

Festészet. Csendélet

Roman Szelszkij.
Csendélet (1942)

Festészet. Életképek

Olekszandr Bohomazov.
Fűrészbeállítás (1927)

Fotij Kraszickij.
Vendég Zaporizzsjából (1916)

Szobor

Ismeretlen mester, XVIII. sz. közepe.
Arkangyal

Olekszandr Arhipenko.
Női alak (1914)

VIRTUÁLIS TÁRLATOK INTERNETES ELÉRHETŐSÉGE

UKRAJNA MŰVÉSZETI MÚZEUMAI:

Népi Építészeti és Néprajzi Múzeum

(Pirohovi szabadtéri múzeum)

<http://pyrohiv.com.ua>

Borisz Voznickij Lembergi

Nemzeti Művészeti Galéria

<http://lvivgallery.org>

Odesszai Keleti és Nyugati

Művészetek Múzeuma

<http://www.oweamuseum.odessa.ua>

Harkivi Művészeti Múzeum

<http://www.artmuseum.kharkov.ua>

KÜLFÖLDI MŰVÉSZETI MÚZEUMOK:

Louvre (Párizs,

Franciaország

<http://www.louvre.fr>

<http://louvre.historic.ru>

Állami Tretyakov Képtár

(Moszkva, Oroszország)

<http://www.tretyakovgallery.ru>

Metropolitan Múzeum

(New York, USA)

<http://www.metmuseum.org>

Uffizi Képtár (Firenze, Olaszország)

<http://www.polomuseale.firenze.it/musei/?m=uffizi>

Навчальне видання

*КАЛІНІЧЕНКО Олена Василівна
МАСОЛ Людмила Михайлівна*

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО

Підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки,
молоді та спорту України*

ВИДАНО ЗА РАХУНОК ДЕРЖАВНИХ КОШТІВ. ПРОДАЖ ЗАБОРОНЕНО

Редактор *І. В. Красуцька, О. В. Ларіна*
Художні редактори *О. В. Калініченко, В. В. Калініченко*
При оформленні обкладики використано репродукцію картини *Р. Мак-Колла*

Формат 70х100 $\frac{1}{18}$. Ум. друк. арк. 18,144 + 0,33 форзац.
Обл.-вид. арк. 15,5 + 0,55 форзац. Наклад 198 000 прим.
Зам. № 13-04-3010

ТОВ «ССИЦИЯ»

Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготовників і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 3363 від 30.12. 2008 р.

Адреса видавництва: 61017, м. Харків, вул. Кокчетавська, 20
www.sicia.com.ua